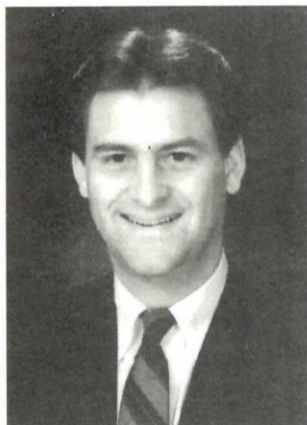

DAVID K. BERNARD

AZ ISTEN TELJESSÉGE

**„Mert ő benne lakozik az istenségnek egész teljessége testileg”
(Kol 2,9)**

A szerzőről

David K. Bernard

A Louisiana állambeli Baton Rouge-ban született és Dél-Koreában, Szöulban nőtt fel, misszionárius szülők fiaként. Egyetemi tanulmányait a Rice Egyetemen végezte kiváló eredménnyel, matematika és gazdasági vezetőképző szakon. A Texasi Egyetemen jogi doktori diplomát szerzett ugyancsak kimagasló elismeréssel. Ezalatt a Wesley Biblia Szemináriumon görög nyelvet tanult.

Számos ösztöndíjat és akadémiai elismerést nyert el.

A Texas állambeli State Bar-ban praktizált. Tanított a Houston-i Egyetemen és az Austin Community Főiskolán. 1981-ben tagja lett a Mississippi állambeli Jackson College Bibliaiskolai tanszékének.

Magas tisztséget tölt be a Nemzetközi Egyesült Pünkösdi Egyház vezetőségében és irodalmi szerkesztőségében. Feleségével Connie-val, és kisfiával Jonatánnal St. Louis-ban élnek. Hat könyv és számos cikk szerzője. David Bernard felavatott lelkész, szemináriumokon prédikál és tanít úgy helyi, mint országos és nemzetközi szinten.

ELŐSZÓ

Ezek a könyvek a megértést célozzák. Jézus ismerte a köznyelvet, amely az arámi volt. Olykor héberül beszélt, azon a nyelven, melyet akkoriban csak a tudósok használtak. Tudott társalogni görögül, a művelt emberek nyelvén. Bárkivel beszélt, az volt a célja, hogy megértsék őt. Minden idők legnagyobb tanítója olyan kifejezéseket használt, melyeket mindenki megértett.

Mélység és ugyanakkor egyszerűség. Micsoda paradoxon! E könyv szerzője megvalósította a látszólag lehetetlent. Szellemi mélységet sugároz, miközben megőrzi az egyszerű hangvételt. Teológiai csoda ez. Gyakran a valóban mély értelmű dolgok a legegyszerűbbek és a legegyszerűbb dolgok az igazán mély értelműek. E könyvben Isten egyetlenségének tárgyalása a legegyszerűbb módon tárul elénk; az igazságok azonban mély értelműek, tudományosak, felbecsülhetetlen értékűek és alapvetők Isten népe és az elveszett világ számára.

Egy könyvnek legalább két fő követelménynek kell megfelelnie ahhoz, hogy siker-könyvvé váljon. Érdekesen legyen megírva és betöltsön valamilyen szükségletet. A szerző mindkét követelménynek eleget tett.

Ahhoz, hogy megismerhessük a szerzőt és mondanivalóját meg kell értenünk a könyv mind több és több részét. Remélem, hogy ti is találkozhattok e könyv szerzőjével és megismerhetitek őt, ahogy én is megismertem. David Bernard a keresztény alapelvek élő példája. Válgjon e könyv klasszikussá köztünk, és legyen vezérlő a kutató világ számára, hogy az emberek felfedezzék az egyetlen, igaz és élő Istent. Íme ajánlom mindnyájatoknak és minden utánaatok jövőnek e könyvet és szerzőjét.

T. L. Craft

Jackson, Mississippi

A SZERZŐ ELŐSZAVA

Ez a könyv a pünkösdi teológia egyik sorozatának első kötete. Létezik egy természetes szükséglet az alapos, átfogó tanulmány és magyarázat iránt a nekünk drága bibliai alapigazságokkal kapcsolatban és e sorozat ezen igény kielégítésére készült el. A jelen kötet arra törekszik, hogy egy teljes vitát foglaljon egyetlen könyvbe az Istenség kérdéséről. Kijelenti Isten egyetlenségét és Jézus abszolút istenségét, hasonlóan a II. kötethez, melynek címe *Újjászületés*. A III. kötet címe *A szentség kutatása*. Ezt a könyvet anyámmal, Loretta A. Bernarddal közösen írtuk és 1981-ben került kiadásra.

E könyv célja nem csupán egy felekezet hittételének, hanem az Isten Igéjének a tanítása. A szerző reméli, hogy mindenki imádságos lélekkel tanulmányozza majd e kötet sorait, összevetve a Bibliában kifejtett nézetekkel. Sok Igei utalást találhatunk e könyvben, amely segíti az olvasót a bibliai igazság keresésében. Ugyanakkor a szerző arra buzdít, hogy mindnyájan kérjük Istent, kenje fel elménket és világosítsa meg számunkra Igéjét, hogy megfelelően megérthessük a számunkra adott kijelentését. A betű önmagában megöl, de a Lélek megelevenít (II Kor 3,6). Isten Lelke tanít bennünket és elvezet minden igazságra (Ján 14,26; 16,3). Végül Isten ki fogja jeleníteni kicsoda Jézus Krisztus valójában (Máté 16,15-17).

Isten teljességének, egyetlenségének tanítása sok éves tanulmányozáson és kutatáson alapul, valamint a rendszerezett teológia és egyháztörténet tanításában szerzett sokéves tapasztalaton. (Jackson College of Ministries, Jackson, Mississippi). Különösen hálás vagyok édesanyámnak, amiért átolvasta a kéziratot és számos javaslattal látott el a könyv tökéletesítése érdekében, melyeknek nagy részét fel is használtam. Ugyancsak köszönettel tartozom feleségemnek, Connie-nak a kézirat legépeléséért és édesapámnak, Elton D. Bernard tiszteletesnek, biztatásáért, a sorozat kiadásában nyújtott segítségéért és támogatásáért.

Az 1-4. fejezet bemutatja a keresztény monoteizmus alaptanítását, ahogyan azt a Biblia tanítja. E tanítás ma Egyetlenség néven lett közismertté. A 7-9. fejezet számos speciális Igeverset vitat meg válaszolva a tárgyat érintő kérdésekre és megcáfolva az ellentétes magyarázatokat. A 10. fejezet azon kutatások eredményeit jegyzi fel, amelyeket az Egyetlenség történetével kapcsolatosan folytattam az apostolok utáni időktől napjainkig. A 11-12. fejezet megmagyarázza a Szentháromság alaptanítását, annak történelmi eredetét és azt, mely tekintetben különbözik az Egyetlenség hitétől. Végül a 13. fejezet rövid összefoglalást és következtetést tartalmaz.

A nem bibliai források dokumentálására, ugyanakkor az olvashatóság megőrzését szem előtt tartva, a könyv végén lábjegyzeteket helyeztem el. A bibliográfiai felsorolás tartalmazza valamennyi felhasznált forrást, mint ahogy számos más könyvet is, amelyeket az Egyetlenség témájában írtak.

Hacsak nincs másképpen jelezve, a görög és a héber szavak meghatározásához Strong koncordanciáját használtam. A következő rövidítések jelzik a különböző Bibliafordításokat, melyeket a könyvben felhasználtam: KB.: Károli Biblia, Új ford.: Új fordítású protestáns Biblia, Böv.: Bővített kiadású Biblia (angol nyelvű). Minden Bibliai idézet a Károli féle fordításból való, hacsak külön meg nincs jelölve a másféle fordítás.

E könyv célja, hogy kivegye részét e generáció Isten Igéjében való megalapozásában. Célja a keresztény monoteizmus megerősítése - a Biblia egy Istenről szóló tanításának alapján. E cél mellett arra törekedtem, hogy Jézus Krisztust magasztaljam fel mindenekfelett. Hiszem, hogy Jézus a testben megjelent Isten, hogy Ő benne lakozik az Istenség teljessége, és hogy Ő benne vagyunk beteljesedve (Kol 2,9-10).

David Bernard

A KERESZTÉNY MONOTEIZMUS

„Halld meg ó Izrael: az Úr, a mi Istenünk, egy Úr” (V Móz 6,4).
 „Isten ellenben egy” (Gal 3,20).

Egy Isten van. Csak egy Isten. Ez központi alaptétele a Biblia üzenetének, mivel mind az Ószövetség, mind az Újszövetség világosan és nyomatékosan tanítja. Ezt a kijelentést, egyszerűsége és tisztasága ellenére, mellyel a Biblia élénk tárja, sokan nem értik meg azok közül, akik hisznek Isten létezésében. A kereszténységben sokan, még teológusok is nem fogják fel a csodálatos és alapvető üzenetet. Célunk, hogy bemutassuk ezt a problémát, valamint megerősítsük és megmagyarázzuk az Isten egyetlenségéről szóló bibliai alaptanítást.

A monoteizmus meghatározása

Az egyetlen Istenben való hitet monoteizmusnak nevezzük, amely a két görög szóból származik: *monos*, melynek jelentése egyedüli, egyedülálló, egyetlen; és *theos*, melynek jelentése Isten. Azok, akik nem fogadják el a monoteizmust, az alábbi osztályok valamelyikébe sorolhatók: *ateisták* - akik tagadják Isten létezését; *agnosztikusok* - akik azt állítják, hogy Isten léte kikutathatatlan és valószínűleg nem tudható; *panteisták* - akik azonosítják Istent a természettel és az univerzum erőivel; *politeisták* - akik több Isten létezésében hisznek. A *diteizmus*, az a hit amely két isten létezését vallja, a politeizmus egyik formája, csakúgy mint a *triteizmus*, amely három istenben hisz. A főbb világvallások közül három monoteista: a júdaizmus, az iszlám és a kereszténység.

Azok között azonban, akik kereszténynek címkézik magukat, számos eltérő nézet él az Istenség természetével kapcsolatban. Az egyik nézet, amelyet trinitariánizmusnak nevezünk, azt állítja, hogy az Istenségben három, egymástól megkülönböztethető személy van - Isten, az Atya, Isten, a Fiú, és Isten a Szent Lélek - de ez mégis egy Isten (lásd XI. fejezet).

A trinitariánizmuson belül két szélsőséges tendenciát figyelhetünk meg. Egyik részről némely szentháromság-hívó hangsúlyozza az Isten egységét, anélkül, hogy alaposabb megértését szorgalmazná, mit is jelent a három megkülönböztetett személy az Istenségben. Másrészről egyéb szentháromság-hívók hangsúlyozzák a Szentháromság hármasságát egészen addig a pontig, míg végül három, saját öntudattal rendelkező lényben hisznek, s ezzel alapvetően a triteisták közé sorolhatók.

A trinitariánizmus mellé még odaállíthatjuk a binitariánizmus tanítását, amely a Szent Lelket nem osztja külön, mint önálló személy, de azt állítja, hogy az Istenségben két személy van.

Számos monoteista rámutat, hogy mind a trinitariánizmus, mind a binitariánizmus enyhíti azt a szigorú monoteista tanítást, amelyet a Bibliában olvashatunk. Ez a tanítás ragaszkodik ahhoz, hogy az Istenség nem osztható fel személyekre és Isten abszolút egyetlen.

Ezek a szigorúan monoteista hívők két osztályba sorolhatók. Az egyik részük állítja, hogy csak egy Isten van, de ennek alapján egyúttal tagadja, ilyen vagy olyan módon, Jézus Krisztus Isten voltának teljességét. Ez a nézet a korai egyháztörténelemben terjedt el az olyan erőteljes uralkodó egyéniségek hatására, mint Samosatai Pál, vagy az Arius vezette ariánusok. Ezek a csoportok leminősítették Jézust egy teremtet istenné, alárendelt istenné, ifjabb istenné, vagy másodistenné.

Az igazi monoteisták másik osztálya hisz az egy Istenben, de vallja, hogy az Istenség teljessége Jézus Krisztusban nyilatkoztatott ki. Hiszik, hogy az Atya, a Fiú és a Szent Lélek kinyilatkoztatások, módok, hivatalok, vagy viszonyulások, amelyek útján az egyetlen Isten kijelentette magát az embernek. Az egyháztörténészek a modalizmus, vagy modalista monarchizmus kifejezésekkel jelölik ezt a nézetet, melyet olyan korai egyházi vezetők vallottak, mint Noetus, Praxeas és Sabellius. (Lásd X. fejezet). A XX. században azok, akik hisznek mind a láthatatlan Isten egyetlenségében, mind Jézus Krisztus teljes istenségében, gyakran az Egyetlenség kifejezést használják hitük leírására. Ugyancsak használják az Egy Isten-hívők és a „Jézus Nevűek” kifejezést, mint önmagukat meghatározó megjelöléseket, míg a velük szemben állók sokszor téves és lekicsinylő módon a „Csak Jézus-hívők” és az „Új Felismerésűek” címkékkel illetik őket. (A „Csak Jézus-hívők” megnevezés helytelen, mivel a Szentháromságban hívők számára az Atya és a Szent Lélek tagadását jelzi. Az egyetlenségben hívők azonban nem tagadják az Atyát és a Lelket, hanem úgy tekintik az Atyát is és a Lelket is, mint különböző megnyilvánulásait az egyetlen Istennek, aki Jézus Lelke.)

Összegzésül tehát a kereszténység négy alpnézetet hozott létre az Istenséggel kapcsolatban: 1) trinitariánizmus, 2) binitariánizmus, 3) szigorú monoteizmus Jézus Krisztus teljes istenségének tagadásával, 4) szigorú monoteizmus Jézus Krisztus teljes istenségének megerősítésével, vagyis az egyetlenség vallásával.

Miután áttekintettük az emberi gondolkodás és hit elképzeléseit az Istenségről, nézzük meg, hogy Isten Igéje - a Biblia - mit mond nekünk erről a témáról.

Az Ószövetség azt tanítja, hogy egy Isten van

Az egy Istenről szóló klasszikus kijelentést az V. Mózes 6,4-ben találjuk. „Halld meg ó Izrael: az Úr, ami Istenünk egy Úr.” A Bibliának ez a verse lett a hit legmegkülönböztetettebb, legfontosabb kijelentése a zsidók számára. Úgy nevezték, Söma, a kijelentés első szava után a héberben, angolban pedig gyakran idézték úgy, hogy „Halld meg ó Izrael, az Úr, a mi Istenünk, az Úr egy.” (lásd még új ford.) Hagyományosan a hívő zsidók igyekeztek ezt a megvallást elmondani közvetlenül haláluk előtt.

Az V Mózes 6,5-ben Isten az előző Ige kijelentését egy paranccsal egészíti ki, amelyben teljes hitet és szeretetet követel Maga számára, mint az egyetlen és egyedüli Isten. „Szeressed azért az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből.” Jegyezzük meg azt a hangsúlyt, amelyet Isten helyez az V Mózes 6,4-5 Igéinek fontosságára. Azt parancsolja a zsidóknak, hogy zárják ezeket a verseket a szívükbe (6. vers), tanítsák gyermekeiknek naphosszat (7. vers), kötézzék a kezükre és a homlokukra (8. vers) és írják fel házuknak ajtófeleire és kapui-ra (9. vers).

Az ortodox zsidók ma szó szerint engedelmeskednek ennek a parancsnak, *tefillint* kötve bal csuklójuk felső részére és homlokukra, amikor imádkoznak, valamint *mezuzzah*-t helyeznek el ajtóikon és kapuikon. (A *tefillin* kis doboz, amelyet bőrszíjjal erősítenek a testre, a *mezuzzah* pedig egy henger alakú tartó.) Mindkét tartóban Bibliaversek vannak zárva, amelyeket fekete tintával írt egy igaz ember, aki elvégzett bizonyos megtisztulási szertartásokat. Ezek az Igeversek rendszerint az V. Mózes 6,4-8, 11,18-21, II. Móz 13,8-10, és 13,14-16.

Jeruzsálemben utazásunk során, ahol a fenti információkat gyűjtöttük¹, megkíséreltünk *tefillint* vásárolni. Az ortodox zsidó kereskedő azt mondta, keresztényeknek nem ad el *tefillint*, mert nem hisznek benne és mert nem tanúsítanak megfelelő tiszteletet a Biblia ezen versei iránt. Amikor idéztük számára az V. Mózes 6,4-et és elmagyaráztuk abszolút ragaszkodásunkat a benne foglaltakhoz, szeme felcsillant és megígérte nekünk a *tefillint* azzal a feltétellel, hogy nagy gonddal és tisztelettel bánunk majd vele. Törődése mutatja azt rendkívüli tiszteletet és mélységes hitet, amellyel a zsidók viseltetnek az egyetlen Isten fogalma iránt. Ugyancsak nyilvánvaló-

vá teszi számunkra, hogy a fő ok, amiért a zsidók elutasították a kereszténységet a történelem során, a monoteista üzenet elferdítése, amelyet a zsidóság felismert.

A Biblia sok más Ószövetségi Igeverse is nyomatékosan megerősíti a szigorú monoteizmust. A Tízparancsolat így kezdődik: „Ne legyenek néked idegen Isteneid én előttem.” (II. Mózes 20,3; V. Mózes 5,7). Isten kihangsúlyozza ezt a parancsolatot azzal az állítással, hogy Ő féltékeny Isten (II. Mózes 20,5). Az V. Mózes 32,39-ben Isten kijelenti, hogy nincs más isten rajta kívül. Semmi sem hasonló az ÚRhoz és nincs isten kívüle (II. Sám 7,22; I Krón 17,20). Ő egyedül Isten (Zsolt 86,10). Isten nyomatékos kijelentéseit találjuk erről Ésaías könyvében.

„...előttem Isten nem alkottatott, és utánam nem lesz! Én, én vagyok az Úr, és rajtam kívül nincsen szabadító!” (Ésa 43,10-11).

„Én vagyok az első és az utolsó, és rajtam kívül nincsen Isten.” (Ésa 44,6).

„Hát van-e rajtam kívül Isten? Nincs köszál, nem tudok!” (Ésa 44,8).

„Én vagyok az Úr, a ki mindent cselekszem, a ki az egeket egyedül kifeszítem, és kiszélesítem a földet magamtól.” (Ésa 44,24).

„...nincsen több rajtam kívül; én vagyok az Úr és több nincsen.” (Ésa 45,6).

„És nincs több Isten nálam, igaz Isten és megtartó nincs kívülem. Térjetek én hozzám, hogy megtartassatok, földnek minden határai, mert én vagyok az Isten és nincsen több.” (Ésa 45,21-22).

„Emlékezzetek meg a messze régi dolgokról, hogy én vagyok Isten és nincsen több; Isten vagyok és nincs hozzám hasonlatos.” (Ésa 46,9).

„És dicsőségemet másnak nem adom.” (Ésa 48,11; lásd még Ésa 42,8).

„Seregeknek Ura, Izráel Istene, a ki a Kerubokon ülsz! Te, csak Te vagy a föld minden országainak Istene, Te teremtéd a mennyet és a földet.” (Ésa 37,16).

Csak egy Isten van, aki a Teremtő és az emberiség Atyja (Mal 2,10). Az ezeréves királyság alatt csak egy ÚR lesz egyetlen névvel (Zak 14,9).

Röviden tehát az Ószövetség Isten egyedüliségét kifejező fogalmakkal szól Istenről. Sok esetben Izrael (egyetlen) szentjének nevezi (Zsolt 71,22; 78,41; 5,19; 5,24; Ésa 1,4), de sohasem úgy, mint „kettős, vagy hármasszentje”, vagy „többes szent”.

Néhány szentháromság-hívő egyik általános megjegyzése az Ószövetség Isten egyetlenségét hangsúlyozó alaptanításáról az, hogy Isten csupán azért adott nyomatékot egyedüli voltának, hogy szembeállítsa tanítását a pogány istenségekkel, de mégis több személyben létezett. Ha azonban ez a feltevés helyes, miért nem jelentette ki ezt Isten világosan? Miért nem „személyek” teológiájában fogják fel a zsidók Istent, és miért ragaszkodnak az abszolút monoteizmushoz? Tekintsük meg a kérdést Isten nézőpontjából. Tegyük fel, hogy Ő ki akart zárni mindenféle elképzelést az Istenség többességéről. Hogyan tehette ezt meg az akkor létező fogalmak segítségével? Melyek lehettek azok a nyomatékos kifejezések, amelyeket felhasználhatott, hogy üzenetét világossá tegye népe számára? Ha elgondolkodunk ezen, arra a következtetésre jutunk, hogy a lehető legnyomatékosabb nyelven fogalmazta meg abszolút egyetlenségét. A fentebb idézett ésaiai versekben olyan szavak és kifejezések használatát látjuk, mint „nincs több, nincs más, nincs hozzám hasonlatos, nincs kívülem, egyedül, magam” és „egy”. Bizonyos, hogy Isten nem is fejezhette volna ki világosabban, hogy soha semmiféle többes nem létezett az Istenségben. Tömören szólva az Ószövetség megerősíti, hogy Isten szám szerint abszolút egy.

Az Újszövetség azt tanítja, hogy egy Isten van

Jézus nyomatékosan tanította, az V. Mózes 6,4-et, mint az első parancsolatot minden parancsolat közül (Márk 12,29-30). Az Újszövetség előfeltételezi az Ószövetség tanítását az egy Istenről és számos esetben félreérthetetlenül megismétli ezt a tanítást.

„Mivelhogy egy az Isten, aki megigazít...” (Róma 3,30).

„...hogy Isten sincs senki más, hanem csak egy.” (I Kor 8,4).

„Mindazáltal nekünk egy Istenünk van, az Atya...” (I Kor 8,6).

„Isten ellenben egy”, (Gal 3,20).

„Egy az Isten és mindeneknek Atyja...” (Ef 4,6).

„Mert egy az Isten...” (I Tim 2,5).

„Te hiszed, hogy az Isten egy. Jól teszed. Az ördögök is hiszik és rettegnek.” (Jakab 2,19).

A Biblia ismét csak úgy nevezi Istent, a Szent (I Ján 2,20). Egyetlen trón van a mennyben és egy valaki ül azon (Jel 4,2).

A következő fejezetekben nagyobb mélységben világítjuk meg az Újszövetség monoteizmusát, de a fenti Igeversek is elegendőek arra, hogy megállapíthassuk, az Újszövetség is egyetlen Istenről tanít.

Összefoglalás

Amint látjuk, az egész Biblia szigorú monoteizmust tanít. Isten népe mindig úgy azonosítja magát, mint az egy-Isten üzenetével. Isten kiválasztotta Ábrahámot, mert kész volt elhagyni népe isteneit és atyját, hogy az egyetlen igaz Istent imádja (1 Móz 12,1-8). Isten megdorgálta Izraelt minden alkalommal, ha más isteneket kezdtek imádni, és a politeista istenimádat volt a fő oka annak, hogy Isten végül fogságra vetette őket (Ap Csel 7,43). A Megváltó egy népen (Izraelen) keresztül jött el a világba, valamint egy valláson (judaizmuson) keresztül, amely által az emberek végül megtisztították magukat a politeizmustól. Mélységesen monoteisták lettek.

Ma Isten szintúgy monoteista istenimádatot követel meg. Mi az egyházban Ábrahám örökösei vagyunk, hit által, és e magasztos pozíciónk ugyanazt a monoteista hitet követeli tőlünk Ábrahám Istenében (Róma 4,13-17). Mint keresztények, a világban sohasem szabad elmulasztanunk, hogy felemeljük és hirdessük az üzenetet, hogy csak egy igaz élő Isten van.

ISTEN TERMÉSZETE

„Az Isten lélek: és a kik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják.” (János 4,24).

Ahhoz, hogy Isten egyetlenségéről szóló tanulmányunkat folytathassuk, alapvető, hogy többet megtudjunk Isten természetéről. Természetesen a mi kicsiny emberi értelmünk nem fedezhet fel, vagy foghat fel mindent, ami Istenről megtudható, de a Biblia Isten sok fontos jellemvonását és tulajdonságát közli velünk. Ebben a fejezetben megvitatjuk Isten néhány olyan tulajdonságát, amelyek Istenné teszik Őt – azokat, amelyek alapvető részét képezik természetének. Ugyancsak tanulmányozni fogunk néhány módot azok közül, amelyeken Isten kijelentette természetét az emberiségnek, különösképpen a látható kinyilatkoztatásaira.

Isten Lélek

Jézus jelentette ki ezt az igazságot a Ján 4,24-ben. A Biblia következetesen hangoztatja ezt az I Mózes 1,2-től kezdve („és az Isten Lelke lebeg vala a vizek felett”) a Jel 22,17-ig („És a Lélek és a menyasszony ezt mondják: Jövel!”). A Zsidó levél 12,9 a Istent a lelkek Atyjának nevezi.

Mi a lélek? A *Webster szótár* a következő szavakkal határozza meg jelentését: „Természetfeletti, anyagtalan értelmes lény, általában láthatatlan az ember számára, de hatalma van arra, hogy akarata szerint láthatóvá váljék. ...olyan lény, amelynek testetlen, vagy anyagtalan természete van.”² A héber szó, amelyet léleknek fordítunk, *ruach*, jelenthet szelet, lélegzetet, életet, haragot, ürességet, az ég régióját, vagy egy értelmes lény lelkét. A görög szó, amelyet léleknek fordítanak, *pneuma*, jelenthet légáramlatot, lélegzetet, szellőkést, szellőt, szellemet, lelket, az élet alapját, elrendezést, angyalt, démont, vagy Istent³. Mindhárom meghatározás kihangsúlyozza, hogy a léleknek nincs csontja és húsa (Luk 24,39). Hasonlóképpen Jézus is jelezte, hogy Isten Lelkének nincs húsa és csontja (Máté 16,17). Tehát amikor a Biblia azt állítja, hogy Isten Lélek, ezzel azt mondja, hogy Ő nem látható, nem érinthető meg fizikai módon az emberek számára. Mint Lélek, intelligens, természetfeletti Lény, akinek nincs fizikai teste.

Isten láthatatlan

Mivel Isten Lélek, láthatatlan természetű, hacsak ki nem nyilatkoztatja magát valamilyen látható formában. Azt mondta Mózesnek: „Orcámat azonban, mondá, nem láthatod; mert nem láthat engem ember élvén.” (II Móz 33,20). „Istent soha senki nem látta.” (Ján 1,18; I Ján 4,12). Nem csak soha senki nem látta Istent, de nem is láthatja senki (I Tim 6,16). A Biblia számos alkalommal úgy írja le Istent, mint láthatatlant (Kol 1,15; I Tim 1,17; Zsid 11,27). Noha az ember láthatja Istent, ha Ő különböző formát öltve megjelenik, senki sem láthatja közvetlenül Isten láthatatlan Lelkét.

Isten mindenütt jelenvaló

Mivel Isten Lélek, képes mindenütt jelen lenni egyidejűleg. Ő az egyetlen Lélek, amely igazán mindenütt jelenvaló; minden más szellemi lények, mint az ördögök, angyalok és maga a Sátán is korlátozható bizonyos helyre (Márk 5,10; Júd 6; Jel 20,1-3).

Noha Isten mindenütt jelenvaló, nem azonosíthatjuk Őt a természettel, az anyag lényegével, vagy a világ erőivel, (ami panteizmus lenne), mivel Isten egyéniséggel, személyiséggel és intelligenciával rendelkezik.

Salamon felismerve Isten mindenütt jelenvalóságát, így imádkozott a Templom felszentelésekor: „Ímé az ég, és az egeknek egei be nem foghatnak téged” (I Kir 8,27; lásd még II Krón 2,6; 6,18). Isten kihirdette az Ő mindenütt jelenvaló voltát azt mondván: „Az egek nékem üléshelyem, és a föld lábaimnak zsámolya” (Ésa 66,1; lásd még Ap Csel 7,49). Pál azt prédikálta, hogy az Úr „nincs messze egyiköntől sem: Mert ő benne élünk, mozgunk és vagyunk” (Ap Csel 17,27-28) Isten mindenütt jelenvalóságának talán a leggyönyörűbb leírását a Zsolt 139,7-13-ban találjuk: „Hová menjek a te lelked elől és a te orcád elől hová fussak? Ha a mennybe hágok fel, ott vagy; ha a Seolba vetek ágyat, ott is jelen vagy. Ha a hajnal szárnyaira kelnék, és a tenger túlsó szélére szállanék: Ott is a te kezéd vezérelne engem, és a te jobb kezéd fogna engem. Ha azt mondom, A sötétség bizonyosan elborít engem és a világosság körülöttem éjszaka lesz, A sötétség sem borít el előled, és fénylik az éjszaka, mint a nappal; a sötétség olyan, mint a világosság. Bizony te alkottad veséimet, te takargattál engem anyám méhében.”

Ha Isten mindenütt jelenvaló, miért úgy írja le Őt a Biblia, mint aki a mennyben van? Íme néhány indok: 1) Azt tanítja, hogy Isten tapasztalattól függetlenül létező. Más szavakkal, fölülte áll az emberi megértésnek és nem korlátozható erre a földre. 2) Isten gondolkodásának és tevékenységének középpontját jelöli - főhadiszállását, ha úgy tetszik. 3) Isten közvetlen jelenvalóságára utal; Isten dicsőségének és hatalmának teljességére, amelyet halandó ember nem láthat élvén (II Móz 33,20). 4) Ugyancsak utalhat Isten látható megnyilvánulására az angyalok számára. Ez nem jelentheti azt, hogy Isten nincs jelen mindenütt, hogy egyetlen helyre, vagy hogy testre korlátozódik jelenléte.

Hasonlóképpen, amikor a Biblia azt mondja, hogy Isten lejött a földre, vagy hogy megjelent egy embernek, ez nem teszi semmissé mindenütt jelenvalóságát. Ez egyszerűen azt jelenti, hogy tevékenysége a földre összpontosul, amennyire ama bizonyos személy, vagy helyzet megkívánja. Amikor Isten lejön a földre, a menny nem marad üresen. Éppenúgy fenn van a mennyben, mint bármikor. Egyszerre tud cselekedni a mennyen és a földön, vagy a föld több pontján. Nagyon fontos, hogy felismerjük Isten mindenütt jelenvalóságának a jelentőségét és ne határoljuk be azt saját emberi tapasztalataink által.

Van-e Istennek teste?

Mivel Isten láthatatlan Lélek és mindenütt jelenvaló, természetesen amennyire mi tudjuk, nincs teste. Az Ószövetség idején felvett különböző alakokat és ideiglenes megnyilvánulási formákat, hogy az ember láthassa őt. (Lásd a megtestesülésekről szóló részt e fejezetben.) A Biblia azonban nem említi Istenről semmiféle állandó testi kinyilatkoztatást, amíg Jézus Krisztus meg nem született. Természetesen Krisztusban Istennek volt emberi teste, amely most már egy megdicsőült, halhatatlan test.

Isten ideiglenes megnyilvánulásain és az újszövetségi, a Krisztusban való kinyilatkoztatásán kívül a mi hitünk szerint minden olyan bibliai utalás, amely Isten szemét, kezét, karját, lábát, szívét, vagy más testrészét említi, csupán figuratív nyelvezet, vagy anthropomorfizmus (egy nem emberi lény leírása vagy magyarázata olyan kifejezésekkel, hogy az emberek megérthessék).

Más szavakkal tehát a Biblia leír egy végtelen Istent, behatárolt, emberi fogalmakkal, annak érdekében, hogy könnyebben felfoghassuk Őt. Például az Isten szíve kifejezés Isten értelmére és érzelmeire utal, nem pedig egy vért pumpáló és cirkuláltató szervre (I Móz 6,6; 8,21). Amikor Isten arról beszél, hogy az ég az Ő trónusa, a föld pedig lábainak zsámolya, ezzel mindenütt jelenvalóságát kívánja érzékeltetni és nem szó szerinti lábáról beszél, melyeket a földgolyón nyugtat (Ésa 66,1). Amikor azt mondja, hogy jobbkeze feszítette ki az eget, azzal rendkívüli hatalmát írja le, nem pedig egy nagy kézről beszél, amely szétfeszíti a légkört (Ésa 48,13). Az,

hogy „Minden helyeken vannak az Úrnak szemei” nem azt jelenti, hogy Istennek fizikai értelemben vett szeme lenne szerte a világon, hanem az Ő mindenütt jelenvalóságára, és mindentudó voltára utal (Péld 15,3). Amikor Jézus Isten ujjával űzte ki az ördögöket, nem húzott le egy hatalmas ujját a mennyből, hanem Isten hatalmát gyakorolta (Luk 11,20). Isten orrának lehelete nem szó szerinti lélegzetet jelent, amelyet valami hatalmas mennyei orr bocsátott ki, hanem erős szelet, amelyet Isten küldött, hogy kettéválassza a Vörös tengert (I Móz 15,8; 14,21). Ha az Istenről szóló minden látomást és fizikai leírást szó szerint értelmezzük, ez arra a következtetésre vezetne, hogy Istennek szárnyai vannak (Zsol 91,4). Röviden tehát, hisszük, hogy Istennek, mint Léleknek nincs teste, hacsak ki nem jelenti Magát testi formában, amit meg is tett Jézus Krisztus személyében. (Lásd IV. fejezet.)

Vannak, akik azt állítják, hogy az Ószövetség Istenének olyan szellemi teste van, amely más szellemi lények, mint pl. az angyalok számára látható. Abból indult ki ez a feltevés, hogy az emberi szellemeknek úgy tűnik, felismerhető formája van, amely látható más szellemek számára (Luk 16,22-31) és mert némely Igevers arra utal, hogy az angyalok és a Sátán látja Istennek valamilyen látható megnyilvánulását az Ószövetségben (I Kir 22,19-22; Jób 1,6). Istennek azonban nincs szüksége szellemi testre, hiszen bármikor ki tudja jelenteni magát más szellemi lényeknek éppúgy, ahogy az embernek. A Biblia egyik kulcsverse arra utal, hogy Isten általában még a szellemi lények számára sem látható, ha csak ki nem nyilatkoztatja Magát valamilyen módon: „Isten megjelent testben, ...megláttatott az angyaloktól” (I Tim 3,16). Végülis még ha Istennek van is valamilyen fajta szellemi teste, akkor sincs azáltal behatárolva, ahogyan más szellemi lények, akik kötve vannak testük kiterjedéséhez; ha nem így lenne, Isten nem lehetne mindenütt jelenvaló. Például Isten mindenütt jelenvalósága azt jelenti, hogy képes egyidejűleg megjelenni az embereknek a földön és az angyaloknak a mennyben. Azt is fel kell ismernünk, hogy az újszövetségi időkben Isten teljességgel kijelentette magát Jézus Krisztus által (Kol 2,9). Nem lehetséges Istent elválasztani Jézustól és Isten nem látható másképpen, csak Jézusban.

Isten mindentudó

A Zsolt 139,1-6 azt tanítja, hogy Isten mindenről tud, gondolatainkról, útjainkról, indítékainkról és szavainkról. Jób azt vallotta: „Tudom, hogy te mindent megtehetsz, és senki téged el nem fordíthat attól, amit elgondoltál.” (Jób 42,2). Istennek tökéletes ismerete van mindenről, beleértve a jövő előre ismeretét is (Ap Csel 2,23). Akárcsak a mindenütt jelenvalóság, ugyanúgy a mindentudás is kizárólag Isten tulajdonsága. Ő az „egyedül bölcs Isten” (I Tim 1,17). A Biblia semmilyen más lényt nem ír le úgy (a Sátánt sem), mint aki ismeri az ember minden gondolatát, bizonyossággal előre látja a jövőt és tud mindent, amit csak tudni lehet.

Isten mindenható

Isten számtalanszor nevezi úgy magát a Biblia lapjain, hogy Mindenható (I Móz 17,1; 35,11; stb). Ővé minden hatalom, ami csak létezik, és egyetlen lény sem gyakorolhat semmilyen hatalmat, hacsak Isten meg nem engedi neki (Róma 13,1). Ismét csak Isten az, aki egyedül mindentudó, mert csak egyetlen lény rendelkezhet minden hatalommal. Az I Tim 6,15 úgy írja le Istent, mint Aki „boldog és egyedül hatalmas, a királyoknak Királya és az uraknak Ura.” Isten szentjei a mennyben ezt hirdetik majd: „Aleluja! mert uralkodik az Úr, a mi Istenünk, a mindenható.” (Jel 19,6). Isten gyönyörűen írja le végtelen mindenhatóságát a Jób 38-41. fejezet sorai-
ban.

Istent csupán olyan dolgok korlátozzák, amelyeket Ő Maga állított fel szándékosan Magának, vagy amelyek morális természetéből fakadnak. Mivel Ő szent és büntelen, saját morális korlátai között marad. Ezért lehetetlenség Istennek, hogy hazudjon, vagy ellentmondjon saját Igéjének (Tit 1,2; Zsid 6,18).

Isten örökkévaló

Isten örökkévaló, halhatatlan és örökké létező (V Móz 33,27; Ésa 9,6; I Tim 1,17). Ő az első és az utolsó (Ésa 44,6). Nem volt kezdete és nem lesz vége; más szellemi lények, az embert is beleértve halhatatlanok, ami a jövőt illeti, de csupán Isten örökkévaló múltban és jövőben egyaránt.

Isten változhatatlan

Isten jelleme és tulajdonságai sohasem változnak. „Mert én az Úr, meg nem változom” (Mal 3,6). Igaz, hogy Isten néha megbán valamit (megváltoztatja cselekedeteinek folyamát az emberrel kapcsolatban), de ez csupán azért fordulhat elő, mert az ember változtat cselekedetein. Isten természete ugyanaz marad; csupán jövőbeni cselekedetei változnak, válaszképpen az ember megváltozására. Például Ninive megtérése arra készítette Istent, hogy megváltoztassa a város elpusztítására vonatkozó tervét (Jónás 3,10). A Biblia abban az értelemben is beszél Isten megbánásáról, hogy bánkodik, vagy megszomorodik valami miatt, de nem abban az értelemben, hogy meggondolja magát (I Móz 6,6).

Isten rendelkezik egyéniséggel, személyiséggel és értelemmel

Isten intelligens, akarattal rendelkező lény (Róma 9,19), Aki képes vitatkozni (Ésa 1,18), és intelligens elméje van (Róma 11,33-34). Azt, hogy Istennek érzelmei vannak, az a tény is mutatja, hogy az ember érzelmi lény, hiszen Isten az embert saját képmására teremtette (I Móz 1,27). Isten alapvető természete a szeretet, de sok más érzelm is sajátja, mint pl. öröm, szánalom vagy együttérzés, a bűn gyűlölete és az igazság iránti elkötelezettség (Zsolt 18,19; Zsolt 103,13; Péld 6,16; II Móz 20,5). Késedelmes a haragra, de meg lehet Őt haragítani (Zsolt 103,8; V Móz 4,25). Tud szomorú lenni (I Móz 6,6), és tud lenni boldog is (Zsolt 103,1). Persze az Ő érzelmei messze felülmúlják a mi érzelmeinket, de csupán emberi érzelmek fogalmaival írhatjuk le az Ő érzelmeit is. (További bizonyítékok arra nézve, hogy Isten egyéniséggel, személyiséggel és értelemmel rendelkező lény, találhatók még e fejezetben az Isten mindentudásáról és morális tulajdonságairól szóló részekben.)

Isten erkölcsi tulajdonságai

„Isten, szeretet” (I Ján 4,8; 16). A szeretet Isten lényege; ez az Ő kifejezett természete. Számos más képessége is tulajdonsága van, melyek éppen szeretetéből fakadnak.

Isten morális természete

1. szeretet	(I Ján 4,8)
2. világosság	(I Ján 1,5)
3. szentség	(I Péter 1,16)
4. könyörületesség	(Zsolt 103,8)
5. jóság	(Zsolt 18,36)
6. igazság	(Zsolt 129,4)
7. hosszútűrés	(Róma 2,4)
8. tökéletesség	(Máté 5,48)
9. igazságosság	(Ésa 45,21)
10. hűség	(I Kor 10,13)
11. igaz	(Ján 17,17)
12. irgalmasság	(Zsolt 103,8)

Istennek eme morális tulajdonságai nincsenek ellentétben egymással, hanem harmonikusan működnek együtt. Például Isten szentsége megkövetelte azonnali elkülönülését az embertől, amikor az ember bűnbe esett. Ezután Isten igazságossága halált követelt az ember számára büntetésül, míg Isten szeretete és könyörületessége megbocsátást keresett. Mind igazsága, mind könyörületessége kielégítést nyert Krisztus Golgotai halálában és léterhozta az üdvösség tervét.

Élvezhetjük Isten kegyelmének jótéteményeit, amikor elfogadjuk Krisztus engesztelő áldozatát és érvényesítjük azt hit által saját életünkben. Amikor hit által elfogadjuk Isten üdvtervét és engedelmeskedünk annak, Isten Krisztus igazságát nekünk tulajdonítja (Róma 3,21-5,21). Ezért Isten igazságosan bocsáthatja meg bűneinket (I Ján 1,9) és helyreállíthatja közösségét velünk, anélkül, hogy ezzel megsértené saját szentségét.

Az ártatlan, büntelen Krisztus halála és az ő igazságának reánk ruházása eleget tesz Isten igazságának és szentségének. Ha azonban elutasítjuk Krisztus engesztelő áldozatát, akkor csakis Isten ítéletével nézünk szembe. Ebben az esetben az Ő szentsége megköveteli, hogy elkülönítse Magát a bűnös embertől és igazsága halált követel a bűnösre. Így az igazság és a könyörületesség egymást kiegészítő, és nem egymásnak ellentmondó jellemzői Isten természetének, mint amilyenek a szentség és a szeretet is. Ha elfogadjuk Isten szeretetét és kegyelmét, közreműködünk abban, hogy Isten igazsága és szentsége elégtételt kapjon. Ha elutasítjuk Isten szeretetét és kegyelmét, egyedül igazságával és szentségével kell szembe néznünk (Róma 11,22).

A fenti felsorolás természetesen nem meríti ki Isten valamennyi tulajdonságát. Isten természetfeletti és semmilyen emberi nem foglalhatja teljességgel magába. „Mert nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és nem a ti útaitok az én útaim, így szól az ÚR! Mert a mint magasabbak az egek a földnél, akképpen magasabbak az én útaim útaitoknál, és gondolataim gondolataitoknál!” (Ésa 55,8-9). „Óh Isten gazdagságának, bölcsességének és tudományának mélysége! Mely igen kikutathatatlanok az ő ítéletei s kinyomozhatatlanok az ő útai! Mert kicsoda ismerte meg az Úr értelmét? vagy kicsoda volt néki tanácsosa?” (Róma 11,33-34).

Megtestesülések

Isten a megtestesülések útján, jelentette ki Magát az Ószövetségben és szólt az emberrel az emberek szintjén. A megtestesülés Isten látható megnyilvánulása, és mi általában ideiglenes természetűnek tekintjük. Mint korábban említettük, Isten láthatatlan az ember számára. Ahhoz, hogy láthatóvá váljék, fizikai formában jelentette ki Magát. Noha senki sem láthatja Isten Lélekét, láthatja azonban Isten kiábrázolását. A következőkben lássunk néhány módot, amelyet Isten választott, hogy kinyilatkoztassa Magát az Ószövetségben.

Isten megjelent Ábrahámnak egy látomásban, megjelent mint füstölgő kemence, tüzes fálya és mint ember (I Móz 15,1; 15,17; 18,1-33). Ez utóbbi esetben Isten és két angyal megjelent három ember formájában (18,2) és elfogyasztották az ételt, amellyel Ábrahám megvendégelte őket. A két angyal elment Sodoma felé, Isten pedig ott maradt, hogy beszélgesse Ábrahámmal (I Móz 18,22; 19,1).

Isten megjelent Jákobnak álomban és megjelent mint ember (I Móz 28,12-16; 32,24-32). Később Jákob viaskodott azzal az emberrel és így szólt erről: „...látám az Istent színről színre...”. A Biblia úgy is leírja ezt a megjelenést, hogy „angyal” volt (Hós 12,4).

Isten megjelent Mózesnek a dicsőség felhőjében, a tűzben a Sínai hegyen, szemtől szembe beszélt vele Szent Sátorban, és megmutatta Mózesnek a hátát (dicsőségének részét), de nem az arcát (minden dicsőségét) (II Móz 24,12-18; 33,9-11; 33,18-23). Ezek az utalások Isten arcára és Isten dicsőségére valószínűleg Isten jelenlétének metafórikus leírásai, melyek alkalmazhatók sok másféle jellegű megnyilatkozására is.

Isten kinyilatkoztatta Magát Izrael szeme láttára mennydörgés, villámlás, felhő, trombitahang, füst, tűz és földrengés által. (II Móz 19,11-19; V Móz 5,4-5; 22-27). Ugyancsak megmutatta dicsőségét és tüzet bocsátott ki jelenlétéből Izrael valamennyi fiának szeme előtt (III Móz 9,23-24; 10,1-2).

Jób látta az Istent egy forgószelemben (Jób 38,1; 42,5).

Számos próféta látott látomást Istenről (Ésa 6; Ezék 1,26-28; 8,1-4; Dán 7,2; 9; Ámós 9,1). Ezékiel emberi formában látta, tűzbe burkolózva. Dánielnek éjszakai látomásban jelent meg, mint öreg korú (kortalan). A Biblia sok más versében olvassuk, hogy Isten megjelent valakinek, de nincs leírva, milyen módon tette ezt. Például megjelent Ábrahámnak, Izsáknak, Jákobnak és Sámuelnek (I Móz 12,7; 17,1; 26,2; 24; 35,9-15; I Sám 3,21). Hasonlóképpen megjelent Isten a Sínai hegyen és megállt Mózes mellett, megmutatva Magát Izrael hetvennégy vezetőjének, lejött felhőoszlopban és megállt Mózes, Áron és Mirjam előtt, eljött éjjel Bálámhoz és két másik esetben is találkozott Bálámmal (II Móz 34,5; 24,9-11; IV Móz 12,4-9; 23,3-10; 16-24).

A fentebb említett megjelenések mellett a Biblia feljegyezz más kinyilatkoztatásokat is, melyekről sokan vallják, hogy Maga Isten volt. A Józsué 5,13-15-ben egy ember karddal felfegyverezve megjelent Józsuének és úgy mutatta be magát, mint az „ÚR seregeinek vezére”. Ez a cím, valamint az a tény, hogy nem dorgálta meg Józsuét, amiért imádta Őt (nem úgy, mint a Jel 19,9-10-ben és 22,8-10-ben látjuk), azt sugallja, hogy ez csakugyan Isten megnyilatkozása volt. Másrészről viszont eme Igerész szóhasználata nyitva hagyja annak lehetőségét, hogy Józsué nem imádta a vezért, hanem Istent imádta a vezér megjelenéséért.

Az ÚR angyala

Az „ÚR angyalának” számos megjelenése közül több is Isten néhány megnyilatkozásának tűnik. Az ÚR angyala megjelent Hágárnak és úgy beszélt hozzá, mintha Isten szólt volna és Hágár Istennek nevezte Őt (I Móz 16, 7-13). A Biblia elmondja, hogy az ÚR angyala megjelent Mózesnek az égő csipkebokorban, de azután azt mondja, Isten beszélt akkor Mózesnek (II Móz 3; Ap Csel 7,30-38). A II Móz 13,21 azt mondja, az ÚR ment Izrael előtt egy felhőoszlopban, míg a II Móz 14,19 kijelenti, hogy Isten angyala volt a felhőoszlopban. Az ÚR angyala megjelent Izraelnek a Bír 2,1-5-ben és úgy szólt, mint Isten. A Bír 6,11-24 leírja az ÚR angyalának megjelenését Gideon előtt, majd azt mondja, az ÚR Gideonhoz fordult. Ismét csak az ÚR angyala jelent meg Manoah-nak és feleségének, ők pedig hittek abban, hogy Istent látták (Bír 13,2-23).

Az ÚR angyalának más látogatásainál nincs jelzés arra, hogy azok Magának Istennek a megjelenései lennének, bár az emberek gyakran feltételezik, hogy azok voltak. Példák erre: megjelenése Ábrahámnak, a Mórija hegyén és Bálámnak (I Móz 22,11-18; IV Móz 22,22-35). Máskor az ÚR angyala világosan nem Isten megnyilatkozása, hanem egy angyal, aki az ÚR Istentől különálló lényként azonosítja magát. Példa erre a Dávidnak és Zakariásnak való megjelenés (II Sám 24,16; I Krón 21,15-30; Zak 1,8-19). (További tárgyalás végett lásd a VII. fejezetet). Az Úr angyala az Újszövetségben nyilvánvalóan nem több, mint egy angyal és természetesen nem Jézus Krisztus (Máté 1,20; 2,13; 28,2; Ap Csel 8,26).

A Bibliának ezen verseit elemezve vannak, akik azt állítják, hogy az ÚR angyala mindenkor Isten közvetlen kinyilatkoztatása. Ám a fentebb említett példák közül nem mindegyik támassza alá ezt a nézetet, kettő pedig kifejezetten ellentmond annak. Mások úgy tartják, hogy az ÚR angyala néhány esetben Isten megnyilatkozása, más esetekben azonban nem. Úgy tűnik, ez a második nézet felel meg inkább a Szentírásnak.

A harmadik nézet szerint az ÚR angyala sohasem az ÚR maga, hanem mindig szó szerinti angyal. E nézet alátámasztására ki szokták hangsúlyozni, hogy az angyalok Isten szócsövei, küldöttai és közvetítői. Más szavakkal e nézet vallói azzal érvelnek, hogy helyes azt mondani, az ÚR szólt, vagy az ÚR tett valamit, még akkor is, ha az egy angyal közvetítésével történt. Ezek szerint tehát Isten valamely cselekvésének a leírása angyali megjelenés esetén egyszerűen rövidített megfogalmazása annak, hogy Isten egy angyal által vitt végbe valamit. Mivel a bibliai írók az események kezdetén világossá teszik, hogy egy angyal volt a közvetítő, nincs helye többé semmiféle két értelmezésnek vagy ellentétes nézetnek. E nézet szerint az emberek, akik felismerik Isten megjelenését, vagy tévednek hitükben, hogy Magát Istent látták, vagy pedig, ami még

elfogadhatóbb, tudatában voltak, hogy Isten egy angyal által látogatta meg őket s ezért angyal által szóltak Istenhez. Ez is egy mód e harmadik nézet egyeztetésére azon bibliai helyekkel, amelyek az ÚR angyalát Magával az ÚRRAL azonosítják; tudniillik az angyal látható módon jelent meg, de az ÚR, aki ugyancsak jelen volt, láthatatlan maradt. Ezért azok az utalások, melyek az ÚR cselekedeteiről, vagy beszélgetéseiről szólnak, jelenthetik szó szerint is az URAT és nem az angyalt.

Összefoglalva tehát, nyilvánvaló, hogy az ÚR angyala az Ószövetségben nem mindig Maga Isten. Valószínűleg vitathatja valaki azt, hogy az ÚR angyala egyetlen esetben sem Isten megnyilatkozása, ám nem érvelhet komolyan amellett, hogy az ÚR angyala minden esetben Isten megjelenése. A legegyszerűbb magyarázat így hangzik: Az ÚR angyala némelykor Isten megjelenésére utal, más alkalmakkor viszont nem jelent többet egy közönséges angyalnál.

Egy szentháromság-hívő teológus a következőképpen foglalta össze a legnyomósabb nézetet:

„Az Ószövetségben az ÚR angyala valószínűleg csupán Isten küldötte (a héber szó maga küldöttet jelent), amely megkülönbözteti azt Istentől (II Sám 24,16), vagy azonosíthatja magát az ÚRRAL, miközben első személyben beszél... Jellemző az ószövetségi kinyilatkoztatásokra, hogy Isten nem vonalazható élesen körül... Isten szabadon teheti nyilvánvalóvá jelenlétét, miközben az ember védve marad közvetlen jelenlétének hatásától.”⁴

Melkisédek

Sokan tekintik Melkisédekot megtestesülésnek (I Móz 14,18). A Zsid 7,3 azt mondja róla, hogy nincs apja és anyja, sem leszármazottja. Ez jelentheti azt, hogy Melkisédek Maga Isten volt emberi formában, de jelentheti azt is, hogy geneológiai eredetét nem jegyezték fel. A Zsid 7,4 embernek nevezi őt. Függetlenül attól, hogy valaki közönséges embernek tekinti-e, vagy Isten megtestesülésének emberi formát öltve, Melkisédek előkép volt, amely előre vetítette Krisztust (Zsid 7,1-17).

A negyedik ember a tűzben

Az egyik feltételezett megtestesülés a negyedik ember, aki megjelent a tűzben, amikor Sidrákot, Misákot és Abednegót a tüzes kemencébe vetették (Dán 3,24-25). A pogány király, Nabukodonozor azt mondta: „Ímé négy férfiút látok szabadon járni a tűz közepében... és a negyediknek ábrázata olyan, mint valami istenek-fiaé.” (Dán 3,25). Az eredeti arámi szövegben (csakúgy mint a magyarban) nincs határozott névelő az „istenek-fia” előtt; nem azt írja, hogy az *Isten Fiaé* (ahogyan a King James-féle angol változatban szerepel). A király pogány megfogalmazást használt és semmilyen ismerettel nem rendelkezett Isten egyszülött Fiának jövőbeni eljövételéről. A legvalószínűbb, hogy a király egy angyalt látott, mivel úgy írja le ezt a kinyilatkoztatást, mint egy angyalét (Dán 3,28). Úgy tűnik az „Isten fiai” kifejezés angyali lényekre is utalhat (Jób 38,7). A legtöbb, amit Nabukodonozor láthatott, Isten egy ideiglenes megtestesülése volt. Természetesen ez nem az Újszövetségben leírt Isten Fiának látása volt, hiszen a Fiú még nem született meg és a Fiúság még nem kezdődött el. (Lásd az V. fejezetet).

Vannak-e megtestesülések az Újszövetségben?

Az Újszövetség nem jegyzi fel Isten egyetlen emberi formában való megtestesülését sem Jézus Krisztuson kívül. Krisztus természetesen több volt, mint megtestesülés; nem csupán Isten volt, aki megjelent emberi formában, hanem Isten volt, aki magára vette a valóságos emberi testet és természetet. Az Úr angyala a Máté 1,20-ban, a 2,13-ban, a 28,2-ben és az Ap Csel 8,26-ban úgy tűnik, csupán egy angyal és semmi több; nincs olyan Igevers, amely az ellenkezőjét bizonyítaná. Ezekben az Igerészekben nyilvánvaló, hogy az angyal nem Jézus Krisztus. Jól beleil-

lik ez abba a következtetésbe, hogy az ÚR angyala az Ószövetségben nem mindig Maga az ÚR. Az egyetlen lehetséges újszövetségi megtestesülés a galamb, Krisztus kerestségénél (Lásd még a VIII. fejezetet teljes tárgyalás végett, ahol a galamb megjelenésének sajátos indokát taglaljuk.)

Miért hiányoznak az Újszövetségből a megtestesülések? A magyarázat az, hogy nem volt szükség rájuk. Isten teljességgel kinyilatkoztatta magát Jézus Krisztusban. Jézus teljességgel megjelentette és kinyilatkoztatta az Atyát (Ján 1,18). Jézus a láthatatlan Isten kiábrázolt képmása, az Ő dicsőségének visszatükröződése és az Ő lényének kivetített képe (Kol 1,15; Zsid 1,3).

Összefoglalás

Az Ószövetségben Isten választása szerint jelentette ki az Ő természetét az ember számára, különféle megtestesülések útján. Az Újszövetségben Isten megtestesülések útján való erőteljes kinyilatkoztatásai tetőpontjukra érnek és tökéletes kifejezésre jutnak Jézus Krisztusban. Ez elvezet minket a III. és IV. fejezet témájához, a nagyszerű igazsághoz, hogy Jézus az Ószövetség egyedül való Istene.

3.

ISTEN NEVEI ÉS CÍMEI

„*És nincsen senkiben másban idvesség: mert nem is adatott emberek között az ég alatt más név, amely által kellene nekünk megtartatnunk.*” (Ap Csel 4,12).

Noha az ember nem képes teljességgel felfogni Istent, Isten számtalan módon kijelentette Magát az emberiségnek. Ez egyik ilyen mód a különféle nevek és címek használata, melyekkel Isten azonosítja Magát.

Egy név jelentősége

A nevek használata a bibliai időkben, különösen az Ószövetségben, sokkal nagyobb jelentőséget hordozott, mint a mi napjainkban. Az emberek gyakran használtak olyan neveket, amelyekkel az egyén jellemét, életútját vagy természetét fejezték ki, és ugyanígy tett Isten is. Így tehát megváltoztatta Ábrám nevét (magasztos atya) Ábrahámra (sokaság atyja) és Jákob nevét (sarkot fogó, csaló) Izraelre (Isten harcosa). Még az Újszövetségben is Jézus megváltoztatta Simon nevét (meghallgattatás) Péterre (köszikla). A *Kibővített Biblia* lábjegyzetben idéz az I Kir 8,43-mal kapcsolatban a *Davis szótár a Bibliához*-ból, az *Ellicott Teljes Bibliakommentár*ból és az *Új Bibliaszótár*ból (angol nyelvű kiadványok), hogy rámutasson Isten nevének jelentőségére: „Isten *névének* ismerete azt jelenti, hogy tanúi vagyunk azon tulajdonságoknak és megértjük azt a karaktert, amelyet a név kifejez... Isten *neve*, az Ő Önkifejezése... A név magában hordozza a személy aktív jelenlétét a kinyilatkoztatott jellem teljességében.” A Baylor egyetem professzorai, Flanders és Cresson azt állítják: „A régi korokban a név részét képezte az ember személyiségének, az egyén személyiségének mintegy kiterjesztése volt.”⁵

Isten használt neveket, mint Önkijelentésének erőteljes eszközét. A II Móz 6,3-ban azt mondja: „Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak úgy jelentem meg, mint mindenható Isten, de az én Jehova nevemen nem voltam előttük ismeretes.” A 4. verstől a 8.-ig világossá válik, hogy Izrael számára a Jehova név jelentősége összekapcsolódik a megváltás és az üdvösség fogalmával. Tudjuk, hogy Ábrahám használta a Jehova nevet (I Móz 22,14); Isten azonban nem tudatta vele e név teljes jelentőségét annak megváltó értelmében. Az II Móz 6,3-ban tehát Isten azt ígéri, hogy egy új módon jelenti ki Magát népének. Ez azt foglalta magában, hogy elkezdje nevét összekapcsolni fogalmilag egy új értelmezéssel jellemét és jelenlétét illetően.

Karakterének nevekké váló kinyilatkoztatása mellett Isten arra is használta nevét, hogy jelenlétét kinyilatkoztassa. A Templom felszentelésekor Salamon elismerőleg kijelenti, hogy Isten mindenütt jelenvaló, és egyetlen templom sem képes Őt befogadni (I Kir 8,27). Minthogy Isten az egész világegyetemet betölti, Salamon felteszi a kérdést, miként fogadhatná Őt be a Templom, egy emberi kéz alkotta építmény. Ezután felel saját kérdésére, emlékeztetve Istent saját ígéretére: „Ott léssen az én nevem.” (I Kir 8,29). Noha Isten mindenütt jelenvalósága nem korlátozható a Templomra, karaktere teljessége, mely nevében jut kifejezésre, lakozhat a Templomban.

Salamon tovább imádkozik: „...hogy mind az egész földön való népek megismerjék a te nevedet...”, (I Kir 8,43). Mégegyszer tehát összekapcsolja Isten nevét az Ő karakterének kijelentésével. Isten Maga használja nevének fogalmát természetének és hatalmának kifejezésére. Így szól a fáraóhoz: „Ámde azért tartottalak fenn tégedet, hogy megmutassam néked az én hatalmamot, és hogy hirdessék az én nevemet az egész földön.” (II Móz 9,16).

Isten neve kifejezi tekintélyét csakúgy, mint hatalmát. Például belehelyezte nevét az angyalba, aki Izrael népét vezette (II Móz 23,21). Ez valószínűleg Isten egyik megtestesülése volt, mivel az Igerész érzékeli, hogy az angyal Magának Istennek valamennyi tekintélyével cselekedett.

Isten neve a következőket fejezi ki: 1) Isten jelenlétét, 2) karakterének kijelentését, 3) hatalmát és 4) tekintélyét.

Íme néhány további pont, amely megmutatja, mekkora fontosságot tulajdonít Isten az Ő nevének:

1. Isten megköveteli, hogy féljék (hódoljanak neki, tiszteljék) a nevét (V Móz 28,58-59). Megparancsolja, hogy hiába ne említsék (V Móz 20,7).

2. Isten figyelmezteti népét, hogy ne feledkezzen meg az Ő nevéről (Zsolt 44,21-22; Jer 23,25-27).

3. Isten áldást ígér azoknak, akik ismerik az Ő nevét (Zsolt 91,14-16). Áldás van azokon is, akik gondolkodnak az Ő nevéről (Mal 3,16).

A név jelentőségét megismerve vizsgáljunk meg néhány egyéb nevet, amelyet Isten használ az Ószövetségben.

Isten nevei és címei az Ószövetségben

A továbbiakban felsoroljuk az elsődleges kifejezéseket, amelyeket az Ószövetség Isten jelölésére használ⁶:

Isten ószövetségi nevei		
Angol	Héber	Bibliai példa
1. Isten	Elohim	I Móz 1,1
2. Isten	El	I Móz 14,18
3. Isten	Eloah	Neh 9,17
4. Isten	Elah (arámi forma)	Dán 2,18
5. ISTEN	YHWH (Yahweh)	I Móz 15,2
6. ÚR	YHWH vagy YH	I Móz 2,4
7. JEHOVAH	YHWH	II Móz 6,3
8. JAH	YH (Jah)	Zsolt 68,5
9. Úr	Adon	Józs 3,11
10. Úr	Adonai	I Móz 15,2
11. VAGYOK AKI VAGYOK	Ehejeh asher Ehejeh	II Móz 3,14
12. VAGYOK	Eheyeh	II Móz 3,14
13. Magasságos Isten	El-Elyon	I Móz 14,8
14. A látás Istene	El-Roiy	I Móz 16,13
15. Mindenható Isten	El-Shaddai	I Móz 17,1
16. Örökkévaló Isten	El-Olam	I Móz 21,33

„El” azt jelenti erő, hatalom, mindenható, vagy tágabb értelemben istenség. Az „Eloah” bizonyára az „El” szóból származik és mindig istenségre utal. Az Elah az Eloah arámi (káldeus) formája. Az Elohim az Eloah többes számú formája, melyet az Ószövetség többször használ Isten megjelölésére, mint bármely más szót. Ebben az esetben a héber többes szám intenzív kifejezése Isten nagyságának, fenségének és tulajdonságai többességének. (Lásd VII. fejezet). A Biblia az *elohim* szót hamis istenekre (Bír 8,33), szellemi lényekre (I Sám 28,13), és emberi ve-

zérekre vagy bírókra (Zsolt 82) utalásként is használja. Ezekben az esetekben a szót *istennek* vagy *isteneknek* fordították. Az „Adon” azt jelenti, vezér, gazda vagy úr, amely lehet emberi, angyali, vagy isteni. Az „Adonai” az Adon hangsúlyos formája, és kifejezetten az Úrra (Istenre) utal.

Yahweh (Jehovah) Isten megváltó neve az Ószövetségben (II Móz 6,38), és az az egyedi név, amelyen az egy igaz Isten megkülönbözteti Magát az Ószövetségben minden más istentől (Ésa 42,8). Jelentése az „Önmagában létező, vagy Örökkévaló”. Ez a fogalom ugyancsak megjelenik a „VAGYOK AKI VAGYOK” és a „VAGYOK” kifejezésekben, amelyeket Isten Önmagára alkalmazva használ. Flanders és Cresson úgy magyarázza, hogy a Yahweh a „lenni” ige harmadik személyű alakja a héberben⁷. Yahweh azt jelenti, „ő van”. Amikor Isten használja ezt a szót, az ige első személyben van, azaz „vagyok”. Más szavakkal tehát a Yahweh és a „vagyok” egyazon igék különböző alakjai. Továbbá mindkettő egy aktív (bizonyára okozati, vagy kreatív) létezését foglal magában, nem pedig passzívát.

Az angolban a Jah név egyszer fordul elő, mint a Jehova név rövidítése (Zsolt 68,5). A Jehova név önmagában csak négyszer található meg a King James fordításban (II Móz 6,3; Zsolt 83,19; Ésa 12,2; 26,4), névösszetételben pedig csupán háromszor (I Móz 22,14; II Móz 17,15; Bír 6,24). Minden egyéb helyen a King James fordítója ISTEN vagy ÚR megnevezést használ (nagy vagy kisbetűvel), a YHWH, vagy rövidítése a YH megjelölésére. A legtöbb esetben az ÚR szót használja (Pl. I Móz 2,4) és csak akkor használja az ISTEN megnevezést, ha az Adonai (Úr) is előfordul a kifejezésben (Pl. I Móz 15,2).

Az ÚR szó használata, mint a YHWH helyettesítése egyszerűen egy zsidó hagyományhoz való igazodás, amely az Adonai szóval helyettesítette a YHWH betűket az írások másolásakor és felolvasásakor. Ez a szokás onnan eredt, hogy a zsidók igyekeztek elkerülni Isten nevének felesleges kimondását, amellyel megsértették volna a harmadik parancsolatot (II Móz 20,7). Érezték, hogy ha folyamatosan ismételgetnék Isten szent nevét, hamarosan túl megszokottá válna és könnyelműen kezdenének bánni vele. Isten neve olyan szent volt, hogy méltatlannak érezték magukat a használatára.

Jézus és az apostolok szintúgy követték ezt a hagyományt. Az Újszövetség a görög *kurios* szót használja, melynek jelentése Úr, azokon a helyeken, ahol az ószövetségi Igevers a YHWH betűket tartalmazza (Máté 3,3; 4,7; stb.)

Mivel a régi héber írás nem használ magánhangzókat, a zsidók pedig elhagyták a szent név kimondását, senki sem tudja, hogy az eredeti YHWH kiejtése miképpen hangzott. Mindössze ez a négy héber betű áll rendelkezésünkre (amelyet tetragrammatonnak hívunk), s amelyet más ábc rendszerint YHWH-nak vagy JHVH-nak betűz és Yahweh-nek (héber) vagy Jehovah-nak (angol) ejt ki. E könyv további részében a Jehova nevet fogjuk használni.

Jehova összetett nevei

Isten fentebb említett megnevezései mellett az Ószövetség számos névösszetételben használja a Jehova nevet Isten leírására és teljesebb kinyilatkoztatására. Az alábbiakban egy táblázat segítségével soroljuk fel őket.⁸ Az 1., 3., és 5., számú szerepel a legtöbb angol változatban; a többi feltűnik a héberben, de az angol fordításban adja vissza. Továbbá a „Seregek ura” kifejezés az Újszövetségben is előfordul két alkalommal (Róma 9,29; Jakab 5,4).

Jehova névösszetételei

Név	Igevers	Jelentése
1. Jehova-jire	I Móz 22,14	Az ÚR majd látni fogja (azaz gondoskodni fog)
2. Jehova-rafa	II Móz 15,26	Az ÚR, aki gyógyít

3. Jehova-nisszi	II Móz 17,15	Az ÚR a mi zászlónk (azaz győzelmünk)
4. Jehova-m'kaddes	II Móz 31,13	Az ÚR, aki megszentel
5. Jehova-salom	Bír 6,24	Az ÚR a mi békességünk
6. Jehova-Saboath	I Sám 1,3	Seregek Ura (azaz mindenható)
7. Jehova-elyon	Zsolt 7,18	Az ÚR felséges
8. Jehova-raah	Zsolt 23,1	Az ÚR az én pásztorem
9. Jehova-hoseenu	Zsolt 95,6	Az ÚR a mi alkotónk
10. Jehova-tszidkenu	Jer 23,6	Az ÚR a mi igazságunk
11. Jehova-sammah	Ezék 48,35	Az ÚR jelen van

A név fokozatos kinyilatkoztatása

Azt látjuk, hogy az Ószövetségben Isten fokozatosan jelent ki egyre többet Önmagáról a különböző szükségletek szerint, amelyek az ember életében előadódnak és eme Önkinyilatkoztatásokat nevekké fejezi ki. Amikor Ábrahámnak egy áldozati bárányra volt szüksége, Isten úgy jelentette ki Magát, mint Jehova-jire, az ÚR, aki gondoskodik. Amikor Izraelnek szabadításra volt szüksége, Isten kinyilatkoztatta, hogy az Ő neve Jehova, amely név addig ismeretlen volt megszabadító és üdvözítő jelentőségében (II Móz 6,3-8). Amikor Izraelnek védelemre volt szüksége a járványok és betegségek ellen, Isten úgy jelentette ki Magát, mint Jehova-rafa, az ÚR, aki gyógyít. Amikor Izrael győzni akart ellenségei felett, Isten kinyilatkoztatta Magát, mint Jehova-nisszi, az ÚR a mi zászlónk, azaz győzelmünk. Így hát a fentebb leírt nevek és címek, mind fontos tényezőket jelentenek ki Isten természetéről.

Azonban egyik sem tartalmazza a teljes kijelentést Róla. Az Ószövetségben sokan felismerték ezt; szerettek volna többet megtudni Istenről, és hangot adtak vágyuknak, arra kérve Őt, hogy ismertesse meg velük nevét. Amikor Jákob Peniélnél a férfiúval (Isten egyik megtestesülésével) tusakodott, azt kérte tőle: „Mondd meg, kérlek, a te nevedet.” Isten nem jelentette ki neki nevét, de megáldotta őt (I Móz 32,29). Manóah, Sámson atyja megkérdezte az ÚR angyalát, hogy mi a neve és ezt a választ kapta: „Miért kérdezed a nevem? Titokzatos név az!” (Bír 13,18; Új ford). Agur próféta azt kérdezte Istentől: „Kicsoda ennek neve? Avagy kicsoda ennek fiának neve, ha tudod?” (Péld 30,4). Előre tekintett a jövőbe, próbálkozásként meglátni, milyen nevet fog kinyilatkoztatni Magáról Isten, amikor megjelenik mint a Fiú. Zakariás arról profétált, hogy eljön az idő, amikor az ÚR lesz a király az egész földön és „e napon egy Úr leszen, és a neve is egy.” (Zak 14,9).

A Jézus név

Amikor eljött az idő teljessége, Isten eleget tett népe kívánságának és kijelentette Magát teljes hatalmában és dicsőségében a Jézus név által. Jézus görög megfelelője egy héber név különböző variációinak, amely úgy adható vissza, mint Jehoshua (III Móz 13,16), Jeshua (Ezsdr 2,2), vagy Joshua (II Móz 17,9). Mind az Ap Csel 7,45 és a Zsid 4,8 azt mutatják, hogy a Jézus ugyanaz a név, mint Joshua.

Jézus azt jelenti, Jehova-Szabadító, Jehova a mi üdvösségünk, vagy Jehova az üdvösség⁹. Ezért mondta azt az angyal: „Szül pedig fiat, és nevezd annak nevét Jézusnak, mert ő szabadítja meg az ő népét annak bűneiből.” (Máté 1,21). A Jézus név üdvösséggel való azonosítása tulajdonképpen magától értetődő, mivel a héberben a Jeshua gyakorlatilag azonos a héber üdvösség szóval, különösen hogy a régi zsidó nyelv nem használt írott magánhangzót. A *Strong's Exhaustive Concordance* átbetűzi a Jeshua-t Yeshuwa-ra, az üdvösséget kifejező héber szó pe-

dig Yeshuwah. Noha mások is viselték ezeket a neveket, Jehoshua, Joshua, vagy Jézus, az Úr Jézus Krisztus az egyetlen, aki valóban e névnek megfelelően élt. Ő az egyetlen, Aki csakugyan az, amit e név leír.

Jézus az Isten ószövetségi neveinek betetőzése. Ez a legfenségebb, legmagasztosabb név, amely valaha kinyilatkoztatott az emberiségnek (Lásd a IV. fejezetet, amely bizonyítja, hogy Jézus betölti mindazt a tizenkét összetett nevet, amelyet fentebb Jehovával kapcsolatban felsoroltunk.) Jézus neve Isten neve, amelynek kinyilatkoztatását megígérte, amikor így szólt: „Ezért hadd ismerje meg népem az én nevemet...” (Ésa 52,6). Ez az az egy név, amely a Zak 14,9-ben szerepel, amely jelentésében felöleli és magában foglalja Isten minden más nevét.

Az újszövetségi egyház azonosult Jézus névvel. Tény, hogy Jézus azt mondta, gyűlöletek leszünk az emberek között az Ő nevéért (Máté 10,22). A korai Egyházat üldözték Jézus nevéért (Ap Csel 5,28; 9,21; 15,26), ők pedig úgy tekintettek a megpróbáltatásokra, mint kiváltságra, amiért méltónak találtattak, hogy szenvedjenek az Ő nevéért (Ap Csel 5,41). Péter kijelentette, hogy a szanta ember az Ékeskapunál „a názáretbeli Jézus Krisztus neve által” gyógyult meg (Ap Csel 4,10). Ezek után megmagyarázza eme név mindenek felett valóságát és elengedhetetlenségét az üdvösség elnyerése szempontjából: „És nincsen senkiben másban idvesség: mert nem is adatott az emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk.” (Ap Csel 4,12). Pál apostol azt írta: „Annakokáért az Isten is felmagasztalá őt, és ajándékoza neki oly nevet, amely minden név fölött való. Hogy a Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyieieké, földieké és föld alatt valóké.” (Fil 2,9-10).

E név felmagasztalt helyzetét szem előtt tartva buzdítást kapunk arra, hogy mindent e névben való bizodalommal cselekedjünk vagy mondjunk: „És mindent, amit csak cselekesztek szóval vagy tettel, mindent az Úr Jézusnak nevében cselekedjete...” (Kol 3,17). Jézus nevében tanítunk és prédikálunk (Ap Csel 4,17-18; 5,28). Ördögöket űzünk, nyelveken szólunk, természetfeletti hatalmat és oltalmat veszünk, imádkozunk a betegekért - mindezt Jézus nevében (Márk 16,17-18; Jak 5,14). Jelek és csodák történnek Jézus neve által (Ap Csel 4,30). Jézus nevében imádkozunk és tárjuk Isten elé kívánságainkat. (Ján 14,13-14; 16,23). Jézus nevében gyűlünk egybe (Máté 18,20). Jézus nevében keresztkedünk (Ap Csel 2,38).

Jelentheti-e ez azt, hogy Jézus neve valamiféle varázsszó? Nem. Mert ahhoz, hogy Jézus neve hatékony legyen, hinnünk kell az Ő nevében (Ap Csel 3,16). Ismernünk kell azt, és hinnünk kell Abban, akit ez a név jelöl (Ap Csel 19,13-17). Jézus neve különleges név, mert ellentétben más nevekkal, viselőjének jelenlétét fejezi ki. Isten jelenlétét, hatalmát és munkáját jelöli. Amikor hittel kimondjuk Jézus nevét, valójában Jézus Maga lesz jelen és kezd cselekedni. Az erő nem a név hangzásában rejlik, hanem a név hittel való kimondásából származik, amely Isten Igéjének való engedelmességgel és Jézus munkájába vetett hittel párosul. Amikor hittel hívjuk az Ő nevét, Jézus nyilvánvalóvá teszi jelenlétét, elvégzi a munkát és betölti a szükségleteket.

Jézus neve által tehát Isten teljességgel kinyilatkoztatja Magát. Amilyen mértékben látjuk, ismerjük, tiszteljük, hisszük és elfogadjuk Jézust, olyan mértékben látjuk, ismerjük, tiszteljük, hisszük és fogadjuk el Istent, az Atyát (Ján 5,23; 8,19; 12,44-45; 13,20; 14,7-9). Ha megtagadjuk Jézust, megtagadjuk az Atyát (I Ján 2,23), de ha használjuk Jézus nevét, megdicsőítjük az Atyát (Kol 3,17).

A Biblia megjövendölte, hogy a Messiás ki fogja jelenteni az ÚR nevét (Zsolt 22,23; lásd Zsid 2,12). Jézus azt állította, hogy Ő megjelentette és megismertette az Atya nevét (Ján 17,6; 26). Valójában Ő a nevét az Atyától örökölte (Zsid 1,4). Miként jelentette és ismertette meg Jézus az Atya nevét? Azáltal, hogy felfedte a név jelentését azokkal a cselekedetekkel, amelyeket tett s amelyek Jehova cselekedetei voltak (Ján 14,10-11). Mint ahogy Isten az Ószövetségben fokozatosan jelentett ki egyre többet természetéről és nevééről az emberek szükségleteire való válaszképpen, úgy Jézus is az Újszövetségben teljességgel kijelentette Isten természetét és nevét a csodák, gyógyulások, ördögűzések és a bűnök bocsánata által. Jézus megismertette az Atya nevét a cselekedetei által; mert ezzel bizonyította, hogy Ő valóban az Atya, az ószövetségbeli Je-

hova. (Lásd Ésa 35,4-6-ot a Luk 7,19-22-vel együtt.) Bemutatván Isten hatalmát a próféciáknak megfelelően, bizonyosságát adta, hogy az Atya neve Jézus.

Miért Jézus neve Isten teljes kinyilatkoztatása? Egyszerűen azért, mert Jézus Jehova, és Jézusban lakozik az Isten teljessége testileg, beleértve az Atya szerepét is (Kol 2,9). A IV. fejezetben tanulmányozni fogjuk ezt a hatalmas igazságot.

JÉZUS ISTEN

„Mert őbenne lakozik az istenségnek egész teljessége testileg.” (Kol 2,9).

Jézus istenségének ténye éppoly erőteljesen kifejezésre jut a Bibliában, mint az annak ténye, hogy Isten egy. A Biblia azt tanítja, hogy Jézus teljességgel Isten és teljességgel ember. Ebben a fejezetben az előbbi tárgyaljuk; az V. fejezetben pedig az utóbbit.

A következő néhány részben igei bizonyítékokat mutatunk be és tárgyalunk meg arra vonatkozólag, hogy Jézus Isten. Az olvasó számára könnyítésül számozással láttuk el őket.

Az Ószövetség bizonyítást tesz arról, hogy Jézus Isten

1. Az Ésa 9,6 a legerőteljesebb bizonyítékok egyike Jézus istenségére: „Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk, és az uralom az ő vállán leszen, és hívják nevét: csodálatosnak, tanácsosnak, erős Istennek, örökkévalóság atyjának, békesség fejedelmének.” A *gyermek és fiú* az „erős Istennek” és „az „örökkévalóság atyjának” megtestesülésére utalnak.

2. Ésaías azt profétálta, hogy a Messiást Immanuelnek fogják hívni, ami azt jelenti, velünk az Isten (Ésa 7,14; Máté 1,22-23).

3. Ésaías úgy írja le a Messiást, mint Isai (Dávid atyja) ágát, ugyanakkor gyökerét is (Ésa 11,1; 10; lásd még Jel 22,16). Test szerint Isai és Dávid leszármazottja (ága) volt, de Lélek szerint Ő volt amazok Teremtője, az élet forrása (gyökere). Jézus felhasználta ezt a megfogalmazást, hogy zavarba hozza farizeusokat, amikor a Zsolt 110,1-et idézi, és annak lényegére kérdez: „Ha tehát Dávid urának hívja őt (a Messiást), mimódon a fia?” (Máté 22,41-46).

4. Az Ésa 35,4-6 azt mutatja, hogy Jézus Isten: „Ímé Istenetek... Ő jó, és megszabadít titeket.” Ez az Igerész a továbbiakban azt mondja, hogy amikor Isten eljő, a vakok szemei megnyílnak, a süketek fülei megnyitvatnak, a sánta ugrándozni fog és a néma megszólal. Jézus ezeket az Igeverseket Önmagára vonatkoztatta (Luk 7,22) és természetesen szolgálata mindezeket a dolgokat magában foglalta.

5. Az Ésa 40,3 kijelenti, hogy kiáltó szó fog hangzani a pusztában, „...készítsétek az Úrnak útát, ösvényt egyengessetek a kietlenben a mi Istenünknek”. Keresztelő János töltötte be ezt a proféciát, amikor elkészítette az utat Jézus számára (Máté 3,3); Jézus tehát az ÚR (Jehova) és a mi Istenünk.

6. A Mikeás 5,2 azt bizonyítja, hogy a Messiás Isten. „De te, Efratának Betleheme... belőled származik nekem, aki uralkodó az Izráelen; akinek származása eleitől fogva, öröktől fogva van.”

Az Ószövetség tehát világosan állítja, hogy az eljövendő Messiás és Megváltó Maga Isten lesz.

Az Újszövetség azt hirdeti, hogy Jézus Isten

1. Tamás Urának és Istenének vallotta Jézust (Ján 20,28).

2. Az Ap Csel 20,28 szerint Isten tulajdon vére által szerezte meg az egyházat, név szerint Jézus vére árán.

3. Pál úgy írja le Jézust, mint „nagy Istent és megtartó Jézus Krisztust”. (Tit 2,13).

4. Péter úgy írja le Őt, mint „a mi Istenünk és Megtartónk, Jézus Krisztus” (II Péter 1,1).

5. Testünk Isten temploma (I Kor 3,16-17), mégis tudjuk, hogy Krisztus lakozik a szívünkben (Ef 3,17).

6. A Kolossébeliekhez írott levél nyomatékosan hangsúlyozza Krisztus istenségét. „Mert őbenne lakozik az istenségnek egész teljessége testileg.” (Kol 2,9; lásd még 1,19). E versek ta-

núsága szerint Jézus nem csupán része az istenségnek, hanem Isten teljességgel benne lakozik. Ha több személy létezne az Istenségben belül, akkor a Kol 2,9 alapján valamennyinek Jézusban kellene lakoznia testi formában. Ő benne vagyunk beteljesedve (Kol 2,10). Bármire is van szükségünk Istentől, egyedül Krisztusban találjuk meg azt. (A Kol 2,9 további tárgyalását és a Kolossé levélben található egyéb bizonyítékokat Krisztus istenségéről lásd a IX. fejezetben.)

Összefoglalva a fentieket, az Újszövetség bizonyosságot tesz Jézus Krisztus teljes istenségéről.

Isten mint Jézus jelent meg testben

Azaz állítás, amely szerint Jézus Isten, szükségszerűen magában foglalja, hogy Isten emberi testet öltött. Éppen ezt fejezi ki a Biblia:

1. „Isten megjelent testben, megigazított lélekben, megláttatott az angyaloktól, hirdettetett a pogányok közt, hittek benne a világon, felvitetett dicsőségbe.” (I Tim 3,16; lásd a 15. verset annak megerősítésére, hogy a 16. vers alanya Isten.) Isten megjelent (láthatóvá vált) testben; Isten megigazított (igaznak mutatkozott) lélekben; Isten megláttatott az angyaloktól; hittek Istenben a világon; és Isten vitetett fel dicsőségbe. Hogyan és mikor történt mindez? Jézus Krisztusban ment végbe.

2. „Kezdetben vala az Íge, és az Íge vala az Istennél, és Isten vala az Íge... És az Íge testté lett... (Ján 1,1; 14). Szó szerint az Íge (Isten) testben sátorozott. Mikor sátorozott Isten testben, vagy hogyan burkolta magát testbe? Jézus Krisztusban. A Biblia mindkét verse azt bizonyítja, hogy Jézus Isten - és hogy Ő megjelent (megnyilatkozott, ismertté lett, egyértelművé lett, kijelentette Magát, megmutatkozott) testben.

Isten Szellem - test és vér nélküli, tehát láthatatlan az emberi szem számára. Ahhoz, hogy láthatóvá váljék, és ártatlan vérét odaadja bűneinkért, testet kellett öltenie. (A Fiúság további céljait lásd az V. fejezetben). Jézus nem egy másik Isten, vagy Isten egy része, hanem az Ószövetség Istene testet öltve. Ő az Atya; Ő Jehova, aki eljött testben, hogy áthidalja a szakadékot az ember és Isten között, mely az ember bűne miatt keletkezett. Testet öltött, ahogyan az ember felölt egy kabátot.

Számos Igevers állítja Jézus Krisztust az Ószövetség Isténének, aki Önmaga kijelentése és a kiengesztelés céljából testet öltött Magára.

3. „Minthogy az Isten volt az, aki Krisztusban megbékéltette magával a világot...” (II Kor 5,19).

4. „Az Istent soha senki nem látta; az egyszülött Fiú, aki az Atya kebelében van, az jelentette ki (mondta el, nyilatkoztatta ki) őt.” (Ján 1,18).

5. „Minekutána az Isten sok rendben és sokféleképen szólott hajdan az Atyáknak a próféták által, ez utolsó időkben szólott nekünk a Fia által... Aki az ő dicsőségének visszatükröződése, és az ő valóságának képmása...” (Zsid 1,1-3).

6. Jézus a „képe a láthatatlan Istennek” (Kol 1,15; II Kor 4,4).

7. Ő Isten, akinek teste kárpit gyanánt szolgált (Zsid 10,20). Úgy, ahogyan Ábrahám próféta, valószínűleg anélkül, hogy értette volna szavai teljes jelentését: „Az Isten majd gondoskodik az égő áldozatra való bárányról, fiam.” (I Móz 22,8). Isten valóban gondoskodott egy testről saját Maga részére: „Áldozatot és ajándékot nem akartál, de testet alkottál nekem” (Zsid 10,5).

8. Jézus volt a ház építője (Isten az Atya, és Teremtő), ugyanakkor Fiú is saját háza felett (Zsid 3,3-6).

9. Eljött saját teremtett világába saját választott népéhez, de azok nem ismerték meg, sem nem fogadták be Őt (Ján 1,10-11).

Az Ige

A János ev. első fejezete gyönyörűen fogalmazza meg, hogy Isten megjelent testben. Kezdetben volt az Ige (görögül *Logos*). Az Ige nem egy különálló személy volt, sem egy különálló isten, ahogyan az emberi kifejezőmód elkülöníti egyik személyt a másiktól. Az Ige inkább gondolat, terv, vagy Isten értelme volt. Az Ige kezdetben Istennél volt, azaz tulajdonképpen Maga Isten volt (Ján 1,1). A megtestesülés Isten elgondolásában létezett a világ kezdete előtt. Valóban, Isten elképzelésében a Bárány már a világ megalapítása előtt megöletett (I Péter 1,19-20; Jel 13,8).

A görög szóhasználat, a *logos*, jelenthet megfogalmazást, vagy tervet, amint az elgondolásban létezik - ahogyan egy darab megfogalmazódik a drámaíró fejében - vagy jelenthet gondolatot, amint felmerül vagy kifejezésre jut - ahogyan a színdarabot megjelenítik a színpadon. A Ján 1 azt mondja, a Logos létezett Isten elgondolásában az idők kezdetétől. Amikor eljött az időnek teljessége, Isten megvalósította ezt a tervet. Testet öltött a tervet követve az ember Jézus Krisztus formájában. A Logos Isten kifejeződése. Ahogy John Miller mondja, a Logos „Isten kijelentése Önmagáról”¹⁰. Az Új ford. Biblia a Ján 1,1 utolsó mondatrészét ugyancsak így fordítja: „Isten volt az Ige.” Flanders és Cresson így ír: „Az Ige Isten eszköze Önmaga kifejezésére”¹¹. Ezt a gondolatot bontakoztatja tovább a 14. vers, amely azt mondja, a megtestesült Ige dicsőséggel bírt, mint az Atya egyszülöttje, a 18. vers szerint pedig a Fiú kijelentette az Atyát.

A görög filozófiában a Logos olyan jelentést is hordoz, hogy ok, vagy bölcsesség, mint az univerzum irányadó alapelvei. János idejében néhány görög filozófus és zsidó teológus a görög gondolkodásmód hatására (különösképpen a zsidó gondolkodó, Alexandriai Philo hatására) a Logost úgy tekintették, mint alsóbbrendű másodlagos istenséget vagy mint Istentől jövő kiáradást az időben¹². Néhány keresztény tévtanítás, beleértve a gnoszticizmus nem egy formáját, ezeket a feltevéseket alaptanításaikba olvasztották, így Jézusnak alacsonyabb rendű szerepet tulajdonítottak. János szándékosan használja saját nyelvezetét, hogy elutasítsa ezeket a tévtanokat és kijelentse az igazságot. Az Ige *nem* Isten alárendeltje volt; hanem Maga Isten (Ján 1,1). Az Ige nem kiáradt Istentől az idő egy bizonyos pontján; Istennél volt kezdetől fogva (Ján 1,1-2). Jézus Krisztus Isten Fia nem más volt, mint az Ige, vagy Isten, aki megjelent testben. Ugyancsak meg kell jegyeznünk, hogy a *pros* szó amelyet „-nél”-nek fordít a Biblia ugyanaz a szó, amelyet az „Isten előtt” kifejezésben találunk a Zsid 2,17-ben és az 5,1-ben. A Ján 1,1 magában foglalhatja annak jelentését, így tehát a következőképpen hangzik: „Az Ige Isten előtt volt és Isten volt az Ige” vagy „Az Ige Istenhez tartozott és maga Isten volt.”

Jézus már emberi élete kezdetén Isten volt

Isten megjelent testben Jézus Krisztus által, de vajon életének mely pontján kezdett lakozni Isten a Fiúban? A Biblia kétséget kizáróan állítja, hogy Isten teljessége Jézusban volt attól a pillanattól, amint emberi élete elkezdődött.

1. A Máté 1,23 azt mondja: „Ímé a szűz fogan méhében és szül fiat, és annak nevét Immanuelnek nevezik, ami azt jelenti: Velünk az Isten”. Jézus „Velünk az Isten” volt már megszületése pillanatában.

2. Az angyalok imádták őt megszületésekor (Zsid 1,6), Simeon felismerte a csecsemőt, mint Krisztust (Luk 2,26), Anna látta a kisgyermeket, mint Izrael megváltóját (Luk 2,38), és a bölcsék imádták a gyermeket (Máté 2,11).

3. A Mikeás 5,2 leírja a Messiás istenségét betlehemi születésekor, nem csak názareti tartózkodása, vagy a Jordán folyónál történt megkeresztelkedése után.

4. A Luk 1,35 megmagyarázza, miért volt Jézus Isten már emberi élete kezdetén. Az angyal így szólt Máriához: „A Szent Lélek száll te reád, és a magasságosnak ereje árnyékoz meg téged; azért ami születik is szentnek hívatik, Isten Fiának.” Jézus szűztől született, fogantatása a Szent Lélek hatására ment végbe. Ebből következően („azért”), Jézus Isten Fia. Más szavakkal kifejezve Jézus az Isten Fia, mert Isten és nem ember által történt fogantatása. Isten szó szerinti Aty-

ja volt. „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta...” (Ján 3,16). Jézust Istentől fogantatott szűz Mária méhében.

Az Ésa 7,14 ugyancsak a szűztől való fogantatáshoz kötődik, azzal a kiegészítéssel, hogy a Fiú, amely így születik, Isten lesz. Más szavakkal, a fogantatás pillanatában Isten az Ő isteni természetét egy asszony magvába helyezte. A gyermek, amely ekkor életet kapott, atyai részről egyúttal Istentől nyerte természetét. Anyai részről Mária emberi természetét kapta; atyai részről pedig (Istentől és nem Józseftől) Isten természetét. Jézus az Ő isteni természetét fogantatása során nyerte. A szűztől való születés az alapja isteni mivoltának.

Vannak, akik úgy vélik, hogy Jézus a teljes istenségét csak valamikor később, az élete során nyerte, például a megkeresztelkedésekor. Ám a szűztől való születés, és a Luk 1,35 kizárja ezt. Jézus isteni természetét éppúgy fogantatásakor kapta, mint emberi természetét. A Szent Lélek megnyugvása rajta galamb formájában a keresztségekor nem Szent Lélek keresztség volt; Jézusban akkor már benne lakozott az Isten teljessége (Kol 2,9). Keresztsége inkább, egyéb dolgok mellett, szimbolikus felkenetése volt földi szolgálatának megkezdésére, valamint megerősítésül szolgált Keresztelő János számára istenségét illetően (Ján 1,32-34). (Jézus keresztségéről a továbbiakat lásd a VIII. fejezetben.)

Az Istenség titka

Az a tény, hogy Isten testté lett, egyike a legcsodálatosabb, és mégis a legfelfoghatatlanabb dolognak Istennel kapcsolatban. „És minden versengés nélkül nagy a kegyességnek (angolban Istenségnek) eme titka: Isten megjelent testben...” (I Tim 3,16). Jézushoz hasonló ember sohasem született és nem is fog. Két természettel rendelkezett; egészen Isten volt és egészen ember. (Lásd az V. fejezetet.) A legtöbb probléma az emberek értelmezésében az Istenséget illetően ebből a hatalmas titokból fakad. Nem tudják megérteni Krisztus kettős természetét és nem képesek helyesen elkülöníteni egymástól e két szerepet. Képtelenek felfogni, miként öltette fel Isten egy csecsemő formáját és élt az emberek között.

Kétségtelenül igaz, hogy nem foghatjuk fel teljességgel, miként ment végbe a csodálatos fogantatás - Isten és az ember egyesülése - Mária méhében, de tényét elfogadhatjuk hit által. Ám ha nem hisszük, hogy Jézus testben jött el, az antikrisztus szelleme van bennünk (II Ján 7), de ha elfogadjuk Krisztusról ezt az alaptanítást, mind az Atya, mind a Fiú a miénk (II Ján 9). Mind az Atya, mind a Fiú kijentetett Krisztusban (Ján 10,30; 14,6-11).

Isten megjelenése testben a megbotránkozás hatalmas köve volt a zsidók számára. Sohasem tudták megérteni, hogyan lehet Jézus ember létére Isten is (Ján 10,33). Mivel Istennek állította Magát, elvetették Őt és keresték a módját, hogy megölhessék (Ján 5,18; 10,33).

Még manapság is, sok zsidó képtelen elfogadni Jézust a fentebbi okból. Egy beszélgetés során egy ortodox zsidó rabbi elmondta nekünk, hogy sohasem lenne képes Jézust Istennek elfogadni¹³. Úgy érezte, hogy mivel Isten egy mindenütt jelenvaló, láthatatlan Szellem, sohasem válik láthatóvá az ember számára és nem lehet látható testben. Érvelése emlékeztetett minket a zsidók érvelésére Jézus idejében. Akárcsak ez a rabbi, megpróbálták behatárolni Istent saját előzetes elképzelésük szerint arra vonatkozólag, miként kell Istennek tevékenykedni. Továbbá nem volt alapos ismeretük az ószövetségi Írásokról, amelyek a Messiás istenségét hirdeti.

Bár emberileg nehéz megérteni, miként lakozhatott a végtelen Isten testben, a Biblia mégis ezt állítja. Emlékeztettük a rabbit Isten megjelenésére emberi formában Ábrahámnak az I Móz 18-ban. Elismerte, hogy ez problémát jelentett számára, de megpróbálta elmagyarázni nekünk az anthropomorfizmus, vagy egy figuratív nyelvezet kifejezéseivel. Ekkor más bibliai versekre utaltunk, mint pl. Ésa 7,14; 9,6; Jer 23,6; és a Mikeás 5,2, hogy rámutassunk: a Messiás Jehova Isten a jövődölések szerint. A rabbinak nem volt más válasza, mint az, hogy a mi fordításaink eme Igeversek esetében bizonyára helytelenek. Megígérte, hogy tanulmányozni fogja őket.

Sohasem létezett „személyek” titokzatossága az Istenségben. A Biblia világosan állítja, hogy egy Isten van s ennek megértése senkinek sem okoz gondot. Az egyetlen titok az Istenséggel kapcsolatban az, miként jött el Isten testben és hogyan lehetett Jézus egyszerre Isten és em-

ber. Eme titok igazsága azonban kijelentetik mindazoknak, akik hisznek. Jézus Krisztus titka el volt rejtve a világ kezdetétől, de kinyilatkoztatott az Újszövetség idején (Róma 16,25-26; Kol 1,25-27). Az Újszövetségben megjelent titok egyszerűen Isten terveként létezett és nem volt megérthető az Ószövetségben, de ismertté lett a mi számunkra. Mi megérthetünk mindent „...Krisztus titka felől; Amely egyéb időkben meg nem ismertetett az emberek fiaival úgy, ahogy most kijelentetett az Ő szent apostolainak és prófétáinak a Lélek által.” (Ef 3,4-5)

Mi most már megismerhetjük az Isten és az Atya titkát, ami Krisztus (Kol 2,2). Pál tulajdonképpen megmagyarázza ezt a titkot, amikor azt mondja, hogy Jézus Krisztusban lakozik minden bölcsesség, ismeret és az Isten teljessége (Kol 2,3; 9). Isten titka kinyilatkoztatott számunkra Isten Szelleme által (I Kor 2,7-10). Ez a kijelentés Isten Igéje által jut el hozzánk, és a Szent Lélek világosítja meg (I Kor 2,7-10). Krisztus világossága, aki Isten képe, beragyogja a szívünket (II Kor 4,3-4). Ezért nincs bibliai titok az Istenségben és természetesen nincs titok az Istenség személyeinek száma körül. Az egyetlen titok Krisztus, Ő pedig kinyilatkoztatott nekünk. Isten titka és Krisztus titka találkozott a Megtestesülésben. Ez egyszerűen azt jelenti, hogy Izrael egyetlen Istene eljött a földre testben. Ez a titok kinyilatkoztatott és Isten Igéje hirdeti, hogy ez ma már tudunkra van adva.

Jézus az Atya

Amennyiben csak egy Isten van és ez az Isten az Atya (Mal 2,10), és ha Jézus Isten, ebből logikusan következik, hogy Jézus az Atya. Azok számára, akik valamiképpen azt gondolják, hogy Jézus Isten lehet, de mégsem az Atya, rámutatunk néhány további bibliai bizonyítékra, amely igazolja, hogy Jézus az Atya. Erre nem kevesebb bizonyíték áll rendelkezésre, mint arra, hogy Jézus Isten. Valójában két Igevers is elegendő lenne az állítás bizonyítására:

1. Az Ésa 9,6 a Fiút örökkévalóság Atyjának hívja. Jézus a Fiú, akiről a prófécia szól és csak egy Atya van (Mal 2,10; Ef 4,6), tehát Jézus kell hogy legyen Isten, az Atya.

2. A Kol 2,9 azt állítja, hogy az Istenség teljessége Jézusban lakozik. Az Istenség magában foglalja az Atya szerepét, tehát az Atyának a Fiúban kell lakoznia.

3. Továbbá hozzáfűzhetjük e két Igevershez Jézus saját tanítását, mely szerint Ő az Atya. Egy alkalommal, amikor Jézus az Atyáról tanított, a farizeusok megkérdezték tőle: „Hol van a te Atyád?” Felele Jézus: Sem engem nem ismertek, sem az én Atyámat; ha engem ismernétek, az én Atyámat is ismernétek.” (Ján 8,19). Majd így folytatta: „Azért mondtam néktek, hogy a ti bűneitekben haltok meg: mert ha nem hiszitek, hogy én vagyok, meghaltok a ti bűneitekben.” (Ján 8,24).

Jézus valóban azonosította Magát a II Móz 3,14-ben szereplő „VAGYOK”-kal. A zsidók, akik nem értették szavai jelentését, megkérdezték Tőle: „Ki vagy te?” Jézus így felelt: „Amit eleitől fogva mondok is néktek.” (Ján 8,25). Ők azonban „nem vevék észre, hogy az Atyáról szól vala nékik.” (Ján 8,27). Más szavakkal Jézus azt próbálta közölni velük, hogy Ő az Atya, a VAGYOK, és mert nem fogadták el Őt, mint Istent, meg fognak halni bűneikben.

4. Más helyen Jézus azt mondja: „Én és az Atya egy vagyunk” (Ján 10,30). Sokan megkísérlik ezt úgy értelmezni, hogy Jézus annyira egy az Atyával, amennyire a férj egy a feleségével, vagy ahogy két ember egy akaraton lehet. Ez a magyarázat gyengíteni próbálja Jézus kijelentésének erejét. Más versek azonban teljességgel alátámasztják, hogy Jézus nem csupán a Fiú volt emberi mivoltában, hanem az Atya is isteni mivoltában.

5. Például azt állítja a Ján 12,45-ben: „És aki engem lát, azt látja, aki küldött engem.” Más szavakkal kifejezve, ha valaki látja Jézust az Ő istenségében, az látja az Atyát.

6. A Ján 14,7-ben Jézus azt mondta tanítványainak: „Ha megismertetek volna engem, megismertétek volna az én Atyámat is; és mostantól fogva ismeritek őt és láttátok őt.” E kijelentés hallatán Filep azt kérte: „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát és elég nekünk.” (Ján 14,8). Más szavakkal szólva arra kérte Jézust, hogy mutassa meg nekik az Atyát, és azzal megelégszenek.

Jézus válasza így hangzott: „Monda nékik Jézus: Annyi idő óta veletek vagyok, és mégsem ismertél meg engem, Filep? aki engem látott, látta az Atyát; mimódon mondod azért te: Mutasd meg nékünk az Atyát? Nem hiszed-é, hogy én az Atyában vagyok, és az Atya én bennem van? A beszédeket, amelyeket én mondok néktek, nem magamtól mondom; hanem az Atya, aki én bennem lakik, ő cselekszi e dolgokat. Higgyetek nékem, hogy én az Atyában vagyok, és az Atya én bennem van; ha pedig nem, magokért a cselekedetekért higgyetek nékem.” (Ján 14,9-11). Ez az állítás messze túlmutat az egyetértésen alapuló kapcsolaton; úgy is tekinthetjük, hogy nem kevesebb, mint Krisztus igényének hangoztatása, mely szerint Ő az Atya, aki megnyilatkozott testben. Akárcsak ma is sokan, Filep sem tudta felfogni, hogy az Atya láthatatlan Lélek és az egyetlen mód, hogy az ember megláthassa, Jézus Krisztus személyén át lehetséges.

7. Jézus azt mondta: „Az Atya én bennem van, és én ő benne vagyok” (Ján 10,38).

8. Jézus azt ígéri, hogy mindazoknak, akik győznek Istene (Atyja) lesz (Jel 21,6-7).

9. A Ján 14,18-ban Jézus azt mondta: „Nem hagyok titeket árvakul: eljövök tihozzátok.” A görög szó, *orphanos*, jelentése (a magyarnak megfelelően) „elhunyt hozzátartozója” (árva), szülők nélkül való”. Jézus tehát azt mondta: „Nem hagyok titeket atyátlanul: eljövök hozzátok.” Jézus úgy beszél, mint az Atya, és megígéri, hogy nem hagyja tanítványait atyátlanul.

Az alábbiakban néhány összehasonlítást teszünk, amelyek további bizonyítékokkal szolgálnak arra nézve, hogy Jézus az Atya.

10. Jézus megjövendölte, hogy fel fog támadni saját testében a halálból három napon belül (Ján 2,19-21), Péter mégis azt hirdette, hogy az Atya támasztotta fel Jézust a halálból (Ap Csel 2,24).

11. Jézus megígérte, hogy elküldi hozzánk a Vigasztalót (Ján 16,7), de azt is mondta, hogy az Atya fogja elküldeni (Ján 14,26).

12. Csak egyedül az Atya vonhatja Istenhez az embert (Ján 6,44), Jézus mégis azt mondja, hogy mindeneket Magához vonz (Ján 12,32).

13. Jézus fel fog támasztani minden hívőt az utolsó napon (Ján 6,40), mégis Isten, az Atya az, aki megeleveníti (életre kelti) a holtakat és feltámaszt minket (Róma 4,17; I Kor 6,14).

14. Jézus azt ígérte, hogy válaszol a hívő imájára (Ján 14,14), mégis azt mondja, hogy Isten fog válaszolni az imádságra (Ján 16,23).

15. Krisztus a mi megszentelőnk (Ef 5,26), mégis az Atya szentel meg minket. (Júd 1).

16. A Ján 3,1 és 5 először azt állítja, hogy az Atya szeretett minket és kijelentette Magát, hogy elvegye bűneinket, pedig tudjuk, hogy Krisztus volt az, aki kijelentetett a világnak, hogy elvegye a bűnöket (Ján 1,29-31).

Könnyen megérthetjük mindezt, ha felismerjük, hogy Jézusnak kettős természete volt. Egyaránt volt Lélek és test, Isten és ember, Atya és Fiú. Emberi mivoltában az ember Fia volt; isteni mivoltában az Isten Fia és az Atya, aki testben lakozik. (Lásd az V. fejezetben a továbbiakat a Fiúról, és a VI. fejezetben az Atyáról, Fiúról és a Lélekről.)

Jézus azonos Jehovával

Azon Igeversek, amelyek bemutatják, hogy Jézus az Atya, nem merítik ki bizonyítékaink összességét arra nézve, hogy Jézus az egyetlen Isten. A következőkben tizenkét Igeverset sorolunk fel, amelyek kifejezetten bizonyítják, hogy Jézus Jehova - az Ószövetség egyetlen Istene.

1. Az Ésaías 40,3 megjövendölte, hogy kiáltó szó fog hangzani a pusztában: „Készítsétek az ÚRnak (Jehova-nak) útját”. A Máté 3,3 azt mondja, hogy Keresztelő János töltötte be ezt a próféciát. Természetesen tudjuk, hogy János készítette el az utat az Úr Jézus Krisztus számára. Mivel Jehova neve volt az egyetlen Isten szent neve, a Biblia senki másra nem vonatkoztatta, csakis Izrael Szentjére; jelen esetben Jézusra.

2. A Malakiás 3,1 így szól: „...és mindjárt eljön az Ő Templomába az Úr, akit ti kerestek, és a szövetségnek követe...”. Ezt a próféciát Jézus teljesítette be, akár a szó szerinti Templomra értjük, akár Jézus testének templomára (Ján 2,21).

3. A Jer 23,5-6 Dávidnak igaz magváról beszél - világos utalás a Messiásra - és úgy nevezi, „Az ÚR A MI IGAZSÁGUNK”. (Lásd még Jer 33,15-16). Más szavakkal kifejezve Jézus „Jehova, a Mi Igazságunk”.

4. Ésaiás így szól Jehováról: „karja segít néki” (Ésa 59,16) és „karja uralkodik” (Ésa 40,10). Az Ésa 53,1-2 úgy írja le a Messiást, mint az ÚR karjának megjelenését. Jézus a Megváltó tehát nem egy másik Isten, hanem Jehova kinyújtott karja emberi testben, hogy üdvösséget szerezzen a világnak.

5. Ésaiás megjövendölte, hogy az ÚR dicsősége megjelenik majd testben (Ésa 40,5). Mint-hogy Jehova kijelentette, hogy dicsőségét másnak nem adja (Ésa 42,8; 48,11), tudjuk, hogy csak Ő tölthette be ezt a próféciaát Önmaga kinyilatkoztatásával. Az Újszövetségben valóban azt olvassuk, hogy Jézuson volt az Atya dicsősége (Ján 1,14; 17,15). Ő a dicsőség Ura (I Kor 2,8). Amikor Jézus ismét eljön, az Atya dicsőségében fog eljönni (Máté 16,27; Márk 8,38). Mivel Jézus rendelkezik Jehova dicsőségével, neki Magának kell Jehovának lennie.

6. Jehova azt mondta: „Ezért hadd ismerje meg népem az én nevemet, ezért ama napon! Hogy én vagyok, aki mondom: Ímé itt vagyok!” (Ésa 52,6). Mégis tudjuk, hogy Jézus az, Aki kijelentette az Atyát, megjelentette az Atya nevét és megismertette az Atya nevét (Ján 1,18; 17,6; 17,26) Jézus kijelentette az ÚR nevét (Zsolt 22,23; Zsid 2,12). Tehát Ő kell hogy legyen Jehova.

7. Az ÚR azt mondta: „...minden térd nékem hajol meg, rám esküszik minden nyelv.” (Ésa 45,23). Pál ezt az Igeverset idézi annak bizonyítására, hogy mindnyájunknak meg kell majd jelennie Krisztus ítélőszéke előtt (Róma 14,10-11). Pál azt is írta: „...hogy a Jézus nevére minden térd meghajoljon...” (Fil 2,10).

8. Zakariás meggyőző bizonyítékot tár elénk arra nézve, hogy Jézus Jehova. Az az Igerész, Zak 11,4, amely úgy kezdődik, hogy „...az Úr az én Istenem...”, ugyancsak mondja: „És harminc ezüstpénzt fizettek béremül.” A Zak 12,10-ben Jehova kijelenti: „...és reám tekintenek, akit átszegeztek...”. Természetesen Jézus volt az, akit eladtak harminc ezüstpénzért és akit átszegeztek (Máté 26,14-16; Ján 19,34). A Zak 12,8 a Messiásra való utalásában azt mondja: „...a Dávid háza pedig mint az Isten.” Ugyancsak azt írta: „Bizony eljő az ÚR az én Istenem, és minden szent vele” és leírja őt, amint sok nép ellen harcol, majd lábait az Olajfák hegyére veti (Zak 14,3-5). Tudjuk, hogy Jézus az, Aki visszatér az Olajfák hegyére, mint a királyok Királya és uraknak Ura, hogy harcoljon a népekkel (Ap Csel 1,9-12; I Tim 6,14-16; Jel 19,11-16).

9. Amikor Pált, a művelt zsidót, a farizeusok farizeusát, a keresztények fanatikus üldözőjét földre sújtotta egy Istentől küldött vakító fény a damaszkuszi úton, azt kérdezte: „Kicsoda vagy, Uram?” Mint zsidó, tudta, hogy csak egy Isten és egy Úr van, tehát kérdése így hangzott: „Kicsoda vagy, Jehova?” Az Úr azt felelte: „Én vagyok Jézus”. (Ap Csel 9,5).

10. Noha Mózes Jehova Istennel állt kapcsolatban, a Zsid 11,26 azt mondja, hogy Mózes nagyobb gazdagságnak tartotta Krisztus gyalázatát Egyiptom kincseinél. Mózes Istene tehát Jézus Krisztus volt.

11. A Zsolt 68,19 leír egy jelenetet, amelyben Jehova elhagyja a magasságokat és foglyokat visz fogva, pedig tudjuk, hogy Jézus szállt alá és vitt foglyokat fogva. Tény, hogy az Ef 4,7-10 ezt a próféciaát Jézusra vonatkoztatja.

12. A Jel 22,6 azt mondja „az Úr, a szent próféták Istene bocsátotta el az Ő angyalát”, de a 16. vers viszont azt: „Én Jézus, küldöttem az én angyalomat.”

Sok más Igevers is van, amelyek azonosítják Jézust Jehova Istennel. Az alábbiakban felsorolunk olyan verseket, amelyek Jehova-t írják le bizonyos módokon és mellé állítjuk azokat a verseket, amelyek ugyanazon a módon írják le Jézust. Ezek a versek tehát valamennyien bizonyítják, hogy Jézus Jehova.

Jézus azonos Jehovával (I)

Jehova		Jézus	
Cím	Igevers	Cím	Igevers

1. Mindenható	I Móz 17,1	Mindenható	Jel 1,8
2. VAGYOK	II Móz 3,14-16	VAGYOK	Ján 8,58
3. Kőszikla	Zsolt 18,3; 28,1	Kőszikla	I Kor 10,4
4. Üdvösség szarva	Zsolt 18,3	Üdvösség szarva	Luk 1,69
5. Pásztor	Zsolt 23,1	Jó pásztor	Ján 10,11
	Ésa 40,10-11	Nagy Pásztor	Zsid 13,20
		Főpásztor	I Pét 5,4
6. Dicsőség Királya	Zsolt 24,7-10	Dicsőség Ura	I Kor 2,8
7. Világosság	Zsolt 27,1	Világosság	Ján 1,4-9
	Ésa 60,19		Ján 8,12
			Jel 21,23
8. Üdvösség	Zsolt 27,1	Egyetlen	
	Ésa 12,2	üdvösség	Ap 4,10-12
9. Urak Ura	Zsolt 136,3	Urak Ura	Jel 19,16
10. Izrael Szentje	Ésa 12,6	Te Szented	Apcs 2,27
11. Törvényadó	Ésa 33,22	Az első szövetség	Zsid 9,14-17
		végrendelkezője	
12. Bíró	Ésa 33,22	Bíró	Mikeás 5,1
13. Első és utolsó	Ésa 41,4; 44,6;	Alfa és Omega	Jel 1,8; 22,13
	48,12	Kezdet és Vég	
14. Egyetlen	Ésa 43,11; 45,21;	Megváltó	Tit 2,13; 3,6
Megváltó	60,16;		
15. Szellemi víz	Ésa 44,3; 55,1	Élő víz forrása	Ján 4,10-14;
forrása			7,38-39
16. Izrael királya	Ésa 44,6	Izrael királya	Ján 1,49
		Királyok Királya	Jel 19,16
17. Egyetlen Teremtő	Ésa 44,24; 45,8;	Minden Teremtője	Ján 1,3;
	48,13		Kol 1,16;
			Zsid 1,10;
18. Egyedüli Isten	Ésa 45,21;	Egyedülvaló	Apcs 7,52
19. Megváltó	Ésa 54,5; 60,16	Megváltó	Gal 3,13;
			Jel 5,9

Jézus azonos Jehovával (II)

Név	Jézus a mi:	Igevers
1. Jehova-jire (gondoskodó)	Főpapunk (aki gondoskodik az áldozatról)	Zsid 10,10-12
2. Jehova-rafa (gyógyító)	Gyógyítónk	Jak 5,14-15
3. Jehova-nisszi (zászló, győzelem)	Győzelmünk	I Kor 15,57
4. Jehova-m'kaddesh (megszentelő)	Megszentelőnk	Ef 5,26
5. Jehova-salom (békesség)	Békességünk	Ján 14,27

6. Jehova-sabaoth (Seregek Ura)	Seregek Ura	Jak 5,4-7
7. Jehova-elion (magasságos)	Magasságos	Luk 1,32; 76; 78
8. Jehova-raah (pásztor)	Pásztorunk	Ján 10,11
9. Jehova-hoseenu (alkotó)	Alkotónk	Ján 1,3
10. Jehova-tsidkenu (igazság)	Igazságunk	I Kor 1,30
11. Jehova-sammah (jelenvaló)	Örökké jelenvaló	Máté 28,20

A fenti felsorolások korántsem teljesek, de több mint elegendő bizonyítékot szolgáltatnak arra nézve, hogy Jézus Jehova. Csak egy Jehova van (V Móz 6,4), Jézus tehát az Ószövetség egyetlen Istene.

A zsidók megértették, hogy Jézus Istennek jelenti ki magát

A zsidók nem értették, hogyan tudott Isten megjelenni testben. Egy alkalommal látjuk, hogy Jézust sem értették, amikor azt mondta nekik, hogy Ő az Atya (Ján 8,19-27). Ám sok más esetben nagyon is megértették azt a kijelentését, hogy Ő Isten. Egyszer, amikor Jézus meggyógyított egy embert szombatnapon, és ezt a munkát Atyjának tulajdonította, a zsidók meg akarták Őt ölni - nem csupán azért, mert megtörte a szombatot, hanem mert Isten Atyjának mondotta, egyenlővé tévén Magát ezáltal Istennel (Ján 5,17-18). Egy másik alkalommal Jézus azt mondotta, Ábrahám örvendett, hogy látja az Ő napját. Amikor a zsidók megkérdezték, hogyan lehetséges ez, azt felelte: „Mielőtt Ábrahám volt, én vagyok.” A zsidók nyomban felismerték, hogy a VAGYOK-kal azonosítja Magát - azzal a névvel amellyel Jehova azonosította Magát a II Móz 3,14-ben - így hát köveket ragadtak, hogy káromlásért megkövezzék Őt (Ján 8,56-59).

Amikor Jézus azt mondta, „Én és az Atya egy vagyunk”, a zsidók ugyancsak köveket ragadtak, hogy káromlásért megkövezzék, mivel ember létére Istennek, az Atyának állította Magát (Ján 10,30-33). Meg akarták ölni, amikor azt mondta, hogy az Atya Benne van, és ismét csak életére törtek, amikor kijelentette, hogy Ő az Atya (Ján 10,38-39).

Amikor Jézus megbocsátotta a gutaütöttnek a bűneit, a zsidók azt gondolták, káromlást szól, mivel tudták, hogy a bűnöket csak Isten bocsáthatja meg (Ésa 43,25). Jézus, ismervén gondolataikat, meggyógyította az embert; ily módon megmutatta isteni hatalmát és bizonyosságát adta isteni voltának (Luk 5,20-26). A zsidók helyesen hitték, hogy egy Isten van, és helyesen vélekedtek abban is, hogy csak ez az egyetlen Isten bocsáthatja meg a bűnöket és abban, hogy Jézus az egyetlen Istennek vallja Magát (az Atyának és Jehovának). Csupán akkor tévedtek, amikor megtagadták a hitet Jézus állításában.

Megdöbbenő, hogy néhány ember manapság is nemcsak hogy elutasítja az Úr nyomatékos kijelentését valódi kilétére vonatkozóan, de még azt sem ismeri fel, hogy mit tartalmaz ez a kijelentés. Még Jézus zsidó ellenfelei is felismerték, hogy Jézus Istennek vallja Magát, az Atyának és Jehovának, de némelyek ma képtelenek meglátni, amit a Biblia oly világosan közöl.

Jézus a Valaki a királyiszekben

Egyetlen királyiszek van a mennyben és egyvalaki ül rajta. János leírta ezt a Jel 4,2-ben: „És azonnal elragadtatám lélekben: és ímé egy királyiszek vala letéve a mennyben, és üle valaki a királyiszekben.” Kétségtelen, hogy Isten ez a valaki, mivel a huszonnégy vén a trón körül úgy nevezte: „Szent, szent, szent az Úr, a mindenható Isten, aki vala és aki van és aki eljövendő.” Ha

összehasonlítjuk ezt a Jel 1,5-18 Igéivel, jelentős hasonlóságot fedezünk fel Jézus leírása és a királyiszekben ülő valaki között. „Én vagyok az Alfa és az Omega, kezdet és vég, ezt mondja az Úr aki van és aki vala és aki eljövendő, a Mindenható. (Jel 1,8). Az 5-7. versek világossá teszik, hogy Jézus az, Aki a 8. versben beszél. Mi több, világosan kitűnik, hogy Jézus az alanya a Jel 1,11-18. verseknek. A 11. versben Jézus úgy azonosítja Magát, mint az Alfa és az Omega, az első és az utolsó. A 17-18. versekben Jézus azt mondja: „...én vagyok az Első és az Utolsó, És az Élő, pedig halott valék, és ímé élek örökkön örökké Ámen, és nálam vannak a pokolnak és a halálnak kulcsai.” A Jelenések első fejezetétől tehát azt látjuk, hogy Jézus az Úr, a Mindenható, Aki van, Aki volt és Aki eljövendő. Tekintve hogy ugyanazok a kifejezések és címek vonatkoznak Jézusra, mint a királyiszekben ülő valakire, nyilvánvaló, hogy a valaki a királyiszekben nem más, mint Jézus Krisztus.

További támogatást is találunk e következtetésre. A Jelenések 4,11 elmondja, hogy a valaki a királyiszekben a Teremtő, mi pedig tudjuk, hogy Jézus a Teremtő (Ján 1,3; Kol 1,16). Továbbá a királyiszekben ülő valaki méltó, hogy vegyen dicsőséget és tisztességet és erőt (Jel 4,11); azt olvassuk, a megöletett Bárány (Jézus) méltó, hogy vegyen erőt és gazdagságot és bölcsességet és hatalmasságot és tisztességet és dicsőséget és áldást (Jel 5,12). A Jelenések 20,11-12 elmondja nekünk, hogy a valaki a királyiszekben a Bíró és mi tudjuk, hogy Jézus mindnyájunk bírója (Ján 5,22 27; Róma 2,16; 14,10-11). Levonjuk hát a következtetést, hogy Jézus a valaki, aki a királyiszekben ül a Jel 4-ben.

A Jelenések 22,3-4 Istennek és a Báránynak királyiszekéről beszél. Ezek a versek egyetlen trónszéket említenek, ahol egyetlen arc és egyetlen név kerül szóba. Ezért tehát Istennek és a Báránynak egyazon lénynak kell lennie, akinek egy arca és egy neve van és aki a trónon ül. Ez az egyetlen személy aki egyaránt Isten és a Bárány, Jézus Krisztus. (A Dániel 7-ben említett öregkorú a VII. fejezetben kerül megvitatásra. A Jel 5-ben szereplő Bárányról pedig lásd a IX. fejezetet.) Röviden szólva a Jelenések könyve elmondja nekünk, hogy a mennyben egyedül Jézust fogjuk látni a királyiszekben. Jézus az egyetlen látható kinyilatkoztatása Istennek, amelyet valaha is látni fogunk a mennyben.

Jézus Krisztus kijelentése

A Jelenések könyve sok más erőteljes állítást is tartalmaz Jézus istenségéről. Isten célja, amiért leíratta Jánossal ezt a könyvet, nem csupán a jövőbeni események kijelentése volt, hanem az, hogy fellebbentse a fátylat Jézus Krisztus kilétéről. Valójában János minden írása nyomatékosan hangsúlyozza Isten egyetlenségét, Krisztus istenségét és Krisztus kettős természetét. Azért írta meg a János evangéliumát, hogy higgyük, Jézus a Krisztus, Isten Fia (Ján 20,31). Jézus elfogadása, mint Isten Fia azt jelenti, elfogadni Őt, mint Istent, mert az „Isten Fia” cím egyszerűen azt jelenti, Isten megnyilatkozása testben. (További megtárgyalás végett lásd még az V. fejezetet.) János úgy azonosította Jézust, mint Istent, mint az Igét, mint az Atyát és Jehovát (a VAGYOK). János valamennyi írása felmagasztalja Jézus istenségét; a Jelenések könyve sem kivétel.

A Jel 1,1-ből megtudjuk, hogy a könyv Jézus Krisztus kijelentése. A kijelentés görög megfelelője *apokalupsis*, amelyből az *apokalipszis* szó származik. Szó szerint azt jelenti, leleplezni, vagy felfedni. A könyv természetesen az eljövendő dolgok próféciáját tartalmazza, ám e prófécia fő célja, hogy kijelentse Krisztust - megmutassa, kicsoda Ő valójában. A Biblia komoly tanulmányozójának törekednie kell a könyv jövődöléseinek megértésére; de még fontosabb, hogy törekedjék eme próféciák céljának megértésére. Törekednie kell arra, hogy megértse Jézus Krisztus kinyilatkoztatásait eme jövőbeni eseményeket illetően.

A Jelenések könyve bemutatja Jézust mind emberi, mind isteni mivoltában. Ő a bűneinkért megöletett Bárány, de Ő a Mindenható Isten is a királyiszekben. A következőkben felsorolunk néhányat azokból, mely módokon mutatja be a könyv Krisztust.

Jézus a Jelenések könyvében

Cím	Kiegészítés	Igevers
1. Hű tanúbizonyság	Próféta és apostol	1,5
2. Halottak közül az elsőszülött		1,5
3. Királyok fejedelme		1,5
4. Alfa és Omega		1,8; 11; 21,6;
5. Kezdet és vég		1,8; 21,6; 22,13
6. Aki vala, aki van és aki eljövendő		1,8; 4,8
7. A Mindenható	Ugyanaz, mint az öregkorú a Dán 7,9-ben	1,8; 4,8
8. Ember Fia		1,13
9. Első és utolsó		1,17; 22,13;
10. Élő, pedig halott volt, és íme él örökkön örökké		1,18
11. Akinél az isteni hét lélek van		3,1; 5,6
12. Valaki a királyiszéken		4,2
13. Isten	Emberi volta	4,8; 21,7
14. Teremtő		4,11
15. Júda törzsből való oroszlán		5,5
16. Dávid gyökere		5,5; 22,16
17. Bárány		5,6
18. Megváltó		5,9
19. Hív	Emberi volta	19,11
20. Igaz		19,11
21. Isten Ígéje		19,13
22. Királyok királya		19,16
23. Uraknak ura		19,16
24. Dávid ága		22,16
25. Fényes és hajnali csillag		22,16

A fenti címek mindegyike gyönyörű kijelentés Jézusról. Ha összeillesszük őket, megkapjuk Annak portréját, Aki megjelent testben, meghalt és feltámadott, Annak, aki az Örökkévaló Úr Isten, a Mindenható.

A Jelenések utolsó fejezete Istent és a Bárányt egyes számban írja le (Jel 22,3-4) és azonosítja a szent próféták Úr Istenét Jézussal (Jel 22,6; 16). Ezek az utalások elmondják nekünk, hogy Jézus az örökkévalóság Istene és hogy meg fog jelenni megdicsőült emberi testében (a Bárány) az örökkévalóságon keresztül. Isten dicsősége lesz az Új Jeruzsálem világossága, amely át fog ragyogni Jézus megdicsőült testén (Jel 21,23). A Jelenések könyve záró fejezetei leírják, miként jelenti ki Isten (fedi fel) Önmagát teljes dicsőségében mindenki számára, örök időkre. Elmondják, hogy Jézus az örökkévaló Isten, és hogy Jézus ki fogja jelenteni Magát mint Isten az örökkévalóságon át. A könyv tehát valóban Jézus Krisztus kijelentése.

Jézus rendelkezik Isten minden tulajdonságával és előjogával

Ha további bizonyítékokra van szükség ahhoz, hogy bemutassuk, Jézus Isten, összehasonlíthatjuk Jézus tulajdonságait Isten tulajdonságaival. Ha megtesszük ezt az összehasonlítást, arra a felismerésre jutunk, hogy Jézus rendelkezik Isten valamennyi tulajdonságával és előjogával, különösen azokkal, amelyek kizárólag Isten sajátjai. Emberi voltában Jézus látható, fizikai testre

korlátozott, gyenge, csekély erejű, stb. Isteni természetében azonban Jézus Lélek; mert a Róma 8,9 Krisztus Lelkéről beszél. Istenségében Jézus mindenütt jelenvaló. Például a Ján 3,13-ban Jézus utalásában azt mondja, „az embernek Fia, aki a mennyben van”, noha Ő egyúttal a földön is volt. Mindenütt jelenvalósága megmagyarázza, miért mondhatta a fenti utalást jelen időben, miközben a földön volt, „Mert ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” (Máté 18,20). Más szavakkal, miközben Isten természetének teljessége Jézus emberi testében lakozott, Jézus mindenütt jelenvaló Lelkét nem lehetett korlátozni. Miközben Jézus a földön járt, mint ember, Lelke mindenhol jelen volt egyidejűleg.

Jézus mindentudó is; mivel olvasni tud a gondolatokban (Márk 2,6-12). Ismerte Nathanaelt, mielőtt találkozott volna vele (Ján 1,47-50). Tud mindent (Ján 21,17), és minden bölcsesség és ismeret Ő benne van elrejtve (Kol 2,3).

Jézus mindenható; Ővé minden hatalom, Ő a feje minden fejedelemségnek és hatalomnak, Ő a Mindenható (Máté 28,18; Kol 2,10; Jel 1,8).

Jézus változhatatlan és állandó (Zsid 13,8). Ugyanakkor örökkévaló és halhatatlan (Zsid 1,8-12; Jel 1,8; 18).

Egyedül Istent illeti az imádat (II Móz 20,1-5; 34,14), Jézus mégis számos esetben elfogadta az imádatot és el fogja fogadni minden teremtménytől (Luk 24,52; Fil 2,10; Zsid 1,6). Csak Isten bocsáthatja meg a bűnt (Ésa 43,25), Jézusnak mégis hatalma volt arra, hogy megbocsássa a bűnt (Márk 2,5). Isten veszi magához az emberek lelkét (Préd 12,9), mégis Jézus vette magához István lelkét (Ap Csel 7,59). Isten a menny alkotója (Zsid 11,10), mégis Jézus a menny készítője (Ján 14,3). Azt látjuk tehát, hogy Jézus rendelkezik mindazzal a tulajdonsággal és előjoggal, amely kizárólag Isten sajátja.

Mi több, Jézus megmutatta az összes többi jellemvonást is, amely Istenre jellemző. Például mialatt a földön járt, olyan isteni érzelmeket nyilvánított ki, mint öröm, együttérzés és bánat (Luk 10,21; Márk 6,34; Ján 11,35). A Biblia ugyancsak bizonyosságot tesz arról, hogy Isten erkölcsi tulajdonságait is magában hordozta. A következő felsorolás Jézus néhány erkölcsi jellemvonását tartalmazza, amely megegyezik Isten jellemével.

Jézus rendelkezik Isten erkölcsi természetével

1. szeretet	Ef 5,25
2. világosság	Ján 1,3-9
3. szentség	Luk 1,35
4. könyörületesség	Zsid 2,17
5. szelídség	II Kor 10,1
6. igazságosság	II Tim 4,8
7. jóság	Máté 19,16
8. tökéletesség	Ef 4,13
9. igaz	Ap Csel 3,14
10. hűség	Jel 19,11
11. igazság	Ján 14,6
12. kegyelmesség	Ján 1,16-17

Összefoglalás

Jézus magában foglal mindent, amivel a Biblia Istent írja le. Rendelkezik mindazzal a tulajdonsággal, előjoggal és jellemvonással, amellyel Maga Isten. Láthatjuk, hogy minden, ami Isten, az Jézus. Nem lehet megfelelőbb módon összegezni mindezt, mint Pál apostol ihletett szavaival:

„Mert Ő benne lakozik az Istenségnek egész teljessége testileg, és ti Ő benne vagytok bételjesedve” (Kol 2,9-10).

ISTEN FIA

„Mikor pedig eljött az időnek teljessége, kibocsátotta Isten az ő Fiát, aki asszonytól lett, aki törvény alatt lett...” (Gal 4,4)

A 4. fejezet megerősíti, hogy Jézus Isten. Ebben a fejezetben Krisztus kettős természetének másik - az emberi - oldalát fogjuk megvizsgálni, és az Isten Fia bibliai fogalmát.

Jézus és a Krisztus jelentése

Mielőtt e fejezet szívébe hatolnánk, magyarázzuk meg röviden a két szó, *Jézus* és *Krisztus* jelentését. *Jézus* a héber *Jehosua* név görög változata, amelynek jelentése Jehova-megváltó, vagy Jehova az üdvösség. Ez az a név, amelyet Isten választott Fiának - a név, amely által Isten kijelentette Magát az Újszövetségben. Olyan név, amelyet a Fiú örökség alapján kapott (Zsid 1,4). *Krisztus* görög megfelelője a héber *Messiás* szónak; mindkét szó azt jelenti, „a felkent”. Szigorúan véve Krisztus egy cím, nem pedig egy név. A levelekben és a mai általános szóhasználatban azonban gyakran használjuk egyszerűen Jézus másik nevéként, mivel Jézus a Krisztus. Sok esetben a Jézus és a Krisztus szavak csupán nevek, amelyeket felcserélhetően használnak ugyanazon személy jelölésére, anélkül, hogy jelentésükben különbséget szándékoznának tenni.

Krisztus kettős természete

A Bibliából látjuk, hogy Jézus Krisztus két megkülönböztetett természettel rendelkezett, oly módon, ahogyan soha egyetlen emberi lény sem. Az egyik természete emberi, vagy testi; a másik isteni, vagy lelki. Jézus egyaránt teljességgel ember és teljességgel Isten volt. A *Jézus* név Isten örökkévaló Lelkére utal (az Atya), aki testben lakozott. Használhatjuk *Jézus* nevét bármelyik természete leírására, vagy akár mindkettőre. Például ha azt mondjuk, Jézus meghalt a kereszten, a testre gondolunk, amely kereszthalált halt. Amikor azt mondjuk, Jézus él a szívünkben, a Lélekre utalunk, amely bennünk lakozik.

A továbbiakban összehasonlításokat sorolunk fel annak illusztrálására, mit értünk Jézus két, vagy kettős természetén.

Jézus Krisztus kettős természete

Mint ember:	Mint Isten
1. Kisdedként megszületett (Luk 2,7)	Örökkévalóság óta létezik (Mik 5,2; Ján 1,1-2)
2. Növekedett értelemben, testben, lélekben (Luk 2,52)	Sohasem változott (Zsid 13,8)
3. Megkísértetett az ördögtől (Luk 4,2)	Kiűzte az ördögöt (Máté 12,28)
4. Megéhezett (Máté 4,2)	Az élet kenyere volt (Ján 6,35) és csodálatosan megetette a sokaságot (Márk 6,38-44,52)
5. Szomjazott (Ján 19,28)	Élő vizet adott (Ján 4,14)
6. Elfáradt (Ján 4,6)	Megnyugosztotta a megfáradottat (Máté 11,28)
7. Elaludt a viharban (Márk 4,38)	Lecsendesítette a vihart (Márk 4,39-41)
8. Imádkozott (Luk 22,41)	Válaszolt az imára (Ján 14,14)
9. Megkorbácsolták és megverték (Ján 19,1-3)	Meggyógyította a betegeket (Máté 8,16-17; I Pét 2,24)

10. Meghalt (Márk 15,37)	Feltámasztotta saját testét a halálból
(Ján 2,19-21; 20,9)
11. Áldozat volt a bűnökért
(Zsid 10,10-12)	Megbocsátotta a bűnöket
(Márk 2,5-7)
12. Nem tudott mindent
(Márk 13,32)	Mindent tudott (Ján 21,17)
13. Nincs hatalma (Ján 5,30)	Minden hatalom neki adatott
(Máté 28,18; Kol 2,10)
14. Alá volt rendelve Istennek
(Ján 14,28)	Egyenlő Istennel - Isten (Ján 5,18)
15. Szolga volt (Fil 2,7-8)	Királyok Királya volt (Jel 19,16)

Sok kérdés megoldására rátalálunk az Istenséggel kapcsolatban, ha helyesen megértjük Jézus kettős természetét. Ha kijelentést olvasunk Jézusról, tudnunk kell, vajon mint embert, vagy mint Istent ábrázolja Őt az adott Ige. Mi több, valahányszor Jézus szól a Bibliában, tudnunk kell, úgy beszél-e, mint ember, vagy úgy, mint Isten. Valahányszor leírást találunk a kettős természetéről Jézust illetően, nem két személyre kell gondolnunk az Istenségben, sem két Istenre, hanem Lélekre és testre.

Olykor zavarba ejtő, amikor a Biblia e két különböző szerepben ábrázolja Jézust, különösen, ha ugyanazon esemény kapcsán írja le Őt, amint mindkét természetében cselekszik. Az egyik percben még alszik, mint ember, ám a következőben lecsendesíti a vihart. Az egyik percben úgy szól mint ember, majd a következőben már úgy szól, mint Isten. Mindig emlékeztetünkben kell azonban tartanunk, hogy Jézus teljességgel Isten, és nem csupán egy felkent ember. Ugyanakkor teljességgel ember, és nem csak emberi megjelenési forma. Kettős természete van, amilyen soha senkinek sem volt, és semmilyen létünket, vagy megtapasztalásunkat sem hasonlíthatjuk az övéhez. Ami furcsa, vagy lehetetlen, ha csupán emberi lényre vonatkoztatjuk, nyomban érthetővé válik, amikor olyasvalakiről szóló szöveg összefüggéseit vizsgáljuk, aki teljesen Isten és teljesen ember egyidejűleg.

Krisztus történelmi tanításai

Krisztus kettős természete sokféle nézetben jelentkezett az egyháztörténet során. Ezeket a nézeteket fogjuk tanulmány alá venni, röviden és általánosságban. Az utalások megjelölése és a további tanulmányozás kedvéért zárójelben megjelöltük a különböző történelmi megnevezéseket, amelyek ezekhez a nézetekhez kapcsolódtak. E kifejezésekről és tanokról további ismeretek szerezhetők a dogmák történetéről szóló megfelelő szakirodalomban, különös tekintettel a Szentháromságra és a Krisztológiára.

Vannak, akik úgy vélik, Jézus csupán ember volt, akit hatalmasan felkent és használt a Lélek (Ebionizmus; lásd még Unitarianizmus). Ez a hibás nézet teljességgel figyelmen kívül hagyja Jézus Lélek természetét. Mások azt állítják, hogy Jézus csupán szellemi lény volt (Dokétizmus - a gnoszticizmus egyik tana). Ez a nézet az emberi természetét hagyja figyelmen kívül. János azt írta, hogy akik tagadják Jézus Krisztus testben való megjelenését, nem Istentől vannak, hanem az antikrisztus lelke van bennük (I Ján 4,2-3).

Még azok között is, akik hisznek Jézus kettős természetében, sok téves nézet terjedt el. Néhányan megkülönböztetést próbálnak tenni Jézus és Krisztus között, mondván, hogy Krisztus isteni lény volt, aki ideiglenesen Jézusban lakozott, megkeresztelkedésétől kezdve, de visszavonta magát az ember Jézustól közvetlenül annak halála előtt (Cerinthianizmus - a gnoszticizmus egyik tana). Hasonló forrásból származik az a nézet, amely azt vallja, hogy Jézus ember volt, aki csak felnőtt életének egy pontjától vált Istenné, - például megkeresztelkedésétől - Isten örökbe fogadó cselekedete eredményeképpen (Dinamikus monarcianizmus, Adopcionizmus). Más szavakkal ez a nézet azt állítja, hogy Jézus ember volt, aki esetenként istenivé vált. Mások úgy tekintik Jézust, mint teremtetten isteni lényt, olyan istenséget, mint az Atya, de istenségében az

Atyánál alacsonyabb rendű, vagy félisten (Arianizmus). Azután vannak, akik azt hiszik, hogy Jézus lényege ugyanaz, mint az Atyáé, de nem az Atya, hanem istenségében alá van rendelve az Atyának (Subordinacionizmus).

Megcáfoltuk ezeket a teóriákat a IV. fejezetben, a megfelelő Igei utalásokkal. Ott megjegeztük, hogy Jézus teljességgel Isten (amint azt a Kol 2,9 bemutatta) és hogy teljességgel Isten volt már emberi lététől elkezdve (amint az szüztől való születésében is megnyilvánul a Luk 1,35-ben).

A Lélek arra indította Jánost és Pált, hogy elutasítsa e téves tanok sokaságát, különösen a gnosztikus hitet, amely azt állította, hogy Krisztus csupán szellemi lény volt és alá volt rendelve a felsőbb Istennek. Más egyebek mellett a gnosztikusok azt vallották, hogy minden dolog gonosz. Ezért úgy vélekedtek, hogy Krisztusnak, mint isteni léleknek nem lehetett igazi emberi teste. Mivel ragaszkodtak ahhoz, hogy a Magasságos Isten oly magasztos és szent, hogy nem kerülhet közvetlen kapcsolatba az anyag gonosz világával, azt tanították, hogy Istentől számos kiáradás jött, amelynek egyike volt a szellemi-lény Krisztus, aki eljött ebbe a világba. A Kolossé levél természetesen megcáfolja ezt a tant, és leszögezi, hogy Jézus a testben megjelent Mindenható Isten.

Míg a Biblia világosan kihangsúlyozza Jézus mind a teljes isteni és a teljes emberi természetét, nem részletezi, miképpen egyesült ez a két természet egyetlen személyben, Jézus Krisztusban. Ez ugyancsak sok találgatás és vita tárgya. Talán éppen azért vannak olyan szerteágazó nézetek ebben a kérdésben, mert a Biblia nem foglalkozik vele közvetlenül. Valójában, ha van valamilyen misztérium az Istenség körül, az abban rejlik, hogy pontosan miként nyilatkoztatta ki Magát Isten testben (Lásd az I Tim 3,16). Krisztus természetének, vagy természeteinek tanulmányozásával foglalkozó tudományt Krisztológiának hívják.

Az egyik módja a Krisztusban lévő emberi és isteni természet magyarázatának, ha azt mondjuk, Isten volt, aki felöltötte az emberi testet. Más szavakkal, két, egymástól jól megkülönböztethető természete volt, amelyek nem lényegükben egyesültek, hanem céljaikban, tetteikben és megjelenésükben (Nestorianizmus). Ez a nézet magában foglalja, hogy Krisztus két személyiségre osztható, és hogy az emberi személy létezhet az isteni hiányában is. Az Efézusi zsinat Kr. u. 431-ben elítélte a Nestoriánus nézeteket, mint eretnekséget¹⁴.

Sok teológus azonban, beleértve Luther Mártont is, úgy vélte, hogy Nestorius, e nézet fő képviselője, valójában nem hitt e két személyiség ily drasztikus szétválaszthatóságában, hanem ellenfelei eltorzították és félremagyarázták nézeteit. Nyilvánvalóan tagadta, hogy Krisztus felosztható lenne két személyiségre. Nestorius fő problémája ebben fejeződött ki: szeretett volna oly mértékben tenni megkülönböztetést Krisztus két természete között, hogy senki ne állíthassa Máriát Isten anyjának, amely abban az időben elterjedt nézet volt.

Egy másik krisztológiai nézet azt tartja, hogy Krisztus emberi és isteni tényezői oly mértékben összeolvadtak, hogy valójában csak egyetlen domináns természetéről beszélhetünk, amely pedig isteni volt (Monophizitizmus). Egy hasonló hit azt vallja, hogy Jézusnak nem volt két akarat, hanem csak isten-emberi akarattal bírt (Monothelitizmus). Mások úgy vélik, hogy Jézusnak nem teljes emberi természete volt (Apollinarianizmus); ez azt jelenti, hogy Jézusnak volt emberi teste és lelke, de emberi lélek helyett csupán Isten Lelke lakozott benne. Más módon meghatározva ezt a hitet, Jézusnak emberi teste volt, amelyet szigorúan Isten Lelke elevenített meg, vagy Jézus nem rendelkezett emberi értelemmel, csupán istenivel (a Logos-szal).

Egyik részről tehát rendelkezünk egy olyan nézettel, amely kihangsúlyozza különválasztást Krisztus két természete között. Másrészről számos olyan nézetet láttunk, amelyek egyetlen, teljességgel domináns isteni természetet írnak le, egy egészében egyesült természetet, vagy egy nem teljes emberi természetet.

Jézusnak egy teljes, de büntelen emberi természete volt

Az igazság valahol középen helyezkedik el e történelmi nézetek között, melyeket a különféle teológusok vallottak. Azt, hogy Jézus teljes emberi és teljes isteni természettel rendelkezett, a Biblia tanítja, de földi életét tekintve nem választhatjuk ketté e két természetet. Nyilvánvaló, hogy Jézusnak volt emberi akarata, értelme, szelleme, lelke és teste, de ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy az Istenség teljessége benne lakozott ebben a testben. A mi végső nézetünk szerint az Ő emberi lelke és isteni Lelke elválaszthatatlan.

Az isteni Lelket el lehetett választani a testtől a halál által, de emberi volta több volt, mint emberi test - egy emberi kagyló - Istennel a bensejében. Emberi volt testben, lélekben, és szellemben az Isten Lelkének teljességével, amely abban a testben, lélekben és szellemben lakozott. Jézus abban különbözött a közönséges emberi lénytől (aki betöltekezhet Isten Lelkével), hogy Isten teljes természete benne volt. Birtokolta Isten korlátlan hatalmát, tekintélyét és jellemét. Továbbá az újonnan született, Szent Lélekkel betöltött emberrel ellentétben, Isten Lelke elválaszthatatlan módon összeolvadt Jézus emberi mivoltával. Isten Lelke nélkül csupán egy élettelen emberi lény lett volna, amely nem lett volna Jézus Krisztus. Csak ezekkel a kifejezésekkel írhatjuk le és különböztethetjük meg a Jézusban lévő két természetet; tudjuk, hogy egyik, vagy a másik természete szerint cselekedett, de azt is tudjuk, hogy a két természet nem vált külön benne egymástól. A mi korlátolt értelmünkkel csupán megkülönböztetést tehetünk, de nem választhatjuk ketté a két természetet, amely tökéletesen összeolvadt benne.

Noha Jézusnak egy teljes emberi természete volt, nem rendelkezett a bukott ember bűnös természetével. Ha bűnös természettel bírt volna, vétkezett volna. Tudjuk azonban, hogy sem bűnös természete nem volt, sem bünt nem követett el. Büntelen volt, nem vétkezett és bűn nem találtatott benne (Zsid 4,15; I Péter 2,22; I Ján 3,5) Mivel nem volt emberi atyja, nem örökölte Ádám bűnös természetét. Ehelyett úgy jött el, mint a második Ádám, tiszta, ártatlan természettel, amilyen Ádám kezdetben volt (Róma 5,12-21; I Kor 15,45-49). Jézusnak teljes, de büntelen emberi természete volt.

A Biblia jelzi, hogy Jézus éppúgy rendelkezett emberi, mint isteni akarattal. Úgy imádkozott az Atyához, hogy „...ne az én akaratom, hanem a Tiéd legyen.” (Luk 22,42). A Ján 6,38 mutatja a két akarat jelenlétét: Jézus azért jött, hogy ne a saját akaratát (emberi akarat) cselekedje, hanem az Atya akaratát (isteni akarat).

Az, hogy Jézusnak volt emberi lelke, nyilvánvalóan kiderül abból, amit a kereszten mond: „Atyám, a Te kezébe teszem le lelkemet” (Luk 23,46). Noha nehéz megkülönböztetni lelkének isteni természetét emberi természetétől, néhány utalás láthatóan emberi nézőpontra összpontosul: Például „lelkében felfohászkodván” (Márk 8,12), „erősödék lélekben” (Luk 2,40), „örvendezett lelkében” (Luk 10,21), „elbúsula lelkében” (Ján 11,33) és „nyugtalankodék lelkében” (Ján 13,21).

Jézusnak volt lelke, hiszen azt mondta: „szomorú az én lelkem mindhalálig” (Máté 26,38; lásd még Márk 14,34) és „Most az én lelkem háborog” (Ján 12,27). Halála idején lelke alászállt a pokolba (görögül hádeszbe - a sírba, azaz az elköltözött lelkek alvilágába), akárcsak a többi lélek a Golgota előtt (Ap Csel 2,27). A különbség az volt, hogy Isten Lelke Jézusban, nem hagyta Jézus lelkét a pokolban (Ap Csel 2,27; 31), hanem legyőzte a poklot (a hádeszt) és a halált (Jel 1,18).

Jézus lelkének elválaszthatatlanul összekötve kellett lennie az Ő isteni Lelkével. Máskülönben Jézus is úgy élt volna, mint ember, mi több, az örökkévaló Lélek is elvétetett volna Tőle. Ez nem történt, nem történhetett meg, mivel Jézus Isten megjelenése testben. Tudjuk, hogy Jézus, mint Isten, sohasem változik meg (Zsid 13,8).

Ha nem fogadjuk el a tényt, hogy Jézus teljesen ember volt, akkor a megkísértésére vonatkozó utalások értelmüket veszítik (Máté 4,1-11; Zsid 2,16-18; 4,14-16). Ugyancsak értelmét veszti tusakodásának leírása a Gecsemáné kertben (Luk 22,39-44). A Zsidó levél két Igeverse rámutat, hogy mivel Jézus hozzánk hasonlatosan mindenben megkísértetett, alkalmassá lett arra, hogy Főpapunk legyen, tökéletesen megért minket és segít gyengeségeinkben: „mindenestől fogva hasonlatosnak kellett lennie az atyafiakhoz” (Zsid 2,17); „Mert nem olyan főpapunk van,

aki nem tudna megindulni gyarlóságainkon, hanem aki megkísértetett mindenkben, hozzánk hasonlóan, kivéve a bűnt.” (Zsid 4,15). A Zsid 5,7-8 azt mondja: „Ki az ő testének napjaiban könyörgésekkel és esedezésekkel, erős kiáltás és könnyhullatás közben járult ahhoz, aki képes megszabadítani őt a halálból, és meghallgattatott az ő istenfélelméért, Ámbár Fiú, megtanulta azokból, amit szenvedett, az engedelmisséget.” Ezek a versek nem olyasvalaki képét festik elénk, akit nem befolyásolnak a félelem és kétség érzelmei. Inkább olyasvalaki jelenik itt meg előttünk, aki rendelkezett mindezekkel az emberi gyengeségekkel; le kellett győznie emberi akaratát és alá kellett vetnie magát az örökkévaló Léleknek.

Krisztus emberi volta imádkozott, könnyezett, megtanulta az engedelmisséget és szenvedett. Az isteni természet irányítása alatt tartotta és Isten hű volt Saját tervéhez, de az emberi természetnek segítségre volt szüksége a Lélektől és meg kellett tanulnia engedelmeskedni az isteni tervnek. Bizonyos, hogy mindezek a versek Jézus teljes emberi voltáról tanúskodnak - arról, hogy minden emberi tulajdonsággal rendelkezett, kivéve a bukásból eredő, öröklött bűnös természetet. Ha tagadjuk Jézus emberi voltát, szembeütközünk egy problémával a megváltást és kiengesztelést illetően. Ha nem teljességgel ember, megfelelő lehet-e áldozata az emberiség megváltására? Lehet-e valóban igazi helyettesítő a halála miérettünk? Megfelelhet-e közeli rokonunknak, aki megválthat minket?

Vétkezhetett-e Jézus?

Az állítás, mely szerint Jézus tökéletes volt emberi voltában, elvezet bennünket egy kérdéshez: Vétkezhetett-e Jézus? Ez csakugyan félrevezető és absztrakt kérdés, hiszen tudjuk, hogy Jézus nem vétkezett (Zsid 4,15). A kérdés tehát inkább elméleti, mint gyakorlati, feltételesebb, semhogy a legcsekélyebb valós lényeggel is bírna. Emberi voltában Jézus megkísértetett a Sátántól és tusakodott saját akaratával a Gecsemáné kertjében. Noha nem rendelkezett a mi romlott természetünkkel - ugyanazzal az ártatlan, bűntelen természettel bírt, amilyen Ádámnak volt eredetileg - meg volt a miénkhöz hasonló képessége arra, hogy Isten akarata ellen forduljon, ahogyan Ádám és Éva tette.

Jézus isteni volta természetesen nem tudott vétkezni, és még csak nem is volt kísérthető a bűnnel (Jak 1,13). Jézus emberi volta, ha azt önmagában tekintjük, elméletileg képes volt a bűnre. De csak elméletben és nem gyakorlatban. Önmagában nézve úgy tűnik, hogy Krisztus emberi lényének meg volt a képessége arra, hogy a bűnt válassza. Eme emberi természet azonban mindenkor alá volt rendelve az isteni természetnek, amely nem tudott vétkezni. Gyakorlatilag tehát Jézus Krisztus - emberi és isteni természetét együtt tekintve, ahogyan azok Krisztusban léteztek - nem tudott vétkezni. A Szellem mindenkor irányított és a Szellem irányította emberi mivolt nem követ el bűnt. (Lásd I Ján 3,9-et összehasonlításkeppen.)

Mi történt volna, ha Jézus emberi természete fellázad az isteni vezetés ellen? Ez egy másik teljességgel elméleti kérdés, mivel nem történt meg és gyakorlatilag nem is történhetett volna meg. Ez a kérdés nem jöhet számításba Isten előre ismeretét és hatalmát tekintve. Ha azonban valaki mégis ragaszkodik a válaszhoz, azt mondhatjuk, ha Jézus emberi volta megpróbált volna vétkezni (buta feltételezés), Jézus isteni Szelleme nyomban különvált volna Benne az emberi testtől, így az élettelenül maradt volna. Ez az élettelen test nem Jézus Krisztus lett volna, tehát gyakorlatilag Krisztus nem tudott vétkezni, noha Isten terve ideiglenesen keresztül lett volna húzva.

Mivel Jézus, mint Isten, nem tudott vétkezni, nem azt jelenti-e ez, hogy megkísértése értelmetlen volt? Nem. Mivel Jézus teljességgel ember is volt, Ő valóban képes volt érezni a kísértés húzóerejét és az azzal szembeni küzdelmet. Győzött a kísértések felett, nem mint Maga Isten, hanem mint emberi lény, Isten minden Benne lakozó hatalmával. Tapasztalatból tudja, miképpen érzünk mi, amikor kísértés alatt vagyunk. Természetesen tudatában volt, hogy győzedelmeskedik majd a Lélek által, de ugyanez a bizonyosság, hatalom és győzelem a mi számunkra is elérhető, ha bizalmunkat ugyanabba a Lélekbe vetjük, amely Krisztusban volt.

Miért kísértette meg tehát a Sátán Jézust? Nyilvánvalóan nem tudta, hogy elkerülhetetlenül Jézus győzelmével fog végződni próbálkozása, hiszen akkor még nem értette a testben megjelent Isten titkát. Ha értette volna, sohasem ösztönözte volna keresztre feszítését. Bizonyára úgy vélte, hogy a keresztre feszítéssel áthúzza Isten tervét, ám helyett éppenhogy betöltötte. Az is lehetséges, hogy Isten Lelke engedte meg a Sátánnak, hogy megkísértse Jézust, így Jézus megismerhette a kísértést, akárcsak mi. Az Ige azt mondja, hogy a Lélek elvitte Jézust a pusztába, hogy ott megkísértessék (Máté 4,1; Luk 4,1).

Azoknak, akik úgy vélik, hogy álláspontunk alapján valamelyest csökkentjük Krisztus megkísértésének valóságát, a következőket ajánljuk figyelmébe. Tudjuk, hogy Jézusnak nem volt bűnös természete. Tudjuk, hogy nem volt hajlama és kényszere arra, hogy vétkezzék, ahogyan nekünk van, bukott természetünkéből fakadóan. Ez azonban mégsem csökkenti annak valóságát, amit tapasztalt. Ő is érezte azt a tusakodást, amelyet mi érzünk. Hasonlóképpen az a tény, hogy mint Isten, Jézus nem tudott vétkezni, ugyancsak mit sem von le megkísértésének valóságából. Érezte ugyanazokat a küzdelmeket és próbákat, amelyeket mi érzünk. Más tekintetben viszont, ha azt állítjuk, hogy Jézus tudott volna vétkezni, akkor lecsökkentünk abszolút isteni voltából, mivel arra utalunk, hogy Isten valami módon különválasztható Jézustól és ugyanígy megfordítva, Jézus Istentől.

Összefoglalhatjuk tehát, hogy Jézus emberi természete megkísérthető volt és meg is lett kísértve. Mivel azonban isteni természetének irányítása alatt állt, Jézus nem tudott vétkezni és nem is vétkezett. Ha Jézusnak nem volt teljes emberi természete, akkor a kísértés valósága és jelentősége, illetve a Gecsemáné kertben való tusakodása lekicsinylődik. Hiszünk abban, hogy teljes emberi természettel bírt. Pontosan megtapasztalta, mit érez az ember, amikor kísértetik és amikor tusakodik. Az a tény, hogy Jézus tudta, győzedelmeskedni fog a Lélek által, nem csökkenti le kísértésének valóságát.

Az egész arra irányuló kérdés, hogy tudott-e Jézus vétkezni, absztrakt, aminthogy megfigyelhettük. Kielégítő azt mondani, hogy Jézus emberi természete olyan volt, mint a miénk, minden tekintetben, kivéve az eredendő bűn dolgát. Mindenben megkísértetett, akárcsak mi, Isten Lelke mégis mindig irányítása alatt tartotta. A legfontosabb tény számunkra Jézus megkísértéséből az, hogy Ő mégsem vétkezett.

A Fiú a bibliai szaknyelvben

Krisztus kettős természetét a bibliai szaknyelv keretein belül kell tekintenünk. Az *Atya* kifejezés Magára Istenre utal - Isten az Ő teljes istenségében. Amikor Isten örökkévaló Lelkéről beszélünk, Magát Istent értjük alatta, az Atyát. Isten az Atya tehát tökéletesen elfogadható és biblikus kifejezés Isten meghatározására (Tit 1,4). A Biblia azonban nem használja azt a kifejezést, hogy „Fiúisten”, egyetlen alkalommal sem. Ez nem helyes kifejezés, mert az „Isten Fia” megjelölés Jézus Krisztus emberi voltára utal, nem pedig isteni voltára. A Biblia úgy határozza meg Isten Fiát, mint a Máriától megszületett gyermeket, és nem mint Isten örökkévaló Lelkét (Luk 1,35). Isten Fia kizárólag csak az emberi természetre utalhat, vagy Isten testben való kinyilatkoztatására - istenit emberi természetben.

Isten Fia azonban sohasem jelenti a halhatatlan Szellemet önmagában. Sohasem használhatjuk a „Fiú” kifejezést helyesen Jézus Krisztus emberi voltától elvonatkoztatva. Az „Isten Fia”, „Ember Fia” és „Fiú” megfelelő és biblikus fogalmak. Az „Fiúisten” kifejezés azonban helytelen, mivel a Fiút kizárólag isteni voltában jeleníti meg és ezért használata nem biblikus.

Isten Fia nem egy elkülöníthető személy az istenségben, hanem az egy Isten fizikai kifejeződése. A Fiú a „láthatatlan Isten képe” (Kol 1,13-15) és „az Ő (Isten személye) valóságának képmása” (Zsid 1,2-3). Mint ahogy egy aláírás bélyegző pontos lenyomatot hagy a papíron, vagy mint ahogy egy pecsét viaszába nyomott ábra pontos mása megjelenik, így Isten Fia pontos testi kifejeződése Isten Lelkének. Az ember nem láthatja a láthatatlan Istent, ezért Isten pontos

hasonlatot adott magáról testben, kifejezve a testben természetét, és így jött el, hogy az ember megláthassa és megismerhesse Őt.

Sok más Igevers is kijelenti, hogy csak akkor használjuk az „Isten Fia” kifejezést helyesen, ha az magában foglalja Jézus emberi voltát. Például a Fiú asszonytól lett (Gal 4,4), megszületett (Máté 1,21-23; Luk 1,35), a Fiú nem tudja második eljövételének óráját (Márk 13,32), nem tud cselekedni semmit magától (Ján 5,19), eszik és iszik (Máté 11,19), szenved (Máté 17,12), egy ember káromolhatja a Fiút, de a Lélek káromlására nincs bocsánat (Luk 12,10), a Fiú megfeszítettetett (Ján 3,14; 12,30-34) és meghalt (Máté 27,40-54; Róma 5,10). Jézus halála különösen megfelelő példa. Az isteni Lelke nem halt meg, de meghalt emberi teste. Nem mondhatjuk azt, hogy Isten meghalt, tehát azt sem mondhatjuk, hogy a „Fiúisten” meghalt. Másfelől viszont mondhatjuk azt, hogy Isten Fia meghalt, mivel a Fiú emberi mivolta utal.

Amint fentebb állítottuk, a „Fiú” nem minden esetben kizárólag az emberire vonatkozik, hanem az istenire és az emberire együttesen, ahogyan azok egy személyben, Krisztusban jelen vannak. Például amikor a Fiúnak hatalma volt arra, hogy bűnöket megbocsásson (Máté 9,6), a Fiú egyidejűleg volt a mennyben és a földön is (Ján 3,13). A Fiú felment a mennybe (Ján 6,62) és újra el fog jönni, hogy uralkodjék és ítéletet tartson (Máté 25,31).

Szükséges, hogy egy megjegyzést fűzzünk az „Isten Fiáról” szóló értekezésünkhöz. A Ján 1,18 a Károli fordításban az „egyszülött Fiú” kifejezést használja, más fordításokban azonban úgy is olvashatjuk, hogy az „egyetlen Fiú”. Az új fordítású Bibliában azonban az „egyszülött Isten” (Isten, az egyetlen Fiú) kifejezést olvassuk, és angol fordításban úgy is szerepel, hogy „az egyetlen, egyedülálló Fiú, az egyszülött Isten”. E két utóbbi változat némely görög szöveg különbözőképpen való értelmezéséből fakad. Nem hisszük, hogy ezek a különböző értelmezések helyesek. Ha egyáltalán lehetséges lenne valahogyan igazolni az „Fiúisten” meghatározást, arra kellene rámutatnunk, amint tettük is, hogy „Isten Fia” nem csupán Jézus emberi voltára, hanem isteni voltára is utal, amely emberi voltában lakozik. A Ján 1,18 azonban a *Fiú* megnevezést az emberi voltra való utalásként használja, mivel azt mondja, hogy az Atya (Jézus istensége) kijelentetett a Fiú által. A Bibliának ez a verse nem azt jelenti, hogy Isten Isten által jelentette ki Magát, hanem azt, hogy testben nyilatkoztatott ki, a Fiú emberi volta által.

Isten Fia

Mi a jelentősége az „Isten Fia” kifejezésnek? Kihangsúlyozza Jézus isteni természetét és szüztől való születésének tényét. Ő az Isten Fia, mivel Isten Lelkétől fogantatott, így szó szerint Isten volt az Atyja (Luk 1,35). Amikor Péter vallást tesz arról, hogy Jézus a „Krisztus, az élő Isten Fia” felismeri Jézus messiási szerepét és istenségét (Máté 16,16). A zsidók megértették, mire utalt Jézus, amikor Isten Fiának nevezte Magát és amikor Istent Atyjának mondta, mert meg akarták ölni Őt, mivel Istenné tette Magát (Ján 5,18; 10,33). Röviden az „Isten Fia” cím elismeri Jézus emberi voltát, miközben felhívja a figyelmet isteni voltára. Azt jelenti, hogy *Isten* kijelentette Magát testben.

Meg kell jegyeznünk, hogy az Ige az angyalokat Isten fiainak nevezi (Jób 38,7) mivel közvetlenül Isten hozta létre őket. Hasonlóképpen volt a teremtés által Ádám is az Isten fia (Luk 3,38). A szentek, (Isten egyházának tagjai) ugyancsak Isten fiai, azaz Isten gyermekei, mivel Ő befogadott minket a vele való közösségbe (Róma 8,14-19). Örökösei vagyunk Istennek és örökösársai Krisztusnak, mivel mindnyájan törvényes fiúsággal rendelkezünk. Jézus azonban olyan értelemben Isten Fia, ahogyan egyetlen más lény sem az és nem is lehet, mivel Jézus Isten *egyszülött* Fia (Ján 3,16). Ő az egyetlen, aki valaha is Istentől fogantatott, vagy született, Isten Lelke által. Eme egyedülálló Fiúsága tanúskodik istensége mellett.

Emberfia

Az Emberfia kifejezés a figyelmet elsősorban Jézus emberi voltára irányítja; arra céloz, hogy ő is az emberi fajhoz tartozik. Az Ószövetség számtalanszor használja ezt a kifejezést az emberiségre vonatkozóan. Például a Biblia a következő verseiben használja ezt a megnevezést általánosságban, vagy bármely emberre vonatkoztatva, kifejezett azonosítás nélkül: Zsolt 8,5; 146,3; Ésa 51,12; Jer 49,18. (A Zsolt 8,5-nek van egy mögöttes jelentése, amely prófétikusan a Messiásra utal, amint azt a Zsid 2,6-7 mutatja.) Az emberfia kifejezés sok esetben utal egyetlen személyre, különösen Ezékielnél, ahol a prófétát jelöli (Ezék 2,1; 3; 6; 8; Dán 8,17). A Biblia néhány versében magában foglalja azt az embert, akinek Isten függetlenséget és hatalmat adott (Zsolt 80,18; Dán 7,13). Ez utóbbi jelentése gyakran feltűnik a két testamentum közötti időszak zsidó apokaliptikus irodalmában¹⁵.

Jézus sokszor alkalmazta Önmagára az „Emberfia” kifejezést. A legtöbb esetben az „én” személyes névmás szinonimájaként használta, mint olyan címet, amely kihangsúlyozza emberi voltát. Sokszor nem csupán emberi voltának pusztá tényét foglalta magában, hanem azt a hatalmat és tekintélyt is, amely a Fiúnak adatott Isten örökkévaló Lelke által. (Máté 24,30; 25,31). Röviden szólva tehát, Jézus magára vette ezt a címet az abban foglalt hatalommal és a világ feletti uralkodással együtt, de alkalmazta is Magára minden helyzetben. Ez a cím arra szolgál, emlékeztessen bennünket, Jézus valóságosan emberi voltára.

Az Ige

Az Ige fogalmát a IV. fejezetben már tárgyaltuk. Ismét meg kell vizsgálnunk azonban ezt a kifejezést annak érdekében, hogy megkülönböztessük a *Fiú* megnevezés használatától. Az Ige, vagy Logosz jelentheti a tervet, vagy gondolatot, ahogyan az Isten elméjében létezik. Ez a gondolat egy előre elrendelt terv volt - egy abszolút biztos jövőbeni esemény - ezért olyan realitással bír, amellyel soha egyetlen emberi elgondolás sem képes. Az Ige ugyancsak jelentheti Isten tervét, vagy elgondolását, amely kifejeződött testben, a Fiúban. Mi tehát a különbség a két kifejezés között, *Ige* és *Fiú*? Az Ige már korábban létezett és Isten volt (az Atya), tehát használhatjuk ezt a megnevezést az emberire való utalás nélkül. A Fiú azonban mindenkor a megtestesülésre utal, ezért nem használhatjuk az emberi összetevő figyelmen kívül hagyásával. Ha nem úgy tekintjük, mint az Isten elgondolásában létező, eleve elrendelt tervet, a Fiú nem létezett azelőtt, hogy megfogantatott Mária méhében. Isten Fia már korábban létezett elgondolásban, de nem mint anyagi lény. A Biblia ezt az előre elrendelt tervet Igének nevezi (Ján 1,1; 14).

Egyszülött Fiú, vagy öröktől létező Fiú

A Ján 3,16 Jézust Isten egyszülött Fiának nevezi. Sokan használják azonban azt a kifejezést, hogy „öröktől létező Fiú”. Helyes-e ez utóbbi kifejezés? Nem. A Biblia sohasem használja, hiszen ellentétes fogalmat fejez ki a Biblia állításával. Az *egyszülött* szó az eredeti görögben „nemzett”-et jelent, amely a *nemz* Igéből származik. Az *egyszülött* tehát egy határozott időbeni pontra utal - arra az időpontra, amikor a fogamzás végbemegy. A meghatározás szerint a a *nemző* (az atya) mindig előbb létező, mint a *nemzett*, azaz az egyszülött (a leszármazott). Kellott, hogy legyen olyan időszak, amikor a *nemzett*, az egyszülött még nem létezett és kellett hogy legyen egy olyan pont az időben, amikor a *nemzés* megtörtént. Más különben az egyszülött szónak nincs értelme. Tehát az egyszülött, illetve a Fiú szavak ellentétes értelműek az *öröktől létező* kifejezéssel az Isten Fiára alkalmazva.

Már korábban megtárgyaltuk, hogy az „Isten Fia” kifejezés Jézus emberi voltára utal. Világos, hogy Jézus emberi volta nem mindig létező, hanem megszületett Betlehemben. Az örökkévalóságról - múltat, jelent és jövőt illetően - csakis Istennel kapcsolatban lehet beszélni. Mivel az „Isten Fia” emberire utal, vagy pedig istenire, amely kinyilatkoztatott testben, az öröktől létező Fiú fogalma érthetetlen. Isten Fiának volt kezdete.

Isten Fiának kezdete

A Fiúság - vagy a Fiú mivolt - a gyermekkel kezdődött, aki megfogant Mária méhében. A Biblia világosan kifejezi ezt. A Gal 4,4 azt mondja: „Mikor pedig eljött az időnek teljessége, kibocsátotta Isten az ő Fiát, aki asszonytól lett, aki törvény alatt lett...” A Fiú az időnek teljességekor jött el - nem az örökkévaló múltban. A Fiú asszonytól lett - nem volt öröktől fogva egyszülött. Törvény alatt lett - nem a törvény előtt. (Lásd még Zsid 7,28.) Az *egyszülött* kifejezés Jézus fogantatására utal, ahogyan a Máté 1,18-20-ban és a Luk 1,35-ben le van írva. Isten Fiának nemzése akkor történt meg, amikor Isten Lelke csodálatos fogantatást vitt végbe Mária méhében. Magától értetődő, az *egyszülött* jelentéséből és a Luk 1,35-ből, melyek megmagyarázzák, hogy mivel a Szent Lélek beármánykozta Máriát, ezért az ő gyermeke Isten Fia lesz. Fel kell figyelni a jövő időre ebben a versben: „...szentnek hívatik, Isten Fiának”.

A Zsid 1,5-6 ugyancsak kijelenti, hogy a Fiú nemzése az idő egy bizonyos pontjában történt meg, és hogy a Fiúnak időben kezdete van: „Mert kinek mondotta valaha az angyalok közül: Én Fiam vagy te, én ma szültelek téged? és ismét: Én leszek néki Atyja és ő lesz nekem Fiam? Viszont mikor behozza az ő elsőszülöttét a világba így szól: És imádják őt az Istennek minden angyalai.” A következő megállapításokat szögezhetjük le a fenti versekből: a Fiú az időnek egy bizonyos pontján jött világra; volt olyan idő, amikor a Fiú még nem létezett; Isten próféciaát adott a Fiú majdani világra jöttéről; és Isten behozta a Fiút a világba valamikor az angyalok megteremtése után.

Más Igeversek kihangsúlyozzák, hogy a Fiú nemzése az idő bizonyos napján ment végbe - „ma” (Zsolt 2,7; Ap Csel 13,33). Minden ószövetségi vers, ahol a Fiú említésre kerül, tisztán prófétai, várakozással tekintve arra a napra, amikor a Fiú világra jön (Zsolt 2,7; Ésa 7,14; 9,6). (Ahogyan a 2. fejezetben már tárgyaltuk, a Dán 3,25 egy angyalra utal. Még ha Isten egyik megtestesülését írja is le, az sem jelentheti Jézus Krisztus akkor még nem létező testét.)

Mindezekből a versekből világosan látszik, hogy a Fiú nem öröktől való, hanem Isten nemzette csaknem 2000 évvel ezelőtt. Sok teológus, akik noha nem fogadják el teljességgel az Isten egyetlenségéről szóló nagyszerű igazságot, mégis elvetik az „öröktől létező Fiú” tanát, mint önellentmondásos, nem biblikus és hamis tanítást. Ilyen személyek példának okáért Tertullianus (a Szentháromság tanának atyja a korai egyháztörténelemben), Adam Clark (a jól ismert Biblia magyarázó) és Finis Dake (a Szentháromság-hívő Pünkösdiek Bibliajegyzetének készítője, aki alapvetően vallja a háromságot).

A Fiúság vége

A Fiúságnak nem csupán kezdete van, hanem, legalább egy értelmezés szerint, vége is lesz. Ez magától értetődő az I Kor 15,23-28-ból. Részletezve a 24. vers azt mondja: „Aztán a vég, mikor átadja az országot az Istennek és Atyának...”. A 28. vers pedig azt: „Mikor pedig minden alája vettetett, akkor maga a Fiú is alávetetik annak, aki neki mindent alávetett, hogy az Isten legyen minden mindenben.” Ezt az Igeverset képtelenség megmagyarázni, ha valaki „Fiúisten”-re gondol, mint aki egyenlő és örökkévaló az Atya Istennel.

Ám könnyű megmagyarázni abban az esetben, ha felismerjük, hogy „Isten Fia” egy sajátos szerepre utal, amelyet Isten ideiglenesen betölt a megváltás céljából. Amikor a Fiúság betöltötte célját, Isten (Jézus) Fiú szerepe megszűnik és a Fiúság ismét belemerül Isten nagyságába, aki vissza fog térni eredeti szerepéhez, mint mindeneknek Atyja, Teremtője és Irányítója. Az Ef 5,27 ugyanezt a történetet írja le más kifejezésekkel: „Hogy (Krisztus) majd Önmaga elébe állítsa dicsőségben az egyházat...” Jézus Maga elé állítja az egyházat! Hogyan lehetséges ez az I Kor 15,24 fényében, amely azt írja, hogy a Fiú átadja az Atyának a királyságot? A válasz egyértelmű: Jézus, mint Fiú és mint a Fiú végső cselekedete Maga elébe állítja az egyházat, mint Isten, az Atya elé.

Találunk más jelzést is arra, hogy a Fiúság véget fog érni. Az Ap Csel 2,34-35-ben Péter Dávidot idézte a Zsolt 110,1-ben: „Monda az ÚR az én Uramnak: Ül az én jobbkezem felől, míglen vetem a te ellenségeidet lábaid alá zsámolyul.” Meg kell jegyeznünk a *míglen* szót. Ez az Igevers Krisztus kettős természetét írja le, Isten Lelkének (az ÚR) szavaival, aki prófétikusan szól Krisztus kinyilatkoztatásáról (az Úr). Isten jobbkeze Isten hatalmát és tekintélyét mutatja. Az ellenségeket zsámolyul vetni teljes győzelmet jelent az ellenség felett és vereségük nyilvánvalóvá tételét. A régi időkben a győztes gyakran szó szerint megtette ezt, ráhelyezvén lábát legyőzött ellensége fejére vagy nyakára (Józs 10,24). A Zsolt 110 próféciaja tehát így hangzik: Isten Lelke meg fog adni minden hatalmat és tekintélyt az ember Krisztus Jézusnak, Isten Fiának, *míglen* a Fiú teljességgel legyőzi ellenségeit, a bűnt és az ördögöt. A Fiú rendelkezni fog ezzel a hatalommal, *míglen* véghez nem viszi mindezt. Mi történik a Fiúval ezután? Talán azt jelenti ez, hogy a Szentháromság örökkévaló személye többé nem ül Isten jobbján, vagy elveszít minden hatalmat? Nem. Ez egyszerűen azt jelenti, hogy a Fiú szerepe, mint uralkodó, véget ér. Isten Fiú mivoltát - hogy kijelentette Magát testben - a Sátán legyőzése céljából vette Magára, így töltve be az I Móz 3,15 Igéjét, amelyben Isten azt mondta, az asszony magva az ördög fejére fog taposni. Ezután Istennek nincs szüksége többé emberi szerepre, hogy uralkodjék.

Miután a Sátán bevettetik a tűznek tavába és minden bűn megítéltetik az utolsó ítéletkor (Jel 20), többé nem lesz szükség arra, hogy a Fiú gyakorolja a trón hatalmát. Jézus Krisztus többé nem Fiú mivoltában fog uralkodni, hanem mint örökkévaló Isten.

Azt jelenti-e ez, hogy Isten elveti Krisztus feltámadott és megdicsőült testét? Hiszünk abban, hogy Jézus továbbra is megdicsőült testében lesz jelen az örökkévalóságban. Ezt jelzi a Jel 22,3-4, amely leírja a látható Istent az utolsó ítélet és az új menny és új föld teremtetése után is: „És semmi elátkozott nem lesz többé; és az Istennek és a Báránynak királyiszéke benne lesz; és ő szolgálai szolgálnak neki; és látják az ő orcáját; és az ő neve homlokukon lesz.” Jézus örökkévaló pap a Melkisédek rendje szerint (Zsid 7,21), mégha megszűnik is papi szerepe az utolsó ítélet után. Az Úr megdicsőült teste halhatatlan, csakúgy, ahogyan a miénk is az lesz (I Ján 3,2; I Kor 15,50-54). Noha Krisztus megdicsőült teste továbbra létezni fog, a Fiúság uralmának minden célja be fog tölteni, ezért a Fiú minden szerepe véget ér. Még a Fiú is alá fog vettetni Istennek, aki minden lesz mindenben. Ebben az értelemben fog véget érni a Fiúság.

A Fiú céljai

Ha Isten Fiának szerepe időleges és nem örökkévaló, miért választotta Isten azt, hogy a Fiún keresztül jelentse ki Magát? Miért nemzette a Fiút? A Fiú elsődleges célja, hogy Megváltónk legyen. A megváltás műve sokféle szerepet igényelt, melyeket csak egy emberi lény tölthetett be, beleértve az áldozatot, a kiengesztelést, a helyettesítőt, a rokon-megváltót, a kibékítőt, a közbenjárót, a szószólót, a főpapot, a második Ádámot és mintaképet. Ezek a fogalmak sokféle módon átfedik egymást, de valamennyi rámutat egy fontos tényezőre a megváltás művében, történetesen arra, hogy Isten terve alapján ezt csakis emberi lény vihette végbe.

Isten tervével összhangban a vérontás szükséges az ember bűneinek jóvátételéhez (Zsid 9,22). Az állatok vére nem moshatták le az ember bűnét, mert az állat alacsonyabb rendű, mint az ember (Zsid 10,4). Egyetlen ember sem válthat meg egy másik embert, mivel mindenki vétkezett és rászolgált a halál büntetésére önnön vétke miatt (Róma 3,23; 6,23). Csak Isten büntetlen, de neki nem volt teste és vére. Ezért Isten testet alkotott Magának (Zsid 10,5), hogy büntetlen életet élhessen testben és ártatlan vérét adja az emberiség bűneiért. Testté lett, hogy halála által legyőzhesse az ördögöt és megszabadítsa az emberiséget (Zsid 2,14-15). Ilyen módon lett Krisztus a mi kiengesztelőnk - az, aki bűnbocsánatot és elégtételt szerzett Isten igazságának, és lecsillapította Isten szent haragját (Róma 3,25). Krisztus áldozata által Isten megbocsáthatta a bűneinket, anélkül, hogy igazsága sérült volna. Jézus Krisztus áldozata által vagyunk ma megváltottak - Isten Fiának áldozatáért (Zsid 10,10-20; Ján 3,16). A Fiú tehát áldozat és engesztelés a bűneinkért.

Amikor Isten Fia áldozattá lett, ugyanakkor a mi helyettesítőnk is volt. Mi helyettünk halt meg, magára véve bűneinket és kifizetve azokért a halál büntetését (Ésa 53,5-6; I Péter 2,24). Több volt mint mártír; valóságosan helyünkre lépett. Megkóstolta a halált minden emberért (Zsid 2,9). Természetesen ahhoz, hogy helyettesünk legyen és helyettünk meghaljon, el kellett jönnie testben.

Krisztus szerepe, mint rokon-megváltó, ugyancsak a Fiúság által vált lehetővé. Az Ószövetségben, ha valaki eladta birtokát, vagy önmagát rabszolgaságra, egy közeli rokonnak jogában állt visszavásárolni az illető birtokát, illetve kiváltani őt a szolgaságból (III Móz 25,25; 47-49). Testté létele által Jézus testvérünk lett (Zsid 2,11-12). Így alkalmassá vált arra, hogy rokon-megváltónk legyen. A Biblia úgy írja le Őt, mint megváltónkat (Róma 3,24; Jel 5,9).

Emberi mivolta által Jézus Krisztus képes közbenjárni értünk, összekötő kapocs ember és Isten között és az embert képviseli Isten előtt. Mint közbenjáró, Jézus megbékélteti az Istent az emberrel; visszahelyezi az embert az Istennel való közösségbe (II Kor 5,18-19). A szakadékot a szent Isten és a bűnös ember között áthidalta a büntelen ember, Jézus Krisztus: „Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus.” (I Tim 2,5). Jegyezzük meg, mily gondosan fenntartja Pál ebben a versben Isten egyetlenségének tanítását. Istenben nincs megkülönböztetés, de van különbség Isten és az ember Krisztus Jézus között. *Nincs* két személyiség Istenben; a kettősség Jézusban van, mint Isten és ember. Nem Isten az, aki közbenjár Isten és ember között; nem a „Fiúisten”. Az *ember* Jézus az, Aki közbenjár; csak a büntelen ember közelíthet a szent Istenhez az emberiség oldalán.

Krisztus közbenjáró szerepéhez szorosan kapcsolódik főpapi szerepe (Zsid 2,16-18; 4,14-16). Emberi voltában Jézus megkísérhető volt, akárcsak mi; emberi tapasztalatai révén segítségünkre lehet, mint együtt érző főpap. Belépett a mennyei Sátorba, bement a kárpit mögé a Szentek Szentjébe és felajánlotta saját vérét (Zsid 6,19; 9,11-12). Engesztelő áldozata nyomán közvetlen belépést nyertünk Isten trónjához (Zsid 4,16; 6,20). A Fiú a mi főpapunk, Aki által bátran közelíthetünk Istenhez.

Hasonlóképpen a Fiúság teszi lehetővé Krisztus számára, hogy a mi szószólónk legyen és segítségére siessen az Őt hívóknak (I Ján 2,1). Ha vétkezünk, akár megtérésünk után is, van Valakink, aki kegyelemért könyörög érettünk Isten előtt. Ismételten tehát, ez a Fiú szerepe, Aki mindezt végzi, mert amikor megvalljuk vétkeinket, a Krisztus vére lemossa ezeket a bűnöket és érvényessé teszi közbenjárását.

Emberi volta által Jézus a második Ádám (I Kor 15,45-47). Azért jött, hogy győzedelmeskedjen és elítélje a bűnt a *testben* és legyőzze magát a halált (Róma 8,3; I Kor 15,55-57). Emberi formában jött el, hogy helyettesítse Ádámot, mint az emberi faj képviselőjét. Ezáltal elhárította Ádám bukásának minden következményét azok számára, akik hisznek benne (Róma 5,12-21). Minden, amit az emberiség elveszített Ádám bűne miatt, Jézus visszanyert, mint a második Ádám, az emberi faj új képviselője.

Van egy másik tényezője is Krisztus győzelmének a bűn felett a testben. Jézus nem csupán azért jött el testben, hogy meghaljon, hanem azért is, hogy példát adjon a győzedelmes életről és mi nyomdokaiba léphessünk (I Péter 2,21). Megmutatta nekünk, hogyan élünk a bűn feletti győzelemben a testben (Ján 1,1). Ő lett Isten Igéje, Aki megjelent testben (Ján 1,1). Ő lett az élő Ige, hogy világosan megértsük, milyennek akar minket Isten. Természetesen megadja nekünk a hatalmat is arra, hogy kövessük az Ő példáját. Mint ahogy megbékéltünk Istennel az Ő halála által, meg is menekülünk az élete által (Róma 5,10). Szelleme megadja nekünk a hatalmat az igaz életre, amelyet tőlünk kíván (Ap Csel 1,8; Róma 8,4). A Fiú nem csupán az embert képviseli Isten felé, hanem Istent is képviseli az ember felé. Ő apostol, Akit Isten kiválasztott és elküldött egy sajátos célból (Zsid 3,1). Próféta, Aki képviseli Istent az ember felé és kinyilatkoztatja Isten Igéjét az ember számára (Ap Csel 3,20-23; Zsid 1,1-2). Emberi volta döntő ebből a szempontból, mert Isten a Fiú emberi mivoltát használta fel, hogy elérhesse az embert az ember szintjén.

Isten Igéjének kinyilatkoztatása mellett a Fiú kijelentette Isten természetét is az embereknek. A Fiú által Isten közölte végtelen szeretetét az ember iránt és megmutatta rendkívüli hatal-

mát oly módon, amelyet az ember fel tudott fogni. Ahogyan a II. és a III. fejezetben megmagyaráztuk, Isten Jézus nevét használta, mint természete kinyilatkoztatásának tetőpontját és Jézus személyét, mint ószövetségi megtestesüléseinek prófétai csúcspontját. A Fiúságnak ez a célja sok bibliai Igeversben kifejeződik, hogy Isten testben való kinyilatkoztatásáról tanítson. A Ján 1,18 leírja a Fiúnak ezt a célját: „Az Istent soha senki nem látta; az egyszülött Fiú, aki az Atya kebelében van, az jelentette ki Őt.” Ésaías prófétált eme kijelentés eljövételéről: „És megjelenik az Úr dicsősége, és minden test látni fogja azt” (Ésa 40,5). Pál azt írta, hogy ez valóságban beteljesedett Krisztusban: „Mert az Isten, aki szólt: setétségből világosság ragyogjon, ő gyűjtött világosságot a mi szívünkben az Isten dicsősége ismeretének a Jézus Krisztus arcán való világoltatása végett.” (II Kor 4,6). Más szavakkal, az Isten Fia lett az az eszköz, amely által a láthatatlan, felfoghatatlan Isten kinyilatkoztatta Magát az ember számára.

A Fiú másik célja, hogy betöltse az Ószövetség sok ígérését, amelyek Ábrahámnak, Izsáknak, Jákóbnak, Izrael népének és Dávidnak adottak. Jézus Krisztus teljességgel beteljesíti ezeket az ígéreket eme férfiak leszármazottai számára, ezeréves földi királyságának időszaka alatt (Jel 20,4). Szó szerint Ő lesz a királya Izraelnek és az egész földnek. (Zak 14,16.17; Ján 1,49). Isten azt ígérte Dávidnak, hogy háza és trónja örök időkre fenn fog állni (II Sám 7,16). Jézus szerint beteljesíti ezt Magában, lévén valóságosan vér szerinti leszármazottja Dávidnak, Mária által (Luk 3) és lévén törvényes örököse Dávid trónjának törvényes atyja, József által (Máté 1).

A Fiúság azt is lehetővé teszi Isten számára, hogy ítélkezzen az ember felett. Isten igazságos és méltányos, ugyanakkor könyörületes. Igazságosságában és könyörületességében elhatározta, hogy nem ítélkezik az ember felett addig, míg valóságosan meg nem tapasztalta az emberiség minden kísértését és problémáját és amíg meg nem mutatta, hogy lehetséges igaz módra élni a testben (isteni erő által természetesen, de ugyanazzal az erővel, amelyet elérhetővé tett számunkra). A Biblia különösen hangsúlyozza, hogy az Atya nem ítél senkit; csakis a Fiú fog ítélni (Ján 5,22-27). Isten tehát Jézus Krisztus által fog ítélkezni (Róma 2,16). Más szavakkal Isten (Jézus) meg fogja ítélni a világot Annak szerepében, Aki testben élt, Aki legyőzte a bűnt a testben és Aki ugyanezt a győzelmet elérhetővé tette az egész emberiség számára.

Összefoglalva tehát, a Fiúval számos célja van Istennek. Az Ő tervében a Fiúra azért volt szükség, hogy üdvösséget hozzon a világnak. Ez magában foglalja, hogy Ő 1) az áldozat, 2) a helyettes, 3) a rokon-megváltó, 4) az engesztelő, 5) a közbenjáró, 6) a főpap, 7) szószóló, 8) második Ádám és 9) példakép az igazságra. A Fiúság ugyancsak lehetővé tette Krisztus számára, hogy 10) apostol, 11) próféta, 12) Isten természetének kinyilvánítója, 13) király és 14) bíró legyen. Ezen szerepek betöltése emberi lényt igényel; ezeket tekintve láthatjuk, miért jött el Isten testben, mint Fiú.

Miután tanulmányoztuk a Fiúság célját, könnyű látnunk, miért jött létre a Fiú az idő egy bizonyos pontjában, ahelyett, hogy örökkévalóságtól létezett volna. Isten egyszerűen kívárta az idő teljességét, amikor mindezek a célok a legmegfelelőbbben voltak betölthetők (Gal 4,4). A Fiú tehát nem létezett ténylegesen, amíg Krisztus fogantatása meg nem történt Mária méhében.

A millenniumi uralkodás és az utolsó ítélet után a Fiúság célja beteljesedik, így a Fiú uralma véget ér. Ha a Fiú céljaira tekintünk, megérthetjük, hogy a Fiúság időleges és nem örökkévaló; a Biblia elmondja nekünk, mikor kezdődött a Fiúság s azt is, mikor fog a Fiúság szolgálata véget érni.

Annak érdekében, hogy áttekintést nyújtsunk és további magyarázatokkal szolgáljunk a Fiúval kapcsolatos fogalmakra, rávilágíthatunk a Zsid 1-re, amely számos érdekes utalást tartalmaz a Fiúra vonatkozólag. A 3. vers azt írja a Fiúról, hogy Isten dicsőségének visszatükröződése és az Ő valóságának képmása. A görög szót, *hypostasis*, amelyet „valóság”-nak fordít a szöveg, az új fordítás „(Isten) lényének” adja vissza, melynek jelentése lényeg, természet, vagy személy. Egy angol nyelvű új fordítású változatban az alábbi módon olvashatjuk: „A Fiú az Isten dicsőségének ragyogása, és pontos megjelenítője az Ő lényének.” Egy hasonló Igerészben, a Kol 1,15-ben az áll, hogy a Fiú a láthatatlan Isten képe. Ismét láthatjuk, hogy a Fiú látható kinyilatkoztatása az Atyának, testben. Pontos megjelenítője, vagy képmása Istennek, Annak minden dicsőségé-

vel. Más szavakkal, a láthatatlan Isten (Atya) kinyilatkoztatta Magát a látható testben, mint Fiú, hogy az emberek megláthassák dicsőségét és megérthessék, milyen Isten valójában.

A Zsid 1 úgy tekinthető, mint a Ján 1 kijelentésének megismétlése, mely szerint Isten, az Atya megjelent testben. A Zsid 1,2 azt mondja, hogy Isten az Ő Fia által szólott hozzánk; a Ján 1,14 arról szól, hogy az Ige testté lett, a Ján 1,18 pedig elmondja, hogy a Fiú kijelentette Istent, az Atyát. Ezekből a versekből megérthetjük, hogy a Fiú személyében nem különböző az Atyától, hanem az egyik módja annak, ahogy Isten kijelentette Magát az embernek.

A Fiú és a teremtés

A Zsid 1,2 azt állítja, hogy Isten a Fiú által teremtette a világot. Hasonlóképpen a Kol 1,13-17 elmondja, hogy minden a Fiú által teremtetett, az Ef 3,9 pedig kijelenti, hogy minden dolog Jézus Krisztus által teremtetett. Mit jelent a „Fiú által való teremtés, ha egyszer a Fiúnak nem volt anyagi értelemben korábbi létezése a megtestesülés előtt?

Természetesen tudjuk, hogy Jézus, mint Isten létezett a megtestesülés előtt is, mivel Jézus nem más, mint Maga az Atya. Felismerjük, hogy Jézus (Jézus isteni Lelke) valóban a Teremtő. Ezek az Igeversek leírják az örökkévaló Lelket, amely a Fiúban volt - az istenség, amely későbbben testet öltött, mint Fiú - Maga a Teremtő. Jézus Krisztus emberi volta nem teremthetett, de Isten, Aki eljött a Fiúban, mint Jézus Krisztus, a világ Teremtője. A Zsid 1,10 világosan kijelenti, hogy Jézus az Úr volt a Teremtő.

Ezeknek az Igeverseknek talán mélyebb jelentésük is van, amelyet a következőképpen fejezhetünk ki: Noha a Fiú nem létezett a teremtés idején, eltekintve attól, hogy mint az Ige, létezett Isten elgondolásában, Isten felhasználta a Fiúról való ismeretét a világ teremtésekor. Tudjuk, hogy a világ Isten beszéde által teremtetett (Zsid 11,3). Amikor Isten megteremtette, ismerte saját, a megtestesülésre vonatkozó tervét és a kereszt megváltó áldozata már készen volt elméjében. Valószínűleg ugyanezzel az előre ismerettel használta a Fiúságot a világ megteremtésekor. Ez volt az, amire alapozta az egész teremtést: Krisztus majdani eljövetele. Ahogy John Miller magyarázza: „Noha az idő teljességéig nem vette fel emberi természetét, mégis felhasználta azt és cselekedett rajta keresztül az örökkévalóságtól fogva¹⁶. A Róma 5,14 kijelenti, hogy Ádám az Ő kiábrázolása volt, Azé, Aki eljövendő, név szerint Krisztusé; nyilvánvaló, hogy Isten elgondolásában ott volt a Fiú, amikor Ádámot teremtette.

Tudjuk, hogy Isten nem időben él, és az idő nem korlátozza Őt, mint minket. Bizonyossággal ismeri a jövőt és bizonyossággal tud terveket elrendelni. Így képes egy jövőbeni eseményben cselekedni, mert tudja, hogy az meg fog történni. Úgy tud tekinteni dolgokat, amelyek nem léteznek, mintha léteznének (Róma 4,17). Ezért lehetett a Bárány megöletett a világ megalapítása előtt (Jel 13,8), és ezért imádkozhatott Jézus úgy, hogy „És most te dicsőíts meg engem, Atyám, te magadnál azzal a dicsőséggel, amellyel bírtam tenálad a világ letétele előtt.” (Ján 17,5). Noha Isten azért teremtette az embert, hogy szeresse és tisztelje Őt (Ésa 43,7; Jel 4,11), az ember bűne keresztülhúzta volna Isten tervét, ha a teremtésben nem állt volna készen Isten terve az ember visszaállítására a Fiú által. Isten előre látta az ember bukását, mégis megteremtette az embert, mert elrendelte (predesztinálta) a Fiút a jövőbeni megváltás tervére (Róma 8,29-32). A Fiúról való elgondolás Isten elméjében volt a teremtéskor és szükség volt rá, hogy a teremtés sikeres legyen. Ezért a világot a Fiú által teremtette.

Tudjuk, hogy azok a Bibliaversek, amelyek a Fiú által való teremtésről beszélnek, nem jelenthetik a Fiú anyagi létezését a teremtéskor, mint az Atyától különböző személyt. Az Ószövetség kijelenti, hogy egyetlen Lény teremtett minket, Jehova, az Atya: „Nem egy atyánk van-e mindnyájunknak? Nem egy Isten teremtett-e minket?” (Mal 2,10). „Így szól az Úr, megváltód és alkotód anyád méhétől fogva: Én vagyok az Úr, aki mindent cselekszem, aki az egeket egyedül kifeszítem, és kiszélesítem a földet magamtól.” (Ésa 44,24).

Jézus nem fizikai értelemben feszített meg a teremtés előtt, a Fiú nem született meg a teremtés előtt, és az ember Jézus nem létezett, hogy dicsőséget arasson a teremtés előtt. (Jegyezzük meg: Jézus mint ember beszélt a Ján 17,5-ben, hiszen Isten nem imádkozik és nincs is szüksége imádkozásra.) Hogyan írhatja le a Biblia mindezeket a dolgokat úgy, mintha már a teremtés előtt is léteztek volna? Léteztek Isten elgondolásában, mint eleve elrendelt jövőbeni terv. Nyilvánvaló, hogy a bibliai versek, amelyek szerint Isten a Fiú által teremtette a világot, azt jelentik, hogy Isten felhasználta a Fiúságra vonatkozó jövőbeni tervét, amikor a világot teremtette. Természetesen a Fiúra és a megváltásra vonatkozó terv létezett Isten elméjében már korábban és a teremtés idején. (E fogalom további megvitatása végett lásd a VII. fejezet tanulmányát az I Mózses 1,26-tal kapcsolatosan.)

Összefoglalva kétféle módon értelmezhetjük a Fiú általi teremtés: 1) Isten egyetlen Szelleme, Aki később megtestesült, mint Fiú, volt a Teremtő. 2) Habár a Fiú fizikai értelemben nem létezett, Isten elméjében már megszületett a Fiú terve a teremtésben. Erre a tervre építette - a Fiúságra - hogy teremtése betöltse célját annak ellenére, hogy előre tudott az ember bűnbeeséséről.

Az Elsőszülött

A Zsid 1,6 elsőszülöttnak nevezi a Fiút. Ez nem azt jelenti, hogy a Fiút teremtette meg Isten elsőként, vagy hogy teremtvé lett volna, hisz ugyanebben a versben a „szülött” szó szerepel az angyalok megteremtése után. A Fiú természetesen nem „öröktől fogva nemzett”, mivel az 5. vers úgy szól nemzéséről, mint amely az idő egy bizonyos pontján ment végbe: „Én Fiam vagy te, én ma szültelek téged.” Milyen értelemben „elsőszülött” hát a Fiú?

A kifejezésnek számos jelentése van. Az szó egyik értelmében a Fiú nem csupán az *elsőszülött*, hanem az *egyszülött* is (Ján 3,16). Azt kell mondanunk hát, hogy a Fiú az egyetlen, aki szó szerint a Szent Lélektől (Istentől) fogantatott; a szüztől való születés tette lehetővé, hogy a teljességgel isteni és a teljességgel emberi egyesülhessen egyetlen személyben. Mi több, a Fiú az elsőszülött abban az értelemben is, hogy Isten elméjében minden más előtt el volt tervezve. Továbbá a Fiú az elsőszülött abban is, hogy Ő volt az első, aki legyőzte a bűnt és a halált. Ő az „elsőszülött a halottak közül” (Jel 1,5; Kol 1,18), „az elsőszülött sok atyafi között” (Róma 8,29). Mindhárom Igevers ugyanazt a görög szót használja: *protokos*, akárcsak a Zsid 1,6. Krisztus volt a feltámadás első zsengeje, mivel Ő volt az első, Aki testben feltámadt és megdicsőült testet kapott (I Kor 15,20).

Tekintve, hogy Jézus Krisztus az egyház feje, amelynek neve az „elsőszülöttek seregének egyháza” (Zsid 12,23), magyarázhatjuk Krisztus megjelölését a Kol 1,15-ben úgy is, hogy „elsőszülött (*protokos*) minden teremtmény közül” amely alatt azt érjük, hogy ő az elsőszülött Isten szellemi családjában, akik ki vannak hívva minden teremtés közül. Az Ő benne való hitünkön keresztül Isten fiai és leányai lehetünk az újjászületés által. (Róma 8,14-17). Jézus a szerzője és a bevezetője hitünknek (Zsid 12,2), a mi üdvösségünk fejedelme (Zsid 2,10), vallásunk apostola és főpapja (Zsid 3,1) és a mi testvérünk (Zsid 2,11-12). Az Ő megváltói szerepéhez tartozik, hogy úgy hívhatjuk, elsőszülött sok atyafi közül.

Krisztus elsőszülötti címe nem csak sorrendi értelemben jelent elsőséget, hanem a hatalomban, tekintélyben is, és legfelsőbb kiválóságot jelöl atyafiai között. Krisztusra alkalmazva az *elsőszülött* nem azt jelenti, hogy ő az elsőként fizikailag megszületett ember, hanem azt, hogy ő az első a hatalomban. Ez az elsődleges jelentése a Kol 1,15-nek, amely azt mondja: „Minden teremtménynek előtte született.”, amint azt a következő versek jelzik. A 16-18. versek úgy írják le Jézust, mint mindenek teremtményét, minden hatalom fejedelmét és az egyház fejét. Különösen a 18. vers, amely így szól: „elsőszülött a halottak közül; hogy mindenekben Ő legyen az első.”

Összefoglalva tehát Jézus számos különféle értelemben elsőszülött: 1) Ő Isten első és egyszülött Fia, Aki a Szent Lélektől fogantatott. 2) A megtestesülés terve kezdettől létezett Isten elgondolásában, minden más előtt. 3) Emberi mivoltában Jézus az első ember, Aki legyőzte a bűnt, így Ő az elsőszülött Isten szellemi családjában. 4) Emberi mivoltában Jézus az első, Aki

legyőzte a halált és így Ő lett a feltámadás első zsengeje, az elsőszülött a halottak közül. 5) Jézus a feje minden teremtnél és az egyháznak, így Ő az elsőszülött abban az értelemben, hogy elsőséggel és hatalommal bír mindenek felett, ahogyan a legidősebb testvér is hagyományosan feljebbvaló testvéreinél. Az első négy pont sorrendbeli elsőségre utal, míg az ötödik a hatalomban és hatalmasságban való elsőségre.

Krisztus megnevezése, mint elsőszülött, nem jelenti azt, hogy egy másik Istentől származott, vagy teremtetett. Inkább azt jelenti, hogy mint ember, Krisztus az első és legidősebb testvér Isten szellemi családjában s hogy hatalma és tekintélye van minden teremtnél felett.

Zsid 1,8-9

„Ámde a fiúról így: A Te királyi széked Óh Isten örökkön örökké. Igazságnak pálcája a te országodnak pálcája... felkent téged az Isten, a te Istened, örömmel olajával a te társaid felett.” A fenti Igerész első része világosan utal a Fiú isteni voltára, míg a második része emberi voltára utal. A Zsidó levél írója a Zsolt 45,7-8 prófétai üzenetét idézi. Ez nem valamiféle beszélgetés az Istenségen belül, hanem egy Istentől ihletett prófétai kijelentés és kitekintés Isten megtestesülésének jövőbeni eseményére. Isten prófétikusan szól a zsoltáríró által és jövőbeni szerepében írja le Magát.

Összefoglalás

Összefoglalva tehát megtudtuk, hogy az „Isten Fia” kifejezés a megtestesülésre utal, azaz Isten kinyilatkoztatására testben. Isten eltervezte a Fiút a világ kezdete előtt, de a Fiúnak nem volt tulajdonképpen anyagi létezése az idők teljessége előtt. A Fiúnak volt kezdete, mivel Isten Lelke nemzette (hozta létre fogantatását) Mária méhében. A Fiú uralmának vége lesz, mert amikor az egyház Isten elé áll, és a Sátán és a bűn végül megítéltetik és alávetetnek, a Fiú szerepe megszűnik. A Fiú sokféle szerepet tölt be, amelyet Isten tervében csakis büntelen emberi lény tölthet be. Természetesen a Fiú végső célja, hogy az üdvösség eszközét szolgáltassa az elbukott emberiségnek.

Összefoglalhatunk három dolgot az „Isten Fia” kifejezés használatával kapcsolatban. 1) Nem használhatjuk különválasztva Krisztus emberi mivoltától, mert a szó mindig testre utal, vagy Isten testben megjelent Lelkére. 2) A *Fiú* mindig időbeliségre utal, mert a Fiúságnak kezdete és vége van. 3) Mint Isten, Jézus rendelkezik minden hatalommal, de mint Fiú, hatalma korlátozva van. Jézus egyaránt volt Isten és ember.

A Fiúról szóló bibliai tanítás csodálatos és gyönyörű igazság. Néhány összetett fogalmat tükröz, elsősorban mert az emberi értelemnek nehézséget jelent felfogni az emberi és az isteni természetet egy személyben. A Fiú által Isten mégis érzékletesen bemutatta természetét az embernek, különösképpen pedig az Ő páratlan szeretetét.

A Fiúról szóló tanítás nem mondja azt, hogy Isten, az Atya úgy szerette a világot, hogy egy másik személyt küldött, a „Fiúistent”, hogy annak halálával megbékítse az Atyával a világot. Éppen ellenkezőleg, azt tanítja, hogy Isten, az Atya úgy szerette a világot, hogy testet öltött és odaadta Magát, mint Isten Fia, hogy megbékítse a világot Önmagával (II Kor 5,19). Az Ószövetség egyetlen Jehova Istene, a világegyetem hatalmas Teremtője, megalázva magát emberi formát vett fel, hogy az ember láthassa Őt, megérthesse Őt és szólhasson Vele. Testet alkotott Magának és Isten Fiának nevezte.

Isten Maga szolgáltatta a megváltás eszközét az emberiségnek: „És látá, hogy nincsen senki, és álmélkodott, hogy nincsen közbenjáró; ezért karja segít néki és igazsága gyámolítja őt.” (Ésa 59,16). Az Ő *saját* karja adott üdvösséget. A Fiú helyes megértésével lehet tehát valóban magasztalni és dicsőíteni az Atyát. Mint Fiú, Jézus így imádkozott az Atyához: „Én dicsőíttettelek téged e földön... Megjelentettem a te nevedet... És megismertettem ő velök a te nevedet...” (Ján

17,4; 6; 26). Az Atya kijelentette Magát a világnak és meg is békítette Magával a világot a Fiú által.

6.

ATYA, FIÚ ÉS SZENT LÉLEK

„Én és az Atya egy vagyunk” (Ján 10,30)

„És én kérem az Atyát, és más vigasztalót ad néktek... Az igazságnak ama Lelkét” (Ján 14,16-17).

A IV. fejezetben a Fiú bibliai fogalmát tárgyaltuk. Ebben a fejezetben megvizsgáljuk az Atya és a *Szent Lélek* kifejezéseket, ahogyan azok Istenre vannak alkalmazva. Ugyancsak rámutatunk a három kifejezés, *Atya*, *Fiú* és *Szent Lélek* közötti kapcsolatra és különbözőségeire. Vajon három különböző személy, vagy személyiséget azonosítanak-e ezek a fogalmak az Istenségben belül? Vagy három különböző szerepre, megjelenési formára, feladatra, netán hivatalra utalnak, amelyeken keresztül Isten tevékenykedik és kijelenti Magát?

Az Atya

Az „Atyaisten” kifejezés bibliai és Magára Istenre utal (Gal 1,1-4). Isten az Atya; Ő nem csupán a Fiú Atyja, hanem Atyja minden teremtnak. (Mal 2,10; Zsid 12,9). Ő a Mi Atyánk is az újjászületés által (Róma 8,14-16). Az *Atya* cím az Isten és ember közötti viszonyt jelzi, különösen pedig Isten és az Ő Fia viszonyát, valamint Isten és az elpártolt ember közötti kapcsolatot. Jézus sok esetben tanította, hogy Isten a mi Atyánk (Máté 5,16; 45; 48). Így tanított minket imádkozni: „Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben...” (Máté 6,9). Természetesen Jézusnak, mint embernek, még ezen felül olyan kapcsolata volt Istennel, amilyen soha senkinek sem volt. Ő volt az Atya egyszülött Fia (Ján 3,16), az egyetlen, Aki ténylegesen Isten Lelkétől fogantatott és az egyetlen, Akiben benne volt az Isten teljessége mérték nélkül.

A Biblia világosan kijelenti, hogy csak egy Atya van (Mal 2,10; Ef 4,6). Azt is egyértelműen tanítja, hogy Jézus az egyetlen Atya (Ésa 9,6; Ján 10,30). A Lélek, amely Isten Fiában lakozott, nem más volt, mint az Atya.

Fontos megjegyeznünk, hogy az Atya neve Jézus, mivel ez a név teljességgel kijelenti és megmutatja az Atyát. A Ján 5,43-ban Jézus azt mondta: „Én az én Atyám nevében jöttem”. A Zsid 1,4 szerint a Fiú „különb nevet örökölt”. Más szavakkal a Fiú örökölte az Atya nevét. Így érthetjük meg, miért mondta Jézus azt, hogy megjelentette és megismertette az Atya nevét (Ján 17,6; 26). Betöltötte az ószövetségi próféciaikat, amelyek megjövendölték, hogy a Messiás ki fogja jelenteni az ÚR nevét (Zsolt 22,23; Zsid 2,12). Milyen névben jött a Fiú? Milyen nevet örökölt Atyjától? Milyen nevet jelentett meg? A válasz nyilvánvaló. Az egyetlen név, amelyet használt a Jézus név volt, Atyjának neve.

A Fiú

Alapjában véve az „Isten Fia” kifejezés Isten testben való kinyilatkoztatására utal, Jézus Krisztus személyében, az emberiség üdvössége céljából. A Fiú neve Jézus: „Szül pedig Fiat, és nevezd annak nevét JÉZUSNAK” (Máté 1,21). Mivel az Atya kizárólag az isteni voltra, az „Isten Fia” pedig a megtestesült istenire utal emberi formában, nem hihetjük azt, hogy az Atya a Fiú. A megkülönböztetés sarkalatos. Mondhatjuk azt, hogy a Fiú meghalt, de nem mondhatjuk, hogy meghalt az Atya. Noha nem valljuk azt, hogy az Atya a Fiú, hisszük, hogy az Atya a Fiúban van (Ján 14,10). Mivel Jézus az Isten Fiának neve, mind istenségében mint Atya, mind emberi voltában, mint Fiú ez a neve az Atyának és a Fiúnak egyaránt.

A Szent Lélek

A „Szent Lélek” és „Szent Szellem” kifejezések felcserélhetők, mert jelentésük azonos. Ezek a megnevezések a görög *pneuma* szóból származnak; ezért egyáltalában nincs különbség közöttük. Mindkettő tökéletesen elfogadható, mivel mindkettő ugyanazt jelenti.

A Szent Lélek egyszerűen Isten. Isten szent (III Móz 11,44; I Péter 1,16). Valóban Ő Szent egyedül Önmagában. Isten Lélek is (Ján 4,24) és Istennek csak egy Lelke van (I Kor 12,11; Ef 4,4). Tehát a „Szent Lélek” fogalma egy másik megnevezése az egyetlen Istennek.

Az, hogy a Szent Lélek Isten, nyilvánvalóan kitűnik, ha összevetjük az Ap Csel 5,3-at az 5,4-gyel és az I Kor 3,16-ot a 6,19-cel. Ezek az Igeversek a Szent Lelket Magával Istennel azonosítják.

A „Szent Lélek”, „Szent Szellem”, vagy „Isten Lelke” kifejezéseket nem korlátozhatjuk csupán az Újszövetségre s nem korlátozhatjuk csupán Isten megnyilatkozási módjára sem. A Lélek, mint láthatjuk, végig az Ószövetségben említve van, az I Móz 1,2-től elkezdve. Péter elmondja nekünk, hogy a régi idők prófétái a Szent Lélek által szóltak (II Péter 1,21).

Ha a Szent Lélek egyszerűen Isten Maga, miért van szükség erre a megnevezésre? Az ok, hogy Isten egyik sajátos oldalát hangsúlyozza ki. Azt húzza alá, hogy Ő, Aki szent, mindennütt jelenvaló és láthatatlan Lélek, mindenhol, minden nép között munkálkodik és betöltheti minden ember szívét. Amikor a Szent Lélekről beszélünk, Isten láthatatlan munkájára emlékeztetjük magunkat, amelyet az emberek között végez, és arra a képességére, hogy felkenje, megkeresztelje, betöltse az emberi életet és benne lakozzon. A kifejezés Isten cselekvő voltáról beszél: „...és az Isten Lelke lebeg vala a vizek felett” (I Móz 1,2). Isten munkájára utal az emberiség javára, hogy az ember bukott természetét átformálja és képessé tegye Isten természetfeletti akaratának cselekvésére a földön. Jegyezzük meg, hogy a Lélek működik közre, az újjászületéskor (Ján 3,5; Tit 3,5).

Mivel a Szent Lélek Maga Isten, a Lélekre is helyes alkalmaznunk az Ő és Őt névmásokat. Gyakran használjuk a „Szent Lélek” és „Szent Szellem” kifejezéseket, mint rövidített formáit a „Szent Lélek kerestségnek” (vagy ajándékának) és ilyen esetekben helyes az „ami” „amit” stb. névmások használata, mint helyettesítő szavak. Ám ha így említjük, mindig emlékeznünk kell arra, hogy a Szent Lélek Maga Isten és nem csupán egy tudatlan erő, vagy áramlat. A Biblia következő versei kijelentik, hogy a Szent Lélek nem öntudatlan erő, hanem ténylegesen Isten: Ap Csel 5,3-4, 9; 20,23; 28; 21,11.

A Szellem Jézus neve által jelentetett ki és az Ő neve által kell betöltekezni Vele. Nem elkülöníthető személy másféle azonossággal, aki más névben jön. Jézus azt mondta: „Ama vigasztaló pedig a Szent Lélek, akit az én nevemben küld az Atya...” (Ján 14,26). A Szent Lélek tehát Jézus nevében jön.

Az Atya a Szent Lélek

Az egyetlen Isten, mindenneknek Atyja, szent és Lélek természetű. Az Atya és a *Szent Lélek* megnevezések tehát ugyanazt a lényt jelölik. Másképpen nézve az egyetlen Isten betöltheti és be is tölti egyidejűleg az Atya és a Szent Szellem kettős szerepét. A Bibliából ez egyértelműen kiviláglik.

1. A Ján 3,16 azt mondja, hogy Isten Jézus Krisztus Atyja és Jézus sok esetben úgy utal az Atyára, mint az Ő saját Atyjára (Ján 5,17-18). A Máté 1,18-20 és a Luk 1,35 mégis világosan kijelenti, hogy a Szent Lélek Jézus Krisztus Atyja. Ezen bibliai Igeversek szerint, Jézus a Szent Lélektől fogantatott és ennek következményeként, mint Isten Fia született meg.

Aki a fogantatást létrehozta, az apa. Mivel minden Igevers, amely Isten Fiának a fogantatására, vagy nemzésére vonatkozik, úgy szól a Szent Lélekről, mint a nemzés létrehozójáról, magáról értetődő, hogy az emberi test atyja a Lélek; az egyetlen ésszerű következtetés, hogy a Szent Lélek Jézus Krisztusnak, Isten Fiának Atyja.

2. A Jól 2,27-29 feljegyzí Jehova Isten szavait: „...kiöntöm lelkemet minden testre.” Péter ezeket a verseket a Szent Lélek keresztségére vonatkoztatja Pünkösöd napján (Ap Csel 2,1-4; 16-

18). A Szent Lélek tehát az Ószövetség egyetlen Jehova Istenének Lelke. Tekintve hogy csak egy Lélek van, nyilvánvaló, hogy Jehova Lelkének kell lennie a Szent Léleknek.

3. A Biblia a Szent Lelket az „Úr Lelkének” (Ésa 40,13), „Isten Lelkének (I Móz 1,2) és az Atya Lelkének (Máté 10,20) nevezi. Mivel csak egy Lélek van, mindezen kifejezéseknek ugyanarra a lényre kell utalnia. A Szent Lélek nem más, mint Jehova Isten és nem más, mint az Atya.

A Szent Léleknek az Atyával való azonosítására vonatkozó további tanulmányunkban tekintsük meg a Biblia alábbi összehasonlításait:

1. Isten, az Atya feltámasztotta Jézust a halálból (Ap Csel 2,24; Ef 1,17-20), mégis a Lélek támasztotta fel Jézust a halálból (Róma 8,11).

2. Isten az Atya megeleveníti (életet ad) a halottaknak (Róma 4,17; I Tim 6,13), mégis a Lélek teszi ezt (Róma 8,11).

3. A Lélek fogad minket örökbe, ami azt jelenti, hogy Ő a mi Atyánk (Róma 8,15-16).

4. A Szent Lélek tölti be a keresztyén életét (Ján 14,17; Ap Csel 4,31), mégis az Atya Lelke tölti be a szíveket (Ef 3,14-16). Az Atya az, Aki bennünk él (Ján 14,23).

5. A Szent Lélek a mi Vigasztalónk (Ján 14,26; görögül: *parakletos*), mégis Isten, az Atya, minden vigasztalás Istene (*paraklesis*), Aki megvigasztal (*parakaleo*) minket minden nyomorúságunkban (II Kor 1,3-4).

6. A Lélek szentel meg minket (I Péter 1,2), mégis az Atya az, Aki megszentel (Júdás 1).

7. A teljes Írás Istentől ihletett (II Tim 3,16), az ószövetségi próféták mégis a Szent Lélek által szólottak (II Péter 1,21).

8. A mi testünk Isten temploma (I Kor 3,16-17), mégis a Szent Lélek templomának nevezi az Ige (I Kor 6,19).

9. Az Atya Lelke ad szót a szánkba üldöztetés idején (Máté 10,20), de a Szent Lélek teszi ezt (Márk 13,11).

Mindezen Igeversekből azt vonhatjuk le, hogy az Atya és a Szent Lélek egyszerűen két különböző leírása az egyetlen Istennek. A két kifejezés ugyanazt a lényt írja le, de kihangsúlyozzák vagy megvilágítják különböző oldalait, szerepeit, esetleges tevékenységét.

Jézus Krisztus isteni volta az Atya

Az istenség, amely Jézus Krisztusban lakozik, senki más, mint az Atya. Más szavakkal a Lélek a Fiúban az Atya. (Lásd még a „Jézus az Atya” c. részt a IV. fejezetben e téma átfogó megvitatása végett).

Jézus Krisztus Istensége a Szent Lélek

A Szent Lelket a Biblia Jézus Krisztus Lelkének nevezi (Fil 1,19), valamint a Fiú Lelkének (Gal 4,6). A II Kor 3,17 azt mondja erről az egyetlen Lélekről, hogy „Az Úr pedig a lélek.” 18. vers: „az Úrnak lelkétől”. Röviden szólva, az a Lélek, amely Jézus Krisztusban lakozik, nem más, mint a Szent Lélek. A Lélek a Fiúban a Szent Lélek.

A következőkben megadunk néhány párhuzamos Igeverset, amelyek további bizonyítékokat szolgáltatnak arra nézve, hogy a Krisztus Lelke (Szelleme) a Szent Lélek.

1. Krisztus Lelke volt az ószövetségi prófétákban (I Péter 1,10-11), mégis tudjuk, hogy a Szent Lélek által szólottak (II Péter 1,21).

2. Jézus fogja feltámasztani a hívőt a halálból (Ján 6,40), mégis a Lélek az, ami megeleveníti (életre kelti) a holtakat (Róma 8,11).

3. A Lélek feltámasztotta Krisztust a halálból (Róma 8,9-11), Jézus mégis azt mondta, hogy Ő Maga támasztja fel Magát a halálból (Ján 2,19-21).

4. A Ján 14,16 azt mondja, hogy az Atya más vigasztalót küld, a Szent Lelket, a Ján 14,18 mégis azt mondja: „Nem hagyalak titeket árvakul; Eljövök tihozzátok.” Másként szólva tehát a más Vigasztaló Maga Jézus másféle formában - Lélekben és nem testben. Jézus megmagyarázza

ezt a 17. versben, mondván, hogy a Vigasztaló már a tanítványokkal van, ám hamarosan *bennük* lesz. Másként kifejezve a Szent Lélek velük volt Jézus Krisztus személyében, de ezután a Szent Lélek, Jézus Krisztus Lelke, hamarosan bennük lesz. Jézus további magyarázatokat fűz ehhez a Ján 16,7-ben, amikor elmondja, hogy neki el kell mennie ahhoz, hogy a Vigasztaló eljöhessen. Miért? Mert amíg Jézus velük volt testben, nem volt jelen lelkiileg a szívükben, ám miután fizikailag eltávozott, visszaküldte Saját Lelkét, hogy velünk maradjon.

5. A Szent Lélek a keresztények szívében lakozik (Ján 14,16), Jézus pedig azt ígérte, hogy követőivel lesz a világ végezetéig (Máté 28,20). Hasonlóképpen a hívők betöltekeznek Szent Lélekkel (Ap Csel 2,4; 38), mégis a Krisztus az, Aki bennünk lakozik (Kol 1,27).

6. Az Ef 3,16-17 azt mondja, hogy amikor a Lélek betölti a belső embert, Krisztus a szívünkben van.

7. Krisztus szenteli meg az Egyházat (Ef 5,26), de a Lélek teszi ezt.

8. A Szent Lélek a megígért *parakletos* a Ján 14,26-ban (ezt a szót fordítja a Károli Biblia „Vigasztalónak”) mégis Jézus a mi *parakletosunk* az I Ján 2,1-ben (ugyanazt a görög szót fordítja „Szószóló”-nak a Károli Biblia). Meg kell jegyeznünk, hogy ugyanaz az író - János apostol - vetette papírra mindkét verset, tehát feltehetőleg tisztában volt a párhuzammal.

9. A Lélek a mi Közbenjárónk (Róma 8,26), mégis Jézus a Közbenjáró (Zsid 7,25).

10. A Szent Lélek ad szót a szánkba az üldöztetés idején (Márk 13,11), pedig Jézus azt mondta, Ő fogja ezt tenni (Luk 21,15).

11. Az Ap Csel 16,6-7-ben az újfordítású angol Biblia és egyéb változat is azonosítja a Szent Lelket Jézus Lelkével.

Atya, Fiú és a Szent Lélek

Világosan kitűnik, hogy az *Atya*, *Fiú* és *Szent Lélek* kifejezések nem utalhatnak három elkülöníthető személyre, egyéniségre, akaratra, vagy lényre. Csakis egyetlen Lelki lény - az egy Isten - különböző vonásait, vagy szerepeit jelölhetik. Isten emberhez való viszonyát írják le, nem pedig az egy Istenségben belüli személyeket. Az *Atya* megnevezést használjuk Isten azon szerepeinek hangsúlyozására, mint Teremtő, lelkek Atyja, az újjászületett hívők Atyja és Jézus Krisztus emberi voltának Atyja. A *Fiú* megnevezést használjuk Jézus Krisztus emberi mivoltára, valamint Istenre, Aki kinyilatkoztatta Magát testben, hogy üdvösséget szerezzen az embernek. A *Szent Lélek* megnevezést Isten tevékeny erejének kihangsúlyozására használjuk a világban és az emberek között, különösen a megújítás munkájában.

Meg kell jegyeznünk, hogy Istennek nem csupán ez a három címe létezik. Sok egyéb titulusa, vagy neve ugyancsak nagy jelentőséggel bír és gyakran feltűnik a Bibliában, mint például ÚR (Jehova), Úr, Ige, Mindenható és Izrael Szentje. Az egyetlenség-hit nem tagadja az Atyát a Fiút vagy a Szent Lelket, de elutasítja azt a nézetet, mely szerint ezek a kifejezések személyeket jelölnek az Istenségben belül. Istennek sok címe van, de egyetlen lény. Lényegében láthatatlan, de az emberiség számára többféle módon kijelentette Magát, beleértve ebbe kinyilatkoztatását, mint Atya, mint Szent Lélek és megjelenését a Fiúban.

Az Ef 3,14-17, amelyet már számos esetben idéztünk e fejezet során, bemutatja, hogy az Atya a Lélek és Krisztus egyik pontosan abban az értelemben, ahogy az Ige leírja: „Ezokáért meghajtom térdeimet a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja előtt, Akiről neveztetik minden nemzetség mennyen és földön, Hogy adja meg néktek, az Ő dicsősége gazdagságáért, hogy hatalmasan megerősödjete az Ő Lelke által a belső emberben; Hogy lakozzék a Krisztus a hit által a ti szívetekben...” A Károli fordítású szövegből nem tűnik ki egyértelműen, hogy az „Ő Lelke” az Atya Lelkére, vagy a Krisztus Lelkére vonatkozik. Az angol fordítások legtöbbször, valamint Nestle Görög szövegéből azonban világosan kiderül, hogy az „Atya Lelkére” utal. Ez az Igerész tehát azonosítja a keresztény szívében lévő Lelket a az Atya lelkével és Krisztussal is. Az Atya, Krisztus és a Lélek mind az egyetlen láthatatlan Istenre vonatkoznak.

De mi van a Biblia azon Igeverseivel, amelyből úgy tűnik, több mint egy személy van az Istenségben? Úgy tűnik, valóban erről számolnak be, de ez csupán azért látszik így, mert sok éven át azok magyarázták, akik hittek a több mint egy személy létezésében az Istenségben belül. Ha valaki kivonja elméjét valamennyi ember alkotta magyarázat, mellékértelmezés és tan hatása alól és az eredeti szerzők szemével olvassa ezeket a verseket (akik szigorúan monoteista zsidók voltak), megérti, hogy e versek vagy Isten tulajdonságainak és szerepeinek többes voltára utalnak, vagy Jézus Krisztus kettős természetét írják le. (A kérdéses Biblia versek tárgyalását e tekintetből lásd a VII., VIII. és a IX. fejezetben).

Csupán két olyan Biblia vers van az egész Szentírásban, amely úgy említi az Atyát, a Fiút (vagy Igét) és a Szent Lelket, hogy három személyre is utalhatna vagy különös jelentőséget mutatna a hármasságnak az Istenséggel kapcsolatban. Ezek a Máté 28,19 és I Ján 5,7. Ám mindkét Igevers komoly problémák elé állítja a Szentháromság nézetét.

Máté 28,19

„Elmenvén azért tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szent Léleknek nevében” (Máté 28,19).

Ebben az Igeversben Jézus megparancsolja tanítványainak, hogy kereszteljenek az „Atya, a Fiú és a Szent Lélek nevében”. Ez az Igevers azonban *nem* tanítja, hogy az Atya, a Fiú és a Szent Lélek három különálló személy. Inkább arról tanít, hogy az Atya, a Fiú és a Szent Lélek *egyetlen névvel* azonosíthatók, tehát egyetlen lényt jelölnek. A versben határozottan egyes számban áll a „névében” szó, amelynek pedig a görög (és az angol) nyelvtani szabályok szerint többes számban kellene állnia, ha több személy nevére, azaz nevekre utalna.

Hogy minden kétséget eloszlassunk az egyes szám-többes szám megkülönböztetésének jelentőségével kapcsolatban, illetve hogy ez a megkülönböztetés szándékosan szerepelt Isten tervében, csupán a Gal 3,16-ot kell elolvasnunk, amelyben Pál kihangsúlyozza az egyes szám jelentőségét az I Móz 22,18-ban említett „te magod”-ról szólva. Sok Szentháromság-hívő tudós legalább részben felismerte az egyes szám jelentőségét a Máté 28,19-ben. A református James Buswell professzor például kijelentette: „Az Atya, a Fiú és a Szent Lélek „neve” és nem „nevei” (ahogy az angol szabály megkövetelné - a ford.), amelyben keresztelkednünk kell úgy értendő, mint Jahveh, a három személyben egy Isten neve.”¹⁷ Az egyes számot helyesen értelmezte a professzor, habár az egyetlen név azonosítása helytelen. Jehova, vagy Jahweh Isten Ószövetségben kijelentett neve volt, de Isten Újszövetségben kijelentett neve, Jézus. A Jézus név azonban magában foglalja Jehova nevét is, mivel jelentése Jehova-Megváltó.

Atya, Fiú és Szent Lélek mind egyetlen Istent írnak le, a Máté 28,19 tehát egyszerűen az egyetlen Isten egyetlen nevére utalnak. Az Ószövetség azt ígérte, hogy eljön az idő, amikor Jehovának egy neve lesz és ez a név ismeretes lesz (Zak 14,9; Ésa 52,6). Tudjuk, hogy a Máté 28,19 egyetlen neve Jézus, mert Jézus az Atya neve (Ján 5,43; Zsid 1,4), a Fiú neve (Máté 1,21) és a Szent Lélek neve (Ján 14,26). Az újszövetségi egyház megértette ezt, mert Jézus Krisztus nevében keresztelt (Ap Csel 2,38; 8,16; 10,48; 19,5; I Kor 1,13). Máté maga is jóváhagyta ezt a magyarázatot, azzal, hogy kiállt Péterrel és a többi apostollal Pünkösdkor, amikor Péter megparancsolta az embereknek, hogy keresztelkedjenek meg Jézus Krisztus nevében (Ap Csel 2,14-38).

Néhányan azt állítják, az Ap Csel valójában nem azt jelenti, hogy Jézus neve hangosan kimondva keresztelkedés formájának része. Ez azonban úgy hangzik, mint kísérlet a nyelv kifacsarására annak érdekében, hogy eleget tegyenek egy hibás tannak, illetve gyakorlatnak. Az Ap Csel 22,16 azt mondja: „Kelj fel és keresztelkedjél meg és mosd le a te bűneidet, segítségül híván az Úrnak nevét.” A *Bővített Bibliában* így áll: „Kelj fel és keresztelkedjél meg, és az Úr nevének segítségül hívásával mosd le bűneidet.” Ez az Igevers azt jelzi, hogy Jézus nevét hangosan kimondták a keresztelkedéskor. A Jak 2,7 azt mondja: „Nem ők káromolják-e azt a szép nevet, amelyről neveztek?” A görög megfogalmazás arra utal, hogy ez a név ki volt mondva a

keresztényekre egy bizonyos időpontban. Egy másik angol fordítás tehát így szól: „Nem ők-e azok, akik rágalomazzák és káromolják azt a gyönyörű nevet, amely által megkülönböztettek és amelyet segítségül hívtatok (Krisztus nevét a keresztségben)?”

Arra példaképpen, hogy mit jelent a „Jézus nevében” kifejezés, elegendő, ha megnézzük a szanta ember meggyógyításának történetét az Ap Csel 3-ban. Jézus azt mondta, hogy imádkozunk a betegekért az Ő nevében (Márk 16,17-18), és Péter kijelentette, hogy a szanta ember Jézus neve által gyógyult meg (Ap Csel 4,10). Miképpen történt ez? Péter ténylegesen kimondta a szavakat: „Jézus Krisztus nevében” (Ap Csel 3,6). Jézus nevének hit által való segítségül hívása eredményezte a gyógyuláshoz. A név hatalmat, vagy tekintélyt jelöl, de ez a jelentése mit sem von le abból a tényből, hogy Péter hangosan hívta segítségül Jézus nevét a gyógyulás véghezviteléhez.

Amennyiben az a sok Igevers az Ap Csel-ben, melyek a Jézus nevében történő vízkeresztséget írja le, nem keresztkedési formulát ad meg, akkor ugyanúgy igaz, hogy a Máté 28,19 sem egy formula arra nézve. Ez a magyarázat keresztkedési formula nélkül hagyná az egyházat, így nem lenne megkülönböztetve a keresztény keresztkedés a zsidó prozelita és a pogány keresztségektől. Az Úr azonban nem hagyott minket keresztkedési formula nélkül; az egyház helyesen követte Jézus által a Máté 28,19-ben megadott utasításokat, amikor az apostolok Jézus nevét használták a vízkeresztségben.

Sok enciklopédia és egyháztörténész megegyezik abban, hogy az eredeti keresztkedési formula a korai egyháztörténetben a „Jézus nevében” való bemeztkezés volt. Például Otto Heick, a lutheránus professzor azt mondja: „A keresztkelés először Jézus nevében történt, de fokozatosan áttértek a három személyben egy Isten: Atya, Fiú, Szent Lélek megnevezéséhez.”¹⁸ Ez nem a toll félrecsúsztása volt, mert később megerősítette nézetét: „A keresztség először Jézus nevében történt.”¹⁹

A Máté 28,19-ben szereplő egyetlen név illetően magyarázata a helytálló, ha figyelembe vesszük Jézus további szavait azon események leírására, amelyeknek ez is részét képezi. A Máté 28,18-19-ben Jézus kijelenti: „Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön. Elmenvén azért tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket... nevében.” Más szavakkal kifejezve Jézus azt mondta: „Enyém minden hatalom, azért az én nevemben kereszteljétek.” Elfordítanánk az Igevers logikáját, ha ilyen értelemben olvasnánk: „Enyém minden hatalom, azért kereszteljétek három különböző személy nevében.” A Nagy Küldetés parancsának többi feljegyzéseiben Jézus neve markánsan kiemelkedik (Már 16,17; Luk 24,47). Máténál „Atya, Fiú és Szent Lélek neve”, Márknál „az én nevemben” és Lukácsnál „az ő nevében” mind Jézus névére utalnak.

Ne feledjük el, hogy a vízkeresztségre a múltbeli bűnös életünk lemosása miatt van szükség; a „bűnök bocsánata” a célja (Ap Csel 2,38). Mivel Jézus neve az egyetlen megtartó név (Ap Csel 2,38), logikus, hogy ezt a nevet kell használnunk a keresztségkor. Jézus Maga kapcsolja össze a bűnök bocsánatát az Ő nevével: „És prédikáltatni az ő nevében a megtérésnek és a bűnök bocsánatának minden pogányok között, Jeruzsálemtől elkezdve.” (Luk 24,47).

A Máté 28,19 nem tanít három személyről az egy Istenben, hanem Isten három címét írja le, amelynek mindegyike Jézus Krisztusra vonatkozik. E címek összefoglalják Isten különféle szerepeit, vagy kinyilatkoztatásának módjait; az egyes számban álló „név” Isten egyetlen névére összpontosít, amelyet az Újszövetségben kijelentett. Ez a név Jézus.

Méginkább megvilágítja a magyarázatot, mely szerint Isten neve Jézus, ha összevetjük a Jel 14,1-et a 22,3-4-gyel. Az Atyának az Istennek és a Báránynak egy neve van. A Bárány Jézus, tehát Jézus a neve az Istennek és az Atyának.

I Ján 5,7

„Mert hárman vannak, akik bizonyosságot tesznek a mennyben, az Atya, az Ige és a Szent Lélek: és ez a három egy.”

Noha ezt a Biblia-verset gyakran idézik azok, akik a három személyben egy Istent hiszik, ez az Ige valójában tagadja ezt a nézetet, hiszen kijelenti, hogy „ez a három egy”. Vannak, akik ezt a mondatot úgy magyarázzák, hogy egyik oly egységben, amiképpen a férj és feleség egy. Ám rá kell mutatnunk arra, hogy ez a nézet alapjában véve politeista. Ha az *egy* szó egységre utal és nem számszerű jelentése van, akkor az Istenség tekinthető úgy is, mint sok isten egységes tanácsban vagy kormányzásban. Ha a szó *egységet* jelent, akkor a verset így kellene olvasnunk: „És ez a három egységben van”.

Ugyancsak érdekes megjegyeznünk, hogy ez a vers nem említi a *Fiú* szót, hanem helyette az *Ige* megnevezést használja. Ha a *Fiú* volna az Istenség egyik elkülöníthető személyének sajátos neve és ez a vers e különálló személyekről kívánná tanítani, miért használja az *Ige* megnevezést a *Fiú* helyett? A *Fiú* elsősorban nem istenire utal, míg az *Ige* ellenben igen. Az Ige nem jobban elkülöníthető személy az Atyától, mint amennyire egy ember és annak szavai elkülöníthető személyek. Az Ige sokkal inkább az Isten elméjében létező terv, vagy gondolat, valamint az Isten kifejeződése.

Hasonlóképpen a Szent Lélek vagy Szent Szellem nem jobban elkülöníthető személy az Atyától, mint amennyire egy ember és annak lelke elkülöníthető személyek. A Szent Lélek azt írja le, micsoda az Isten. Az I Ján 5,7 kijelenti, hogy hárman tesznek bizonyosságot a mennyben; ez az, ahogyan Isten háromféle cselekvési módon bizonyosságot tesz Önmagáról azaz, háromféle módon kijelenti Magát. Legalább három mennyei szerepe van: Atya, Ige (nem Fiú) és Szent Lélek. Továbbá ez a három funkció egy Istent ír le: „ez a három egy.”*

Korlátozódik-e Isten három kinyilatkoztatási formára?

Ebben a fejezetben Isten három fő kinyilatkoztatását tárgyaltuk meg. Azt jelenti-e ez, hogy Isten erre a három funkcióra korlátozódik? Az Atya, Fiú és Szent Lélek magában foglalja mindazt, ami Isten? Habár e kinyilatkoztatások kiemelkedők az újszövetségi megváltás és üdvösség tervében, nem tűnik úgy, mintha Istent bármi is korlátozhatná erre a három szerepre, címre, vagy kinyilatkoztatásra. Isten sokféle módon nyilatkoztatta ki Magát az Ószövetségben. Kijelentette Magát számos megtestesülés útján, beleértve az emberi és az angyali formákat (Lásd II. fejezetet). A Biblia sok más nevet és címet használ Istenre vonatkoztatva. Például az ÚR (Jehova) és

* Az imént megmagyaráztuk az I Ján 5,7 Igéjét oly módon, amely összhangban áll a Biblia többi részével. Létezik azonban egy gyakorlatilag kimondatlan egyetértés a Biblia tudósok körében, mely szerint ez a vers valójában egyáltalán nem része a bibliának! Minden jelentős fordítás a King James megjelenése óta kihagyta ezt a verset, beleértve a mai modern fordításokat is. Ugyancsak nem található meg az általánosan elfogadott görög szövegben (Nestle szövege). Az újfordítású angol Biblia így adja vissza az I Ján 5,7-8-at: "Mert hárman vannak, akik bizonyosságot tesznek: a Lélek, a víz és a vér; és ezek egyetértésben vannak."

A King James fordítás csupán azért tartalmazza a 7. verset, mert az Erasmus által szerkesztett 1522-es görög szövegű kiadásban benne volt. Erasmus eredetileg kihagyta ezt az Igeverset 1516-os és 1519-es kiadásából, mivel 5000 görög kézirat közül egyikben sem találta, csupán a *Vulgáta* késői kéziratában - a latin változatban, amelyet akkoriban a Római Katolikus Egyház használt. Amikor a Katolikus Egyház nyomást gyakorolt Erasmusra, hogy foglalja bele kiadásába ezt a verset, megígérte, hogy beleveszi, amennyiben egyetlen olyan görög kéziratot talál, amely tartalmazza. Végül elérték egyet, így Erasmus vonakodva bár, de belefoglalta a kiadásba a verset, noha a kézirat keletkezési ideje 1520 volt. (Lásd Norman Geisler és William Nix: *A General Introduction to the Bible*, (Általános bevezetés a Bibliába) Chicago: Moody Press, 1968, 370. old.) Ilyen ismeretek birtokában valószínűnek látszik, hogy néhány túlbuzgó másoló látván a "hárman tesznek bizonyosságot" mondatot elhatározta, hogy hozzáfűzi saját kis tanítását. Természetesen a kérdéses igevers egyáltalán nem függött össze János itt tárgyalt témájával és megszakította annak logikus eszmefuttatását.

Noha minden bizonyíték arra vall, hogy ez az igevers nem volt eredetileg az I Ján része, Isten rajta tartotta oltalmazó és megőrző kezét saját Igéjén. Az emberi erőfeszítések ellenére Isten nem engedte meg, hogy az igevers ellent mondjon Igéjének. Akár úgy hiszi valaki, hogy az I Ján 5,7 eredetileg is a Biblia része volt, akár úgy, hogy későbbi betoldás, semmiképpen nem tanítja azt, hogy Isten három személyű, hanem inkább megerősíti a Biblia tanítását az egyetlen, oszthatatlan Istenről, Aki különböző módokon nyilatkoztatja ki Magát.

az Úr megnevezések gyakran tűnnek fel a Biblia lapjain. Isten sok más tekintetben is kijelentette Magát az embernek. Például Ő Király, Úr, Völegény, Férj, Testvér, Apostol, Főpap, Bárány, Pásztor és Ige. Míg az Atya, Fiú és Szent Lélek Isten három fontos funkcióját, címét vagy kinyilatkoztatását jelöli, Ő nem korlátozódik erre a háromra, és azt sem jelenti, hogy a hármas számnak különleges jelentősége van Isten szempontjából.

Az Atya, Fiú és Szent Lélek népszerű magyarázata az, hogy egy Isten van, Aki kijelentette Magát, mint Atya, a teremtésben, mint Fiú a megváltásban és mint Szent Lélek az újjáteremtésben. E három kinyilatkoztatás felismerése nem foglalja magában azt, hogy Isten három kinyilatkoztatásra korlátozódik, vagy, hogy az Isten természetében háromság létezik. Mi több, nincs határozott megkülönböztetés egyik, vagy másik kinyilatkoztatás között. Például Isten volt a Szent Lélek hajdan a teremtéskor és felhasználta Lelki mivoltát a teremtésben (I Móz 1,2). Továbbá Isten felhasználta Fiúi mivoltát - mint Fiú, függött a Fiúságra vonatkozó Saját jövőbeni tervétől - amelyet a teremtéskor fektetett le (Zsid 1,2). (A Fiú és a teremtés tárgyalását lásd az V. fejezetben az I Móz 1,26 tárgyalását pedig a VII. fejezetben.) Isten a mi Atyánk az újjáteremtésben, csakúgy, mint a teremtésben, mert az újjászületés által Isten lelki gyermekei lettünk.

Nem szoríthatjuk Istent három, vagy bármely más számú sajátos funkcióra, vagy címre. Sem pedig nem oszthatjuk fel élesen, mivel Ő egy. Még címei és funkciói is fedik egymást. Sokféle módon kinyilatkoztathatja Magát, de Ő egy, egyetlen lény.

Milyen címmel illethetjük tehát Istent, ha mindazt le akarjuk írni, ami Ő? Melyik név az, amely magában foglalja Isten számtalan funkcióját és tulajdonságát? Természetesen használhatjuk egyszerűen az *Isten* kifejezést, vagy az ószövetségi *Jehova* nevét. Van azonban egy új neve, amelyet kijelentett nekünk - Jézus neve. Amikor Jézus nevét használjuk, ebben a névben benne foglalunk mindent, ami Isten. Jézus az Atya, a Fiú és a Lélek. Jézus magában foglalja Jehova valamennyi összetett nevét. Ami funkció, vagy kinyilatkoztatás Istennek tulajdonítható, az mind benne van Jézusban (Kol 2,9). Használhatjuk Jézus nevét Magára Istenre, mert Isten jellemének tulajdonságainak és Önmagáról szóló kinyilatkoztatásának teljességét jelöli.

Összefoglalás

A Biblia úgy beszél az Atyáról, a Fiúról és a Szent Lélekről, mint Isten különféle kinyilatkoztatásairól, szerepeiről, módjairól, címeiről, tulajdonságairól és emberhez való viszonyulásairól, vagy az egyetlen Isten funkcióiról, de nem úgy utal az Atyára, Fiúra és Szent Lélekre, mint három személyre, egyéniségre, akaratra, gondolkodásmódra vagy Istenre. Isten mindnyájunk Atyja és egyedi módon Atyja az ember Jézus Krisztusnak. Isten kinyilatkoztatta Magát testben, Jézus Krisztus személyében, Akit az Ige Isten Fiának nevez. Istent Szent Léleknek is nevezi a Szentírás, amellyel kihangsúlyozza az Ő tevékenységét az életekben és az emberiség tekintetében.

Isten nem korlátozható e három kinyilatkoztatásra; az egyetlen Isten dicsőséges kijelentésében azonban az Újszövetség következetes marad az Ószövetség szigorú monoteizmusához. Mi több, a Biblia úgy jeleníti meg Jézust, mint az Atyát, a Fiút és a Szent Lelket. Jézus nem csupán egyik kinyilatkoztatása az Istenségben lévő a három személynek, hanem Ő az Atya, az ószövetségi Jehova megtestesülése. Valóban Jézusban lakozik az Istenség egész teljessége testileg.

Ószövetségi magyarázatok

A korábbi fejezetekben feltártuk az Istenről szóló alapvető bibliai igazságokat. Megállapítottuk, hogy Ő lényegében egy és hogy Isten teljessége Jézusban lakozik. Ebben a fejezetben néhány olyan ószövetségi Igehelyet veszünk tanulmány alá, amelyekkel némely szentháromság-hívó megpróbál ellene mondani ennek az igazságnak. Vizsgálatunk közben rá fogunk mutatni arra, hogy ezek nem csak nem mondanak ellent, hanem inkább harmonizálnak a Biblia egyéb részeivel. A VIII. és a IX. fejezetben hasonló tanulmányt végzünk a Szentírás néhány újszövetségi versét illetően.

Elohim

Istenre vonatkozóan a leggyakrabban használt héber megnevezés *Elohim*. Ez az eredeti szó csaknem minden ószövetségi Igeversben, ahol a fordításban az *Isten* szót olvassuk. Ez a héber *Eloah* szó többes számú alakja, amelynek jelentése Isten, vagy Istenség.

A legtöbb tudós egyetért abban, hogy a többes számú *Elohim* használata Isten nagyságát, tulajdonságainak többességét jelzi; nem utal személyek, vagy személyiségek többességére. A zsidók természetesen nem tekintették úgy ezt a többes számot, mint amely veszélyezteteti szigorú monoteizmusukat. Flanders és Cresson megmagyarázza, hogy a többes szám használatának a héberben meghatározott funkciója van, amely nem többes számot jelöl: „Az Elohim szó többes számú alak. A héberek többes számba teszik főneveiket, ha nagyságot és fennséget akarnak kifejezni.”²⁰

A Biblia maga jelenti ki, hogy az *Elohim* többes számú alak egyetlen értelmezési módja, hogy Isten fennségét jelzi és nem az Istenség többes voltát azáltal, hogy ragaszkodik Isten egyetlenségéhez és az *Elohim* szót oly esetekben használja, amikor határozottan egyetlen személyt vagy személyiséget kíván mutatni. Például az *Elohim* azonosítja Isten egyes számú kinyilatkoztatását emberi formában Jákób számára (I Móz 32,30). Az izraeliták az *elohim* szót használták az aranyborjú megnevezésére, amelyet a pusztában készítettek maguknak (II Móz 32,1; 4; 8; 23; 31), a bibliai feljegyzés ennek ellenére világossá teszi, hogy csak egy aranyborjú volt (II Móz 32,4; 5; 8; 19,20; 24; 35). Az Ószövetség gyakran használja az *elohim* megnevezést egyes számú pogány istenek megjelölésére, mint Baál-Berit (Bír 8,33), Kámos (Bír 11,24), Dágon (Bír 16,23), Baálzebub (II Kir 1,2-3) és Nisrók II Kir 19,37). A Biblia még Jézus Krisztusra is vonatkoztatja az *Elohim* megnevezést (Zsolt 45,7; Zak 12,8-10; 14,5), és ebben az esetben senki nem állítja a személyek többességét Jézusban. Ugyanígy az *Elohim* szó az Istenségben sem jelez három személyt. Egyetlen *Elohim*nek nevezett lény küzdött Jákóbbal, egyetlen aranyborjút hívtak *elohim*nak és egy Jézus Krisztus Isten, Aki kinyilatkoztatta Magát testben.

I Mózes 1,26

„*És monda Isten: Teremtsünk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra.*”

Miért használ ez a vers többes számot Istenre vonatkozólag? Mielőtt válaszolnánk erre, jegezzük meg, hogy a Biblia több százszor alkalmaz egyes számot Istenre. A közvetlenül utána írott vers egyes számot használ. hogy bemutassa, miként töltötte be Isten a 26. versben mondotakat: „Teremté tehát az Isten az embert az ő képére” (I Móz 1,27). Az I Móz 2,7 kijelenti: „És formálta vala az Úr Isten az embert...” Egyeztetnünk kell az 1,26 Ige többes számát az 1,27 és a 2,7 Igék egyes számával. Ugyancsak meg kell néznünk az Isten képmására alkotott terem-

ményt, az embert. Tekintet nélkül arra, hogy miképpen állítjuk fel az embert összetevő dolgokat, azt kell látnunk, hogy az embernek határozottan csak egy személyisége és akarata van. Ez azt jelzi, hogy a Teremtő, akinek az ember a képmása, ugyancsak egyetlen lény, egy személyiséggel és akarral.

Az olyan magyarázatok, melyek több mint egy személyt tulajdonítanak, vagy engednek fel-tételezni Istennek, számos bonyodalomba ütköznek. Az Ésa 44,24 azt mondja, hogy az ÚR egyedül teremtette a mennyet és a földet Magától szélesítette ki. A Mal 2,10 szerint csak egy Teremtő volt. Továbbá, ha az I Móz 1,26 többes száma Isten Fiára utal, miként egyeztetjük ezt az-zal, a bibliai feljegyzéssel, mely szerint Isten Fia csak kb. négyezer évvel később született meg Betlehemben. A Fiú asszonytól lett (Gal 4,4); ha a Fiú jelen volt már kezdetben, ki volt az any-ja? Ha a Fiú csupán szellemi lény még akkor, ki volt a szellemi anyja?

Mivel az I Móz 1,26 nem jelenthet két vagy több személyt az istenségben, akkor mit jelent tehát? A zsidók hagyományosan úgy értelmezik, hogy Isten az angyalokhoz szól a teremtés-kor²¹. Ez nem azt jelenti, hogy az angyalok ténylegesen részt vettek a teremtésben, hanem hogy Isten tudatta velük terveit és számot tartott elismerésük és tiszteletük megnyilatkozására. Lega-lább egy esetben még olvashatunk arról, hogy Isten az angyalokkal beszél és véleményüket kéri terve kivitelezésében (I Kir 22,19-22). Tudjuk, hogy az angyalok jelen voltak a teremtésnél (Jób 38,4-7).

Más magyarázatok azt sugallják, hogy az I Móz 1,26 egyszerűen úgy írja le Istent, mint Aki saját elgondolásával tanácskozik. Az Ef 1,11 alátámasztja ezt a nézetet, mondván, hogy Isten „mindent az ő akaratjának tanácsából cselekszik.” Hasonlattal élve olyan ez, mint amikor az ember így szól magában: „Nézzük csak”, még akkor is, ha csupán egymaga tervez.

Magyarázzák ezt az Igeverset úgy is, mint a fennség jelzőjét, vagy irodalmi többest, oly módon, ahogyan a formális szóhasználatban és írásban a beszélő vagy író gyakran utal többes számban önmagára, különösen ha az illető királyi személy. A királyi többes használatára idézhe-tünk bibliai példákat, hogy ennek gyakorlatát illusztráljuk. Dániel például azt mondta Nabuko-donozor királynak: „Ez az álom, és értelmét is megmondjuk a királynak”, noha Dániel egyedül közölte a magyarázatot a királlyal (Dán 2,36). Artaxerxes király váltakozva utal magára egyes és többes számban levelezései során. Egyszer azt írja: „A levél, melyet hozzánk küldtetek, világ-o-san felolvastatott előttem.” (Ezsdrás 4,18). Az Ezsdráshoz írott levelében Artaxerxes az egyik mondatban egyes számban szól magáról „adok” (Ezsd 7,13), más helyen pedig így ír „tudatjuk” (Ezsd 7,24).

Az I Móz 1,26 többes száma hasonló lehet a többes számú *Elohim* rendeltetéséhez, azaz Is-ten nagyságát és fenségét jelzi, vagy pedig tulajdonságainak sokaságát. Más szavakkal a többes számú névmás egyszerűen csak igazodik a többes számú *Elohim* főnévhez és helyettesíti azt.

Még egy magyarázat létezik, mely szerint ez az Igevers leírja, hogy Isten előre tudott a Fiú majdani eljövételéről, így a zsoltárokhoz hasonlóan prófétai Igeverssel állunk szemben. Ne fe-ledkezzünk meg arról, hogy Isten nem időben él. Tervei az Ő számára valóságok, még ha azok csupán a jövő eseményei a mi szemszögünkben nézve. Előhívja azokat a dolgokat, amelyek nin-csenek, mint meglevőket (Róm 4,17). Egy nap nála olyan, mint ezer év és ezer év, mint egy nap (II Péter 3,8). Terve - az Ige - kezdettől létezett Isten elgondolásában (Ján 1,1). Isten szemével nézve a Bárány már megöletett a világ megalapítása előtt (I Péter 1,19-20; Jel 13,8). Nem meg-lepő, hogy Isten túllát az idő korlátjain és prófétai kijelentést címez a Fiúhoz. A Róma 5,14 azt mondja, hogy Ádám annak a képre teremtett, Aki eljövendő volt, az pedig Jézus Krisztus. Amikor Isten megteremtette Ádámot, a megtestesülés gondolata már ott volt elméjében és ennek az elgondolásnak megfelelően formálta meg az embert.

Lépünk tovább e gondolatmenetben a Zsid 1,1-2-höz, amely azt mondja, hogy Isten a vilá-got a Fiú által teremtette. Hogyan történhetett ez, amikor a Fiú nem létezett az idő egy bizonyos pillanatáig, amely jóval a teremtés után következett be (Zsid 1,5,6). (Lásd V. fejezet). John Mil-ler nézetét kifejtve (idézetét lásd az V. fejezetben), Isten felhasználta a Fiúságot a világ megfor-málásakor. Ily módon mindent Krisztus jövőbeni eljövetele fényében alkotott meg. Noha nem

vette Magára az emberi természetet amíg el nem következett az idő teljessége, kezdettől fogva létezett ez a szándék tervében és ennek megfelelően tevékenykedett kezdettől fogva. A jövőbeni Fiú képére teremtette meg az embert, megteremtve mégpedig úgy, hogy habár az ember bűnbe esik, az eljövendő Fiúság módot nyújtson neki az üdvösségre.

Isten megteremtette az embert kezdetben, hogy az ember szeresse és imádjja Őt (Ésa 43,7; Jel 4,11). Minthogy azonban mindent előre tud, tudta azt is, hogy az ember bűnbe fog esni. Ez keresztülhúzza Isten tervét az emberre vonatkozólag. Ha csupán ennyi lett volna a jövő, Isten soha nem teremtette volna meg az embert. Isten elgondolásában azonban készen állt a megtestesülés és az üdvösség terve, Krisztus engesztelő halála útján. Így noha Isten tudta, hogy az ember bűnbe esik, tudta azt is, hogy Isten Fia által módja lesz a helyreállításra és betöltheti Isten eredeti célját. Nyilvánvaló tehát, hogy amikor Isten megteremtette az embert, elgondolásában már ott volt a Fiú jövőbeni eljövetele. Ilyen értelemben teremtette a Fiú által, vagy a Fiúra nézve a világot, mivel a Fiú nélkül Isten egész célja az ember megteremtésével kudarcot vallott volna.

Összefoglalva tehát az I Móz 1,26 nem jelenthet az Istenségben levő többest, mert ellentmondana a Szentírás többi részével. Bemutattunk számos egyéb, a Szentírással egyező magyarázatot. 1) A zsidók és sok keresztény úgy értelmezi, hogy ez a kijelentés az angyaloknak van címezve. Sok más keresztény úgy tekinti, (2) mint annak leírását, hogy Isten saját akaratával tanácskozik, (3) mint királyi, vagy irodalmi többest, (4) mint ahol a névmást egyszerűen egyeztetni a Biblia az *Elohim* főnévvel, (5) vagy pedig prófétai utalást Isten Fiának jövőbeni megtestesülésére.

Más többes számú névmások

Néhány más ószövetségi Igevers is használ többes számú névmást Istenre vonatkozólag: az I Móz 3,22; 11,7; és Ésa 6,8. Eme Igeversek elolvasása nyomán azt látjuk, hogy minden probléma nélkül vehetjük őket utalásnak Istenre és az angyalokra vonatkozólag (mindhárom verset), vagy lehetséges Istenre és az igazakra vonatkoztatni (Ésa 6,8). Az első négy magyarázat közül bármelyik kielégítő módon megmagyarázhatja az I Móz 1,26 többes számát.

Az egy jelentése (Héberül: *Echad*)

A Biblia szilárdan állítja, hogy Isten egy (V Móz 6,4). Néhány szentháromság-hívő ezt úgy értelmezi, hogy egységességre nézve egy, nem pedig szám szerint. E nézet alátámasztására a héber *echad* szó jelentésére utalnak, amelyet a Biblia az egy Isten fogalmával kapcsolatban használ. A szó kétségtelenül egyaránt jelenthet egységbeli és szám szerint értendő egyet, hiszen Strong is így határozza ezt meg: „egység, egy, első”. A bibliai példák, amelyek ezt a szót abszolút szám szerinti egy értelmében használják, eloszlatnak minden félreértést: a kánaánita királyok felsorolásakor mindegyik az *echad* szóval van jelölve (Józs 12,9-24); Mikeás próféta esetében (I Kir 22,8); Ábrahám esetében (Ezékiel 33,24); a kapuk felsorolásánál mindegyikhez az *echad* szó kapcsolódik (Ezék 48,31-34); ugyancsak így van Mihály angyal esetében (Dán 10,13). Természetesen a fenti példák mindegyikében az *echad* szám szerint jelent egyet. Sok ószövetségi Igehely fényében, melyek egyértelmű kifejezésekkel írják le Isten abszolút egyetlenségét (Lásd I. fejezet, különös tekintettel az Ésaíasban lévő utalásokra), magától értetődő, hogy az *echad* szó Istenre alkalmazva lényének abszolút szám szerinti egyetlenségét jelenti. Amennyiben az *echad* szó az egység fogalmát jelzi, úgy csakis Isten tulajdonságainak többségére utalhat, nem pedig egységben működő, elkülöníthető személyekre.

Ha az *echad* nem szám szerint jelent egyet, akkor a politeizmus ösvényére jutunk, hiszen három (vagy több) egymástól elkülöníthető isten lehet egységben elgondolás és cél tekintetében. Az Ószövetségből azonban világosan kitűnik a szándék, hogy elutasítsa a politeizmust, és az *echad* szót szám szerinti egy értelmében használja.

Megtestesülések

A megtestesülésen Isten látható kinyilatkoztatását értjük (Lásd II. fejezet). Mivel Isten mindenütt jelenvaló, egyidejűleg különböző embereknek, különböző helyeken is ki tudja magát nyilatkoztatni. Nem vonja maga után a többisten-hit fogalmát, hogy megmagyarázzuk bármely megtestesülését; az egyetlen Isten kinyilatkoztathatja Magát bármely formában, bármikor és bárhol.

Vizsgáljunk meg néhány sajátos megtestesülést, vagy feltételezett megtestesülést, amely gyakran használatos az Istenségben több személyt valló nézet alátámasztására.

Megjelenés Ábrahámnak

Az I Móz 18,1 elbeszéli, hogy Jehova megjelent Ábrahámnak a Mamré tölgyesében. A 2. versben azt olvassuk: Ábrahám felemelte tekintetét és három férfit látott. Néhány szentháromság-hívő ezzel a három „férfival” próbálja bizonyítani az Istenben lévő Szentháromságot. A 22. vers azonban arról számol be, hogy a „férfiak” közül kettő otthagya Ábrahámot és tovább ment Sodomá felé, míg Jehova egy kevés ideig még Ábrahámmal maradt, hogy beszélgessen vele. Ki volt a másik két férfi? Az I Móz 19,1 azt mondja, hogy két angyal érkezett azon az éjszakán Sodomába. Nyilvánvaló, hogy a három emberi megtestesülés, amely Ábrahámnak megjelent, Jehova és két angyala volt.

Némely magyarázat szerint az I Móz 19,24 két személyt említ: „És bocsáta az Úr Sodomára és Gomorára kénköves és tüzes esőt az Úrtól az égből.” Ez azonban nem jelent egy URat a földön, aki egy másik URat kér a mennyből, hogy bocsásson le tüzet, mivel csak egy ÚR van (V Móz 6,4). Ez sokkal inkább az állítás újbóli megerősítésére példa. Sok ószövetségi Igeversben fordul elő, hogy egy gondolatot két különböző módon találunk kifejezve, úgy mint a terv irodalmi megfogalmazását és mint annak kihangsúlyozását. Semmi bizonyíték nincs arra nézve, hogy Isten Ábrahámnak való ideiglenes megtestesülése után még ott időzött, majd Sodomába ment volna, hogy megtekintse annak elpusztulását. A Biblia csupán annyit mond, hogy a két angyal ment el Sodomába. Az Új Nemzetközi Fordítás angol szövege még világosabbá teszi, hogy az I Móz 19,24 egyszerűen ugyanazt a kijelentést ismétli meg kétféle módon: „Akkor az ÚR kénköves tüzes esőt bocsátott Sodomára és Gomorára - az Úrtól az égből.” Jegyezzük meg, hogy mindkét állítás úgy írja le az URat, mint egyetlen lényt, aki egy bizonyos helyen - a mennyben - tesz egy bizonyos dolgot; tüzes esőt bocsát le a földre.

Az ÚR angyala

A II. fejezetben már szoltunk erről a témáról. Sok Igevers, amely az ÚR angyalának látogatásáról számol be, egyúttal azt is jelzi, hogy ez az angyal valójában Maga Jehova volt. Ez nem okozhat problémát; Isten számára nem jelent gondot angyali formában kinyilatkoztatni Magát.

Néhány Igevers úgy írja le az ÚR angyalát, mint az ÚRtól különálló lényt. Ezek az Igeversek tehát szó szerinti angyalra kell hogy utaljanak, ahogyan az „ÚR angyala” szerepelhet más Igeversekben is. Valóban lehetséges a legtöbb (vannak akik úgy vélik valamennyi) „ÚR angyala” meghatározást szó szerinti angyalra értelmezni nem pedig Isten kinyilatkoztatására. E nézőpont szerint azok az Igeversek, amelyek az ÚR cselekedeteit egy angyalnak tulajdonítják, nem azonosítják az angyalt Magával az Úrral. Ehelyett úgy értelmezik őket, hogy az ÚR cselekedeteit egy angyal által viszi végbe. Például az Úr szólt, vagy az ÚR megjelent azáltal, hogy elküldött egy angyalt, aki szólt, vagy megjelent.

Tehát kétféle módon lehet magyarázni az „ÚR angyalá”-t említő Igerészeket, hogy azok megegyezzenek az egyetlen Isten fogalmával. Először egyet kell értenünk abban, hogy az ÚR angyala némely Igeversekben Isten kinyilatkoztatása, míg azokban az Igeversekben, ahol vilá-

gosan két lényről van szó, csupán egy angyal. Vagylagosan elfogadhatjuk, hogy az ÚR angyala nem Isten valamely tényleges kinyilatkoztatását jelöli, hanem csupán egy angyalról beszél, aki Isten szószólója és küldötteként cselekszik. Az angyal szó héber és görög megfelelője egyszerűen azt jelenti, hogy küldött.

Van egy érdekes probléma azon esemény körül, amikor az ÚR angyala megjelent Dávidnak Arauna szérűjén (II Sám 24,16-17; I Krón 21,15-30; II Krón 3,1). A II Sám 24,16-17 egyértelműen úgy írja le az ÚR angyalát, mint az ÚRtól különálló lényt, a II Krónikák Igeverse szerint mégis az ÚR volt az, Aki megjelent Dávidnak. Háromféle módon egyeztetethetjük ezt össze. Először meg kell jegyeznünk, hogy „az ÚR” szó a II Krón 3,1-ben az angol King James Bibliában dőlt betűvel van szedve, a magyar Károli fordítás pedig nem is tartalmazza. A dőlt betűk azt jelentik, hogy a fordító olyan szót helyezett el a mondatban, amely voltaképpen nincs benne az eredeti szövegben, de vagy oda kívánczik, vagy a nyelv helyessége megköveteli, hogy benne legyen a mondatban. A mondat alanya valószínűleg „az ÚR angyala” és nem „az ÚR”. Másodszor hasonló magyarázatot alkalmazhatunk, mint a II. fejezetben, azaz helyes azt mondanunk, hogy az ÚR megjelent Dávidnak, amikor Dávidhoz küldte az Ő angyalát, mint ahogy helyes azt mondanunk, hogy az ÚR szólt valakivel, amikor egy angyal által beszélt, hallható hangon, vagy intuíció útján és nem közvetlenül intézett szót az illetőhöz látható megnyilatkozás formájában. Hasonló ez az olyan próféciákhoz, ahol az író, vagy a beszélő egyes szám első személyben szól, noha az üzenet forrása egyértelműen Isten. Harmadszor azt is mondhatjuk, hogy az angyal és az ÚR egyaránt megjelent Dávidnak, és az I Krónikák számol be az előző, a II Krón pedig a későbbi megjelenésről. Bárhogyan is magyarázzuk, ezek az Igeversek nem beszélhetnek egy ÚRnál többről.

A legösszetettebb Igerészt az ÚR angyaláról Zakariás könyvében találjuk. Zak 1,7-17 leírja a próféta látomását. Látott egy férfit veres lovon, mirtus-fák között állani. A férfit, aki a mirtus-fák között állt, az ÚR angyalával azonosítja. Feltehetően az angyal volt az, aki beszélt Zakariással, ám vannak, akik úgy vélik, két angyal volt jelen. Bárhogyan is történt, az ÚR angyala szólt az ÚRhoz és az ÚR válaszolt is neki (12-13. vers), ami azt bizonyítja, hogy az ÚR angyala nem Maga az ÚR, legalábbis ebben az Igerészben nem. Akkor az angyal Zakariáshoz intézte szavait és közölte vele, amit az ÚR mondott (14-17. vers). Az angyal tehát nem az ÚR volt; egyszerűen úgy tett, ahogyan egy küldött cselekszik és megismételte az ÚR szavait. Zakariás *Uram*-nak nevezi az angyalt (9. vers, a héber *adon* szóval, amelynek jelentése mester, vagy uralkodó), de nem nevezi Úrnak (*Adonai*) vagy ÚRnak (Yahveh vagy Jehova). Az *úr* cím természetesen nem kizárólag Istenre vonatkozatható, mint például a *Úr* és az *ÚR* címek; hiszen egy embert is megszólíthatunk *úr* címmel (I Móz 24,18).

A Zak 1,18-21 két másik látomást is leír. A négy szarvról szóló látomásában Zakariás feltesz egy kérdést, az angyal válaszol rá, az ÚR pedig ad egy látomást négy ácsról (18-20. vers). Zakariás újabb kérdést tesz fel és „ő” válaszol (21. vers). A 21. versben szereplő „ő” ugyanaz az angyal, aki mindvégig beszélt - ugyanaz az „ő”, aki a 19. versben is szerepel. Ha a 21. versben szereplő „ő” ténylegesen az ÚR, akkor az ÚR beszélt a másik a versben is az angyalon keresztül. Ebben az Igerészben tehát az ÚR adta a látomást és az angyal adta meg annak magyarázatát. Ez nem vonja magával, hogy az angyal Isten volna.

A Zak 2,1-13-ban találunk egy másik angyalt, aki az ÚR szavát közölte az első angyallal Zakariás füle hallatára. Ez ismét nem azt jelenti, hogy a második angyal Isten lett volna, csupán azt, hogy átadta Isten üzenetét. Ez mutatja, hogy az első angyal bizonyosan nem Isten volt, más különben már tudta volna, mit tartalmaz Isten üzenete.

A Zak 3,1-10 új helyzetet tár elénk. Először Josua, a főpap áll az ÚR angyala és a Sátán előtt (1. vers). „És mondá az Úr a Sátánnak: Dorgáljon meg téged az Úr, te Sátán.” (2. vers). A legkönnyebb módja eme Ige magyarázatának, ha azt mondjuk, a próféta írása szerint a „mondá az Úr” azt jelenti: Mondá az ÚR az angyal által. Ezért hangzanak így a kimondott szavak: „dorgáljon meg téged az ÚR”, „megdorgállak téged” helyett. A következő angyal úgy kezd beszélni Josuához, mintha ez az angyal lenne az Isten (3-4. vers). Valószínűleg ennek az a legkönnyebb

magyarázata, ha az angyalt, mint küldöttet tekintjük, aki Isten szavait szölte. Végül az Igerész még világosabbá teszi, hogy az angyal Isten küldötte, és nem Maga Isten, amikor az angyal ezt a kifejezést kezdi használni: „Ezt mondja a Seregeknek Ura” (6-10. vers).

A leglogikusabb magyarázatot a Zakariás könyvének angyalaira a következőképpen foglathatjuk össze. Az egész Zakariás könyve folyamán az ÚR angyala nem az ÚR, hanem az ÚRnak egy küldötte. Némelykor ez nyilvánvalóan kitűnik az angyal által használt kifejezésekből, mint például „így szól a Seregeknek Ura” míg más versek elhagyják ezt a minősítő, illetve magyarázó hozzáfűzést. Az ÚR beszél mindezen Igeversekben az angyalán keresztül. Vannak más lehetséges magyarázatok is, mint pl. a következő három: Az angyal nem az ÚR, de az ÚR nevével van felruházva; az angyal nem az ÚR az 1. és 2. fejezetekben, de a 3. fejezetben már igen; vagy az ÚR közvetlenül szól a Zak 3,2 és 3,4-ben, miközben az angyal szótlanul áll. Összefoglalva tehát nem szükséges, hogy Isten két személyét fogadjuk el az „ÚR angyala” megnevezések magyarázatához. A zsidóknak természetesen nem jelent problémát a ÚR angyalának összehangolása abszolút monoteista hitükkel.

A Fiú, és más utalások a Messiásra vonatkozólag

Számos utalást találunk a Fiúra vonatkozóan az Ószövetségben. Vajon jeleznek-e ezek kettőséget az Istenségben belül? Tesznek-e bizonyosságot egy korábban már létező Fiú mellett? Vizsgáljuk meg ezeket az Igeverseket, hogy a fenti kérdésekre választ adhassunk.

A Zsolt 2,2 szól az ÚRról és az Ő Felkentjéről. A Zsolt 2,7 azt mondja: „Törvényül hirdetem: Én fiam vagy te; én ma nemzettelek téged.” A Zsolt 8,4-5-ben olvasunk az ember fiáról. A Zsolt 45,7-8 és a Zsolt 110,1 ugyancsak jól ismert utalásokat tartalmaz Jézus Krisztusra vonatkozólag. Az előbbi úgy írja le Őt, mint egyaránt Istent és felkent embert, a másik pedig, mint Dávid Urát. A Péld 30,4, az Ésa 7,14 és Ésa 9,6 ugyancsak említést tesznek a Fiúról. E verseket olvasva azonban megmutatkozik, hogy prófétai természetű kijelentésekkel állunk szemben. A Zsidó levél 1. és 2. fejezete valamennyi fenti Zsoltár verset idézi, és úgy ír róluk, mint amelyek Jézus Krisztusban beteljesedett próféciaik.

A Zsoltárok Igeversei tehát nem társalgást írnak le két isteni személy között, hanem prófétikus ábrázolásai Istennek és az ember Krisztusnak. Úgy írják le Istent, mint nemzőjét és felkenőjét az ember Krisztusnak (Zsolt 2,2-7), az ember Krisztust pedig, mint alárendeltjét Isten akaratának és a bűnért való áldozatot (Zsolt 45,7-8), amelynek nyomán Isten megdicsőíti Őt és hatalmat ad Neki (Zsolt 110,1). Mindez akkor teljesedett be, amikor Isten kijelentette magát testben, mint Jézus Krisztus. (Más feltételezett társalgást az isteni személyek között a VIII. fejezetben tárgyalunk. A teljes magyarázat az „Isten jobbán” kifejezésre, amely a Zsolt 110,1-ben olvasható, a IX. fejezetben található meg.)

Az Ésaíasban található Igerészek egyértelműen prófétikusak, mivel jövő időben vannak. Összefoglalva a Fiúra vonatkozó ószövetségi utalások előre tekintenek a jövőbe, arra a napra, amikor a Fiú világra jön. Nem beszélnek két Istenről, sem két személyről az Istenségben, hanem arról az emberi mivoltáról szólnak, amelyben Isten meg fog testesülni. Hasonlóképpen más, Messiásra vonatkozó ószövetségi utalások is prófétikusak, bemutatván a Messiást mint egyaránt Isten és embert (Ésa 4,2; 42,1-7; Jer 23,4-8; 33,14-26; Mik 5,1-5; Zak 6,12-13). Bármilyen kettősség, amely kitűnhet a Biblia ezen verseiből, Isten és a Messiás emberi voltának megkülönböztetését jelzi.

A negyedik emberről a tüzes kemencében (Dán 3,25) a II. fejezetben olvasható tanulmány. Ez az Igerész nem Isten Fiára utal, Aki Mária méhében fogantatott, hanem egy angyalra, vagy valószínűleg (de ez kétséges) Isten egyik ideiglenes megtestesülésére.

Isten Igéje

Senki sem gondolhatja komolyan, hogy Isten Igéje az Ószövetségben az Istenség második személye. Isten Igéje az Ő része, amely nem választható külön Istentől. Isten Igéje nem vonatkozhat elkülöníthető személyre, ahogyan az ember szava sem jelenti azt, hogy az illető két személyből áll. A Zsolt 107,20 azt mondja: „Kibocsátá az Ő szavát...” Az Ésa 55,11-ben pedig ezt olvassuk: „Így lesz az én beszédem, amely a számból kimegy...” A Biblia ezen verseiből nyilvánvaló, hogy Isten Igéje olyasvalami, amely hozzátartozik Istenhez, egy kifejeződés, amely Tőle származik, nem pedig egy elkülöníthető személy az Istenségben.

Isten bölcsessége

Vannak, akik személyek megkülönböztetését látják Isten bölcsességének leírásában, különsképpen a Péld 1,20-33; 8,1-36 és 9,1-6 Igerésekben. Ezek az Igeversek azonban csupán megszemélyesítik a bölcsességet, azaz irodalmi vagy költői eszközt alkalmaznak. Sok más példából ismerős számunkra az irodalomból ez a mód, amikor a szerző megszemélyesít egy gondolatot, érzelmet, vagy egyéb, kézzel megfoghatatlan dolgot a nyomaték, a életszerűség és az ábrázolás kedvéért. A legnagyobb tévedés mibenléte azonnal szembetűnő, amikor megpróbálják a Biblia irodalmi megszemélyesítését a bölcsességre vonatkozóan az Istenben lévő személyekre való utalásnak tekinteni. A fentebbi Igeversek ugyanis, amelyek a bölcsességet megszemélyesítik, nőnemben beszélnek arról! Ha tehát a bölcsesség a második személy az Istenségben, akkor ez a második személy nőnemű.

A megfelelő mód arra, miként tekintsük a bölcsességet a Bibliában, ha azt Isten tulajdonságának fogjuk fel - Isten mindentudásának részeként. Ő használta bölcsességét a világ teremtésekor (Zsolt 136,5; Péld 3,19; Jer 10,12). Mint ahogy az ember bölcsessége sem elkülöníthető személy magától az embertől, úgy Isten bölcsessége sem elkülöníthető személy Istentől. A bölcsesség olyasvalami, amellyel Isten rendelkezik és amellyel felruházhat egy embert.

Természetesen mivel Krisztus a testben kinyilatkoztatott Isten, Isten minden bölcsessége Krisztusban lakozik (Kol 2,3). Ő Isten bölcsessége, ahogyan Ő Isten hatalma (I Kor 1,24). Ez nem azt jelenti, hogy Krisztus különválasztható személy Istentől, hanem azt, hogy Krisztusban lakozik Isten minden bölcsessége és hatalma (Isten más tulajdonságaival együtt). Krisztus által Isten kinyilatkoztatta bölcsességét és hatalmát az embereknek. A bölcsesség egyszerűen egy tulajdonsága Istennek, amely le van írva az Ószövetségben, és kijelentetett Krisztusban, az Újszövetségben.

Szent, Szent, Szent

Ez a háromszoros ismétlés az Ésa 6,3-ban lehet-e utalás valamiképpen arra, hogy Istenben háromság van? Nem találjuk túl hihetőnek ezt az elgondolást. A kétszeres vagy háromszoros ismétlés gyakori volt a héber irodalmi nyelvben, így gyakran előfordul a Szentírásban is. Alapvetően kihangsúlyozás céljából alkalmazzák. A Jer 22,29 például azt mondja: „Föld, föld, föld, halld meg az Úrnak szavát!” Természetesen ez a Biblia vers nem utal három földre. (Ha a *szent* hármas szó hármas ismétlésének bármi más jelentése van, akkor Isten múlt jelen és jövőbeni létezésére utal, ahogyan azt a Jel 4,8-ban találjuk). Következésképpen a „szent, szent, szent” erőteljesen hangsúlyozza Isten szentségét, nem pedig személyek többségét jelzi.

Az Isten és az ÚR szavak ismétlései

Jelent-e bizonyítékot a személyek többségére *Isten* vagy az *ÚR* ismétlése ugyanabban a versben, mint például a háromszoros (IV Móz 6,24-26; V Móz 6,4) és kétszeres ismétlések (I Móz 19,24; Dán 9,17; Hós 1,7)? E bibliai Igeversek elolvasása nyomán megmutatkozik, hogy nem jeleznek többséget az istenségen belül. Vizsgáljuk meg őket röviden.

A IV Móz 6,24-26 egyszerűen egy hármasság áldás. Az V Móz 6,4 kijelenti, hogy Isten egy. Ebben a versben az ismétlések közül kettő úgy hangzik, hogy az „ÚR Isten”. Jelent ez két személyt Istenben, valahányszor az *ÚR Isten* kifejezés feltűnik? Természetesen nem. Egyszerűen csak azonosítja az egy Istent, Aki nem más, mint az ÚR (Jehova), Izrael Istene. Már megvitattuk az I Móz 19,24-et ebben a fejezetben. A Dán 9,17-ben a próféta csupán harmadik személyben beszél Istenről, a Hós 1,7-ben pedig Isten beszél Magáról harmadik személyben. Ez nem szokatlan, hiszen Jézus is harmadik személyben beszél Magáról az Újszövetségben (Márk 8,38). Összefoglalva a Biblia minden Igeverse, amely ismétli az *Isten*, *Úr* szavakat, vagy Isten más elnevezéseit, gyakori és általános használat. Egyik sem utal több személyre az Istenségben.

Az ÚR Lelke

Számos ószövetségi Igerész tesz említést az ÚR Lelkéről. Ennek megértése nem okoz problémát, hiszen Isten Lélek. Az „ÚR Lelke kifejezés” csupán kihangsúlyozza, hogy ÚR Isten csakugyan Lélek. Továbbá kihangsúlyozza az ÚR munkáját az emberek között és az egyénekben. Nem jelzi személyek többségét jobban, mint amikor egy ember lelkéről beszélünk. Az ÚR világossá teszi ezt, amikor az „én lelkem” kifejezést használja.

Az ÚR Isten és az Ő Lelke

Az Ésa 48,16-ban olvasható kifejezés nem utal jobban két személyre, mint ha „egy emberről és az ő szelleméről” vagy „egy emberről és az ő lelkéről” beszélünk. Például a bolond gazdag beszédet intéz saját lelkéhez (Luk 12,19), de ez nem azt jelenti, hogy két személyből áll. Az „ÚR Isten” Isten teljességének összegzését jelenti, minden dicsőségével és felsőbbségével, míg az „Ő Lelke” arra a lényegére utal, amellyel a próféta kapcsolatba került és amely megnyugodott a prófétán. A következő vers (Ésa 48,17) „Izrael Szentjé”-ről beszél, nem Izrael Szentjeiről. Az Ésa 63,7-11 az ÚR-ról és az „ő szent lelkéről” szól, míg az Ésa 63,14 „az ÚR Lelkéről” tesz említést. Világos, hogy nem létezik személyek közötti megkülönböztetés a Lélek és az ÚR között. (Lásd a IX. fejezetet, ahol több újszövetségi példát sorolunk fel, melyekben az *és* szintén nem jelent személyek közötti megkülönböztetést.) Az ÚR Lélek és az ÚR Lelke egyszerűen Maga Isten, amint cselekszik.

Az Öregkorú és az Emberfia

Dániel egy látomást kapott, amelyet a Dán 7,9-28 Igéi jegyeznek fel, és amelyben két alakot látott. Az első lényt az Ige Öregkorúnak nevezi. Öltözéke fehér volt, mint a hó, haja, mint a tiszta gyapjú, királyiszéke tüzes láng, tüzes kerekkel. Trónszéken ült és emberek ezreit ítélte meg. Azután Dániel látott valakit, aki „hasonlatos az emberfiához” és odalépett az Öregkorúhoz. Ez a férfi örökkévaló hatalmat kap minden nép felett és örökkévaló országot. Némely szentháromság hívő úgy magyarázza ezt, mint látomást az Atyaistenről és a Fiúistenről. Nézzük meg azonban egy kicsit közelebbről ezt a jelenetet.

A Jelenések Könyvéből kiderül, hogy az Öregkorú nem más, mint Maga Jézus Krisztus. A Jel 1,12-18 leírja Jézus Krisztust, bokáig érő ruhában, haja fehér, akár a gyapjú, szeme, mint a tűznek lángja és lábai mint az izzó érc, mintha az égő kemencében tüzesedtek volna meg. Továbbá sok Igevers világossá teszi, hogy Jézus Krisztus, az Emberfia fog ítélni az emberek felett (Máté 25,31-32; Ján 5,22-27; Róma 2,16; II Kor 5,10). Továbbá Jézus fog ülni a királyiszekben (IV. Fejezet). Dániel látomásában a szarv (az antikrisztus) háborúzik, amíg az Öregkorú el nem jön (Dán 7,21-22), de tudjuk, hogy Jézus Krisztus fog visszatérni a földre, hogy elpusztítsa az antikrisztus seregeit (Jel 19,11-21). Összefoglalva úgy találjuk, hogy Jézus Jelenésekbeli leírása

azonos az Öregkorú leírásával a Dániel 7-ben. Ha az Öregkorú a Dániel 7-ben az Atya, akkor Jézusnak kell lennie az Atyának.

A Dán 7,13-ban valaki, aki olyan, mint az emberfia, odajön az Öregkorúhoz és hatalmat kap tőle. Kicsoda ő? Ez a jelenet, úgy tűnik, egy ember képét mutatja, aki az Isten szentjeit képviseli. Ez a magyarázat valószínűleg egyike azoknak, amelyek leginkább összhangban vannak a fejezettel. Dániel megkapja a látomás magyarázatát, amely a 16. verssel kezdődik. A 18. vers kijelenti, hogy a magasságos egeknek szentjei veszik át az országot örökkön örökké. Azután a 22. vers mondja, hogy az szentek birtokba veszik az országot. A 26-27. versek kijelentik, hogy a hatalom és az ország (ugyanazokkal a szavakkal, mint a 13. versben) a magasságos egek szentjeinek adatnak örökre. A 27. vers összefoglalva mondja ki, hogy minden hatalom végül Istené.

Ezért a Dán 7,16-28 megmagyarázza a 7,9-14-et. A fejezet saját kifejezéssel azonosítja a „mint egy emberfiát” Isten szentjei képviselőjeként. Figyeljünk fel arra, hogy az „emberfia” kifejezés előtt nincs határozott névelő, ahogyan az eredeti szövegben sincs. Azt is tartsuk szem előtt, hogy az Ószövetségben az „emberfia” utalhat bármely emberre (Ezék 2,1) vagy az emberiségre általános értelemben (Zsolt 8,5; 146,3; Ésa 51,12). A Zsolt 80,18-ban található kifejezés olyan emberről beszél, akinek Isten függetlenséget és hatalmat adott. Tehát az a magyarázat, mely szerint az „emberfia” a szenteket képviseli, összhangban van más Igeversekkel, amelyek ezt a kifejezést használják.

Vannak, akik a Dániel által ábrázolt „emberfiát” Jézus Krisztussal azonosítják, mivel Jézus gyakran nevezte Magát Emberfiának. Ez az azonosítás azonban nem veszi figyelembe azt a magyarázatot, amelyet maga a Dániel 7 ad meg. Ha Dániel Krisztusra akart utalni, miért nem nevezte Őt Messiásnak, ahogyan a 9,25-ben hívta? Továbbá még ha az „emberfia” Jézus Krisztusra utalna is a Dániel könyvében, a „mint egy emberfia” kifejezésre nincs szükség. Valójában a szóhasználat jelezheti, hogy az ember Dániel látomásában, ha nem is Jézus, de valaki, aki hasonlatos hozzá, vagyis a szentek, azaz az egyház. Tudjuk, hogy a szentek Isten fiai, Krisztus örököstársai, Krisztus atyafiai, akik Krisztus képére elváltoztak és hasonlókká lettek Hozzá (Róma 8,17; 29; I Ján 3,1-2).

Bárhogyan nézzük, nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy Dániel látomása prófétikus természetű, és nem egy tényleges jelenet leírása Dániel idejéből. Ha elfogadjuk azt, hogy az ember a Dániel 7-ben Jézus Krisztus, akkor a legtöbb látomás, amely Jézust mutatja be, az Atya és a Fiú kettős jellegében ábrázolja őt. Nem taníthat két személyről, mert az Öregkorút azonosítja az Ige Jézus Krisztussal az Ő isteni voltában. Ennek az Igeszakasznak legnagyobb része Jézus kettős természetét mutatja be, hasonlóképpen, mint a Jel 5-ben a királyiszéken ülőt ábrázoló látomás (Isten az Ő teljes istenségében) és a Bárány (Jézus mint ember és áldozat). (Lásd a IX fejezetet a Jelenések ezen részének magyarázatáról).

Összefoglalva tehát a „mint valami emberfia” vagy a „hasonló az emberfiához” a Dán 7-ben a szenteket képviseli, akik örökölni fogják Isten országát. Ha ez Jézus Krisztusra utal, akkor emberi mivoltában írja le Őt, mint ahogyan az Öregkorú pedig isteni mivoltában írja le.

Jehova társa

A Zakariás 13,7-ben az ÚR a Messiásról beszél és úgy nevezi Őt, hogy „férfiú... aki nékem társam”. E vers megértésének kulcsa annak felismerése, hogy az ÚR egy embert ír le. Az ember Krisztus Jézusról beszél, azt mondván Róla, hogy ez az ember az Ő társa lesz, vagy olyasvalaki, aki közel áll hozzá. Ez a vers nem arról szól, hogy egy Isten „Istentársának” nevez egy másik Istent. Méginkább megvilágítja értelmét, ha más fordításokat is megvizsgálunk. Az újfordítású angol Biblia ezt a kifejezést a következőképpen fordítja: „a férfi, aki közel áll hozzám”, a magyar újfordítású Bibliában pedig: „bizalmas emberem”. Csak a bűntelem Krisztus Jézus járulhatott Isten szent Lelkéhez és lehetett igazán közel Istenhez. Ezért mondja az I Tim 2,5: „Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is, Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus.” Természetesen Krisztus által valamennyien közösségben lehetünk Istennel.

Összefoglalás

Az Ószövetségben nem találunk tanítást, vagy utalást az Istenségben lévő személyekről. Ki-elégítően meg tudunk magyarázni minden, a Szentháromság nézetének támogatására használt Igeverset úgy, hogy azok összhangban legyenek a többi számos Igeverssel, amelyek egyértelműen hirdetik a szigorú monoteizmust. A zsidók természetesen semmilyen nehézséget nem látnak az Ószövetség, mint Isten Igéje, teljes elfogadása, ugyanakkor az egy és oszthatatlan Istenbe vetett hitükhöz való ragaszkodás között. Az Ószövetség az első lapjától az utolsóig ellentmondás nélkül tanítja az egyetlen Istenről szóló csodálatos igazságot.

LÁBJEGYZETEK

1. 1980 november, Jeruzsálem, Izrael. Lásd még: Sir Norman Anderson, ed., *The World's Religions (Világvallások)*, 4. kiadás (Grand Rapids: Eerdmans, 1975) 73, 77 old.
2. *Webster's Third New International Dictionary of the English Language*, (Webster: Az angol nyelv harmadik új nemzetközi szótára) Teljes terjedelem, 2198. old.
3. James Strong: *Exhaustive Concordance of the Bible* (A Biblia részletes konkordanciája) (Nashville: Abingdon, 1890).
4. William Dymess: *Themes in Old Testament Theology* (Témák az ószövetségi teológiában) (Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1979), 41-42. old.
5. Henry Flanders, Jr. és Bruce Cresson: *Introduction to the Bible* (Bevezetés a Bibliába) (New York: John Wiley and Sons, 1973), 61. old.
6. A meghatározás és az írásmód forrása a Strong's *Exhaustive Concordance* (Strong részletes konkordanciája).
7. Flanders és Cresson, 79. old.
8. Lásd: Francis Derk: *The Names of Christ*, (Krisztus nevei) II. kiadás, (Minneapolis: Bethany Fellowship, 1969) 152-153. old.; Strong: *Exhaustive Concordance*.
9. Marvin Vincent: *Word Studies in the New Testament* (Írástanulmány az Újszövetségben) (1887; rpt, Grand Rapids: Eerdmans, 1975), I, 16; W.E. Vine: *An Expository Dictionary of New Testament Words* (Az újszövetségi szavak magyarázó szótára) (Old Tappan, N.J.: Fleming H. Revell, 1940) 274. old.
10. John Miller: *Is God a Trinity?* (Isten háromság?) (1922; rpt. Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1975), 85. old.
11. Flanders és Cresson, 511. old.
12. Otto Heick: *A History of Christian Thought* (A keresztény gondolkodás története) (Philadelphia: Fortress Press, 1965), I, 31-32, 59-63. old.
13. November, 1980, Jeruzsálem, Izrael.
14. Heick, 179-180. old.
15. Flanders és Cresson, 343. old.
16. Miller, 96-97. old.
17. James Bushwell, Jr., *A Systematic Theology of the Christian Religion* (A keresztény vallás rendszerezett teológiája) (Grand Rapids: Zondervan, 1980), 23. old.
18. Heick, 53. old. Lásd még: "Baptism (Early Christian)." (Kereszttség /Korai kereszténység/) *Encyclopedia of Religion and Ethics*, II, (Vallás és etika enciklopédiája) 384, 389. old.
19. Heick, 87. old.
20. Flanders és Cresson, 48. old. 8. sz.
21. Beszélgetés az ortodox rabbival, David Rubinnal, az Institute of Torah Studies igazgatójával, Jeruzsálemben, Izraelben, 1980 novemberében.